Iskra

GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA ZDRUŽENEGA PODJETJA ISKRA

Številka 45/46 – Leto XVIII – 24. november 1979

Ustavodajna skupščina je po končanih volitvah 11.novembra 1945 na svojem prvem zasedanju 29.novembra sprejela Deklaracijo o proglasitvi Federativne ljudske republike Jugoslavije .S to odločitvijo je bila končno,v imenu narodov Jugoslavije ukinjena kraljevina.Na sliki:Josip Broz Tito na čelu prve začasne vlade FLRJ l.1945,skupaj z Edvaedom sKardeljem na prvem zasedanju skupščine.

PRAZNIK DOMOVINE

Devetindvajseti november je rojstni dan Socialistične federativne republike Jugoslavije. Nastala je sredi največjih vojnih viher, sredi ječe trpečih narodov Evrope, sredi morije, ki nima primere v zgodovini. II. zasedanje AVNOJ v Jajcu je mejnik, ki pomeni jugoslovanskim narodom zaključek obdobja brezpravnosti in skritih želja ter začetek novega ustvarjalnega obdobja. Pod vodstvom KPJ je bil položen temeljni kamen državi enakopravnih in v bratstvu ter slogi živečih narodov, ki si bodo sami utirali pot in krojili svojo bodočnost. Rojena je bila Titova Jugoslavija – država delavcev.

Sklepi in odločitve delegatov na zasedanju v Jajcu izražajo odločnost, da se bo v mladi državi gradila in krepila oblast ljudskih množic. To je brez dvoma edinstven primer v takratni zasužnjeni Evropi, ki je vzbujal prezir in občudovanja ter bil svetal vzgled tudi drugim zasužnjenim deželam. Delegati so enoglasno in jasno izrekli odločitev bojujočega se naroda in s tem odločno preprečili zakulisna mešetarjenja kraljevim in tujim oblastnikom, kakšna in čigava naj bo Jugoslavija. Hotenja trpečega naroda so bila s tem jasno izražena tudi zavojevalcu. Borbeni polet narodnoosvobodilnega gibanja je rasel in se krepil do poslednje bitke. Osvobojena domovina je položila na njen oltar skoraj dva milijona življenj. Uresničen je bil davni sen „Svobodni v svoji domovini!"

II. zasedanje AVNOJ neomajno izpričuje trdno odločitev mlade države, da si bo sama krojila svoj socialistični razvoj in dosežke tudi odločno branila z vsemi sredstvi, če je treba tudi s krvjo. Socialistična Jugoslavije pod vodstvom maršala Tita je bila kos vsem pritiskom in igram, ki so zavirale oz. onemogočile njej lastno in svojstveno pot graditve socialističnih družbenih odnosov. V vojni vihri do tal porušena in zaostala se je sama spoprijela s težavami industrijskega razvoja.

Korak v samoupravni socializem je novo veliko dejanje, ki je brez dvoma odraz politike Zveze komunistov; torej politike, da si vsaka država izbira lastno pot razvoja. Socialistična, samoupravna in neuvrščena Jugoslavija je trdna in enotna država bratskih narodov, kar nam vedno znova, sleherni dan izpričujejo novi dosežki družbenopolitičnega ustvarjanja, oz. življenje samo. Naše razvojne usmeritve so izjemne brez primere v svetu. Utiramo si lastno pot, zato seveda tudi pošteno in odkrito priznavamo pomanjkljivosti in slabosti, te pa tudi sprotno odpravljamo.

Sistem socialističnega samoupravljanja, temelječ na Ustavi in Zakonu o združenem delu in drugih dokumentih omogoča nenehno krepitev družbeno-ekonomskega in družbeno-političnega položaja delavca v združenem delu. Za doseganje tega cilja nam je nujen nenehen revolucionarni boj. Takšna bitka pa je uresničljiva le, če se v njej strnejo, oz. uspešno združijo: mladostna svežina, navdušenje in temperament z izkušnjami, znanjem in zrelo presojo.

Prav v takšni načelni in dosledni politiki ima Jugoslavija pod vodstvom predsednika Tita povsod po svetu mnogo prijateljev in uživa izjemen ugled.

Zaradi tega je praznik Republike in naš praznik še toliko lepši!

Janez Kern

ZEVANJE DELA IN ISTEV

V ospredju 17. seje Odbora za spremljanje izvrševanja programa in delovnih načrtov preobrazbe samoupravnih odnosov v SOZD Iskra pri DS SOZD Iskra (predsednik Pavel Mermolje), ki je bila v ponedeljek, 19. t.m. v prostorih Iskra, TOZD ATC Kranj, je bila obravnava prispelih pripomb in oblikovanje končnega besedila predloga samoupravnega sporazuma o združevanju dela in sredstev za financiranje naložb v organizacije združenega dela SOZD Iskra.

O prispelih pripombah in oblikovanju končnega besedila je podrobneje spregovoril član PKO Anton Bukinis. Številne pripombe, ki so prišle iz Iskrinih DO in TOZD, so bile več ali manj upoštevane pri oblikovanju končnega besedila predloga omenjenega sporazuma, ki je dobil tudi nov naziv, in sicer Samoupravni sporazum o združevanju dela in sredstev za uresničevanje razvojnih programov organizacij združenega dela.

Lotar Kozina je v drugi točki dnevnega reda predlagal sprejem prečiščenega besedila in dopolnitev prečiščenega besedila samoupravnega sporazuma o zagotavljanju kakovosti izdelkov in storitev organizacij Iskre. Tu je šlo za dva dodatna člena omenjenega predloga, ki naj določita pomen in delo nove Iskrine delovne organizacije ZORIN, ki je nastala v času priprav omenjenega sporazuma.

Ob koncu je Bogo Mohor seznanil navzoče s stališči o umestnosti pričetka postopka za spremembo in dopolnitev samoupravnega sporazuma o združevanju v SOZD Iskra. Po sprejetju samoupravnega sporazuma o združevanju v SOZD Iskra so v Iskri nastale nekatere organizacijske spremembe. Tako sta nastali dve novi delovni organizaciji, ustanovljena je bila le ena DSSS SOZD Iskra, v katero je vključena tudi delovna skupnost glasila Iskra in podobno.

Odbor je sprejel sklepe, v katerih ugotavlja, da je zaključena javna razprava s pripombami glede predloga samoupravnega sporazuma o združevanju dela in sredstev. Ugotavlja, da so bile pripombe vnešene v vsebino predloga omenjenega sporazuma in zato posreduje delavskemu svetu SOZD Iskra omenjeni akt kot predlog za nadaljnji postopek sprejemanja omenjenega sporazuma.

Odbor je prav tako sprejel dopolnitev k prečiščenemu besedilu predloga samoupravnega sporazuma o zagotavljanju kakovosti ter predlaga delavskemu svetu SOZD Iskra, naj vključi dejavnost DO ZORIN v omenjeni predlog sporazuma.

Tretji sklep odbora je bil v tem, da bo odbor še naprej spremljal vsa področja, kjer so potrebne spremembe ter naročil ustreznim strokovnim službam, naj pripravijo predloge za nove rešitve. Odbor je dalje ugotovil, da so glede na samoupravni sporazum o združevanju v SOZD nastale določene spremembe, zavoljo katerih pa še ni potrebno sprožiti postopka za spremembo omenjenega sporazuma, vendar pa je potrebno v tem smislu pripraviti ustrezno gradivo, ker bo odbor še naprej pozorno spremljal vse spremembe v SOZD Iskra.

D. Ž.

Dopolnjen sporazum

O zagotavljanju kakovosti izdelkov in storitev organizacij Iskre smo že večkrat pisali, saj pomeni kakovost izdelkov in njihova zanesljivost enega od temeljnih elementov Iskrine proizvodnje in, seveda, s tem njene uveljavitve ter uspešnosti tako na domačem kot na tujem tržišču.

Prečiščeno besedilo predloga samoupravnega sporazuma kot temeljnega splošnega akta SOZD Iskra na tem področju ureja za celotno SOZD enotna načela v pogledu zagotavljanja kakovosti izdelkov in storitev, pri čemer kakovost v celoti, seveda, obsega tudi zanesljivost.

Ker pa je med nastajanjem navedenega predloga sporazuma nastala med drugim tudi nova Iskrina delovna organizacija, in sicer DO Zavod za organizacijo in informatiko (ZORIN), je bilo zavoljo tega potrebno omenjeni predlog sporazuma dopolniti še z dvema členoma. Prvi člen ugotavlja, da je ZORIN organizacija skupnega pomena, ki ustvarja in zagotavlja družbenoekonomske in organizacijsko tehnične pogoje dela za potrebe uporabnikov, OZD in SOZD Iskra po celovitejših sistemskih rešitvah na področju organizacije dela in upravljanja ter informacijskih sistemov.

TOZD Biro za industrijski inženiring pa opravlja po naročilu organizacij SOZD Iskra tudi naslednja opravila: študij stanja organiziranosti služb kakovosti in drugih služb v pogledu zagotavljanja kakovosti, študij in analize akcij za dvig kakovosti, predlaganje in uvajanje organizacijskih akcij zagotavljanja kakovosti v organizacijah, izobraževanje novih sodelavcev in usmerjanje obstoječega kadra v DO v smislu izboljšanja kakovostne ravni in kompleksno zagotavljanje kakovosti v DO z uvajanjem integralnega sistema kontrole kakovosti.

Drugi člen pa predvideva, da bodo ZORIN in DO, oziroma TOZD, sklepali pogodbe za izvajanje navedenih dejavnosti.

Tako je torej predlog prečiščenega besedila z omenjeno dopolnitvijo dodelan in dozorel. Razumljivo je, da gre kot tak lahko zdaj na prihodnjo sejo DS SOZD Iskra, ki naj bi ukrenil vse potrebno, da bo šel predlog samoupravnega sporazuma o zagotavljanju kakovosti izdelkov in storitev organizacij Iskre v nadaljnji postopek in da ga bomo demokratično in samoupravno v Iskri sprejeli kot zelo pomemben samoupravni sporazum, naravnan v kvaliteto, zanesljivost in sodobnost Iskrinih izdelkov.

mak

V ponedeljek, 19. novembra, je bila v avli ATC na Laborah slovesna otvoritev razstave kiparskih in slikarskih del Toneta in Vojka Svetine. Prireditev sta popestrila izbran kulturni program z recitacijo in pevskim kvintetom bratov Zupan in otvoritveni govor ing. Sekneta, Tone Svetina pa je pojasnil pomen razstavljenih skulptur in slik.

Razstava bo odprta do 7. decembra 1979.

25 LET

Žarnic

Včeraj, 23. novembra 1979 je praznoval kolektiv tovarne Žarnic v Ljubljani 25-letnico svojega obstoja. Ob pomembnem jubileju tega 365-članskega kolektiva čestitajo vsem zaposlenim in želijo še večjih uspehov delavci temeljnih organizacij in delovne skupnosti skupnih služb Iskre – Avtoelektrike Nova Gorica.

ČESTITAMO OB DNEVU REPUBLIKE

ORGANIZACIJSKA OBLIKA ISKRA BANKA

STROKOVNA OCENA O DELOVANJU SOZD ISKRA

V teku je realizacija samoupravnega sporazuma o ustanovitvi interne banke Iskra, ki poteka v sledeči smeri: oblika notranje organizacije Iskra banke (v nadaljevanju: banke) sloni na povezanosti temeljnih organizacij združenega dela v večjih organizacijsko, branžno orientiranih enot, s skupnimi interesi in odgovornostjo za dosežene rezultate. (Medtem je bila banka že ustanovljena.)

Če izhajamo iz osnovnih načel, Ustave in zakonov SFRJ, upoštevamo organizacijsko osnovo, v kateri deluje SOZD Iskra, interese temeljnih organizacij združenega dela za varovanje likvidnosti, oziroma zagotovitve denarnih sredstev za nemoteno poslovanje in uresničevanje svojih ekonomskih ciljev ter temeljne smotre ustanovitve banke, se kaže kot najbolj sprejemljiva oblika banke, v kateri bi ta delovala kot organizacija s svojim žiro računom in nalogami iz samoupravnega sporazuma o ustanovitvi banke.

Temeljne organizacije združenega dela delovnih (branžnih) organizacij imajo poleg žiro računa pri Službi družbenega knjigovodstva pri banki odprte žiro račune, preko katerih se vrši kroženje sredstev znotraj SOZD Iskra. Preko banke opravljajo kreditne in druge bančne posle, za katere so se ustanovitelji sporazumno dogovorili. Banka vodi devizne račune pri temeljnih bankah s tem, da imajo temeljne organizacije združenega dela pri njej svoje interne devizne račune.

Tako zastavljena notranja organizacija predpostavlja, da delovne organizacije — temeljne organizacije združenega dela samostojno opravljajo vse finančne posle, banka pa opravlja funkcije določene s samoupravnim sporazumom. TOZD imajo pri banki interni žiro in devizni račun, na katere disponirajo denarna sredstva za konkretne obveznosti in preko katerih sprejemajo obremenitve banke. Banka jih dnevno obvešča o stanju in prometu na teh računih. Za plačilo obveznosti posameznih TOZD in računov banke predlagajo TOZD plačilne naloge.

V banki imajo TOZD tudi druga sredstva, za katera so se dogovorile s samoupravnimi sporazumi (denarna sredstva za investicije, sredstva rezerv, skupne porabe, sredstva vložena v skupne naložbe itd.).

Tako postavljena banka ima predvsem vlogo mobilizatorja prostih denarnih sredstev, manj pa vlogo internega uravnalca pri obtoku denarnih sredstev znotraj SOZD Iskra.

DSSS SOZD ISKRA — ORGANIZACIJA IN KADROVSKI SESTAV

S Samoupravnim sporazumom o medsebojnih pravicah, obveznostih in odgovornostih med delavci TOZD SOZD Iskre in DSSS SOZD Iskre je v skladu z določili Samoupravnega sporazuma o združitvi DO SOZD Iskre določena vrsta del in nalog, ki jih DSSS opravlja oz. zagotavlja njihovo izvajanje. Dela in naloge delovne skupnosti kot izvajalca administrativno-strokovnih, pomožnih in tem podobnih del je razvrščeno v naslednje zvrsti:

1. Priprava informacij za odločanje v organih upravljanja in družbenopolitičnih organizacijah SOZD Iskra, ki zajema:

a) pripravljanje prognoze razvoja okolja, gospodarskih gibanj, razvoja tehnologije, mednarodnih gospodarskih političnih odnosov ter zbiranja ustreznih informacij.

b) Pripravljanje informacij o spremembah družbenega urejanja (zakoni, dogovori, sporazumi in drugi normativni in zavezujoči ukrepi) odnosov v finansiranju, investiranju, planiranju, zunanji trgovini, organizaciji, informatiki, kontroli kvalitet, samoupravljanju in skrbi za kadre.

c) Pripravlja podatke o finančno-ekonomskem stanju SOZD, stanju investicij, proizvodnje, tehnologije, inovacijske dejavnosti, organizacije, informacijskega sistema, kadrov ter kakovosti proizvodnje in storitev.

d) Ugotavljanje razvojnih možnosti SOZD Iskra z makroekonomskega vidika in predlaganje delitve dela ter predlogov proizvodnih programov, kar je osnova za izdelavo samoupravnih sporazumov o temeljih skupnega plana, planov in letnih programov ter predlogov sprememb in dopolnitev teh dokumentov.

e) Priprava in izdelava predlogov samoupravnih splošnih aktov, s katerimi se ureja politika na posameznih področjih, kot na kadrovskem področju, ki zajema štipendiranje, zaposlovanje, izobraževanje, delitev osebnih dohodkov, nagrajevanje dosežkov in izenačevanje delovnih pogojev delavcev v SOZD: področju planiranja in analiz; na finančno kreditnem področju, ki zajema ustanovitev interne banke ter stimulacijo izvoza, pri ustvarjanju in delitvi dohodka, pri delitvi dela; v razvojno-raziskovalni dejavnosti, politike, kakovosti, strokovnega informiranja, o proizvodnji in tehnologiji, standardizaciji, družbeni samozaščiti in ljudski obrambi, vzdrževanju stikov z javnostjo in na področju samoupravljanja.

2. Opravljanje drugih izvedbenih nalog za SOZD, kakor so:

a) plačilni promet in finančno poslovanje z združenimi sredstvi na ravni SOZD, periodični obračun, zaključni račun za SOZD ter priprava informacij o finansiranju iz združenih sredstev.

b) Registracija SOZD in spremembe ter dopolnitve registrskih podatkov, opravljanje ostalih nalog, ki zadevajo statusna vprašanja SOZD.

c) Administrativno-tehnična opravila v zvezi s podeljevanjem in obračunavanjem štipendij.

3. Strokovna opravila za delo organov upravljanja.

4. Priprava informacij za sodelovanje družbenopolitičnih organizacij v procesu upravljanja.

5. Pripravljanje predloga za uveljavljanje skupnih interesov SOZD Iskra v družbenopolitičnih ter samoupravnih organizacijah in skupnostih in mednarodnih institucijah.

6. Intervencije in posebne naloge po pooblastilu združenih delovnih organizacij kot so: nadomeščanje, revizije, sanacije in analiza stanja.

7. Pojasnila in svetovanje, ki zadeva interno ter družbeno zakonodajo.

8. Administrativno-strokovna dela za delovno skupnost skupnih služb. Obseg vrste del se določi v letnem programu dela in nalog z upoštevanjem osnov in izhodišč tega sporazuma.

Na osnovi opredeljenih opravil in nalog DSSS je DSSS organizirana takole:

1. strokovna služba
2. administrativno-tehnična služba
3. sekretariat samoupravljanja vodja DSSS
4. sekretariat DPO
5. glasilo Iskra.

V organizacijo DSSS se funkcionalno vključuje tudi poslovodni kolegij.

1. Strokovna služba pripravlja ustrezne informacije, potrebne organom upravljanja DS SOZD, izvršilnih organov SOZD in kolegijskega poslovodnega organa SOZD za sprejemanje kvalificiranih odločitev.

Kadrovski sestav strokovne službe mora obsegati znanja, ki so potrebna za oblikovanje teh informacij. V načrtu za leto 1979 je predvidenih 23 strokovnih delavcev z visoko strokovno usposobljenostjo, pridobljeno šolsko izobrazbo in prakso v stroki, vključujoč poznavanje najnovejših spoznanj in dosežkov stroke.

2. Administrativno-tehnična služba opravlja vsa spremna dela: tajniška, stenodaktilografska in administrativna dela, finančno-računovodska in personalna, ki omogočajo nemoteno delo DS Iskra, izvršilnih organov SOZD, komisij, članov kolegijskega poslovodnega organa, družbeno-političnih organizacij SOZD in delavcev strokovne službe.

Za izvajanje teh administrativno-tehničnih opravil je potrebno 25 delavcev s srednjo strokovno izobrazbo, z določenim dopolnilnim znanjem delnega poznavanja problematike stroke ter aktivnim oz. vsaj pasivnim znanjem tujega jezika.

3. Sekretariat samoupravnih organov zagotavlja pravno regularni potek dela teh organov (DS, izvršilni organi, odbori in komisije SOZD) in opravlja strokovna opravila za delo organov upravljanja.

Vodja delovne skupnosti zagotavlja tako organizacijo in potek dela delovne skupnosti, da omogoči optimalno izvrševanje del in nalog delovne skupnosti, ki so določene s plani in programom dela, s sklepi organov upravljanja, poslovodnega organa SOZD Iskra, organov DPO, SOZD Iskra in delovne skupnosti in zagotavlja uresničevanje pravic iz dela delavcev delovne skupnosti. Za izvajanje teh del je potreben delavec s posebnimi pooblastili (vodja delovne skupnosti) ter strokovni sodelavec za strokovna opravila za organe upravljanja.

4. Sekretariat DPO opravlja strokovno delo za potrebe DPO. Za izvajanje teh opravil so potrebni 3 delavci.

5. Glasilo Iskra. Za izvajanje informacijske dejavnosti v smislu določil Samoupravnega sporazuma o združevanju v SOZD Iskra deluje glasilo Iskra kot ena izmed oblik obveščanja delavcev SOZD Iskra. Predvideno je 52 izdaj glasila v povprečni nakladi 24.500 izvodov po izdaji, ter povprečno 8 strani po izvodu. Za izvedbo te naloge je predvideno 6 delavcev (4 novinarji in 2 administrativno-tehnični moči).

V Delovni skupnosti skupnih služb je skupaj zaposlenih 72 delavcev od tega 12 članov poslovodnega kolegija.

KADROVSKA POLITIKA V SOZD ISKRA

Kadrovska politika v Iskri pridobiva svoje mesto, prebroditi pa bo treba še nekatere objektivne ovire. Ena od teh je organiziranost delovnih organizacij pri izvajanju kadrovske funkcije, ko imajo nekatere TOZD še močno kadrovsko službo, za druge pa opravlja kadrovske naloge strokovna služba delovne organizacije. Ta različna organiziranost kadrovskih služb otežkoča pretok informacij med TOZD, DO in SOZD. Zato so v SOZD Iskra začeli z izdelavo kadrovsko informacijskega sistema kot sestavnega dela celotnega informacijskega sistema za potrebe upravljanja TOZD, DO in SOZD. Sistem razvija Iskra — Zavod za organizacijo in informatiko, ki je DO skupnega pomena v Iskri.

Pri tem sodelujejo kadrovski delavci cele Iskre.

Poleg tega je kadrologija mlada veda, posebej nerazdelana za urejanje medsebojnih odnosov v sistemu samoupravljanja, zato izvajalci kadrovske politike še vedno iščejo svojo vlogo v združenem delu. To se kaže tudi v pogostem izenačevanju personalne službe s kadrovsko politiko. Vendar pa se odpirajo perspektive, saj dela v Iskri na kadrovskem področju preko 60 delavcev z višjo in visoko izobrazbo. Poleg tega smo tudi že začeli z informativnem izobraževanjem teh delavcev za pripravo vsklajenih srednjeročnih planov kadrov in kadrovske dejavnosti, tako, da bodo ti plani nastajali v TOZD, DO in SOZD povezano, koordinirano in sočasno.

Z ozirom na profesionalno orientacijo strateškega značaja Iskre na področju mikroelektronike, računalništva, integriranih telekomunikacijskih sistemov, optoelektrike in avtomatizacijskih inženiringov pripravljamo dopolnilno izobraževanje kadrov na vseh strokovnih ravneh ter dajemo poudarek spremljanju in strokovnemu usposabljanju predvsem delavcem z višjo in visoko izobrazbo, nosilcem Iskrinega razvoja. Prizadevanja za izboljšanje kadrovske strukture, predvsem za pridobivanje kadrov z visoko izobrazbo, se vidi iz naslednje tabele:

izobrazba	v Iskri št. v 1978	%	v republiki %
visoka	1265	4,4	4,1
višja	902	3,2	3,7
srednja	4063	14,3	13,4
široki profil	7143	25,1	30,1
ozki profil	15067	53,0	48,8
SKUPAJ	**28448**	**100 %**	**100 %**

Iz tabele je razvidno, da je delež visokostrokovnih kadrov celo višji kot v republiki.

Pri tem je treba omeniti, da je Iskra zainteresirana za nastajanje vzgojno izobraževalnih programov šol, kakor tudi pri usmerjanju razvojno-raziskovalnega dela zunanjih inštitucij. Z vrsto raziskovalnih in izobraževalnih institucij delamo na skupnih programih in raziskovalnih nalogah, s čimer tudi dodatno izobražujemo lastne kadre.

Hitri tehnološki razvoj na področju elektronike zahteva vse več novega znanja in dopolnilnega izobraževanja, čemur pa niso sledile vse TOZD enako, pravtako pa tudi izobraževalne institucije niso uspele dovolj hitro prilagoditi svojih programov. Zaradi različnih subjektivnih in objektivnih razlogov nismo dovolj hitro uskladili skupnih interesov, kar pa bi z določeno strpnostjo lahko storili. Zato smo se resno lotili odpravljanja teh ovir z motivom, da bodo organizacije združenega dela in izobraževalne institucije skupaj uspešneje zadovoljevale družbene potrebe.

Iskrina aktivnost se kaže tudi v usposabljanju srednješolskih kadrov, saj se v glavnem za Iskro usposabljajo dijaki in učenci v Izobraževalnem centru Iskra Kranj, prav tako pa imamo velik del kapacitet Litostrojske šole. Vendar s tem še vedno ne pokrivamo potreb po teh kadrih, kar pa je vzrok v glavnem v slabem odzivu za poklicne šole. To bomo morali rešiti s štipendijsko politiko.

Iskra se je pridružila skupnemu razpisu kadrovskih štipendij v Sloveniji, zaradi ustreznejše razporeditve štipendistov glede na potrebe posameznih TOZD pa še dodatno skupno razpisujemo potrebe po štipendistih v Iskri. Za redne učence in študente te za poklicne šole to že teče, za izredno izobraževanje pa je to v pripravi. Skupno ima Iskra 1923 rednih štipendistov, ob delu pa DO izobražujejo preko 1900 delavcev.

DO Iskre same organizirajo funkcionalno izobraževanje za svoje potrebe, tako so bili organizirani številni večji in manjši tečaji in seminarji. Šolo za poslovodne organe v Škofji Loki je obiskovalo 75 Iskrašev, seminarjev iz računalništva na EF 79 Iskrašev, organiziran je bil seminar mikroelektronike.

Zaradi potreb pripravljamo v Iskri izobraževanje zunanjetrgovinskih kadrov. Ti naj bi poleg znanj, ki jih nudi šolanje za zunanje trgovinske delavce pri gospodarski zbornici Slovenije, posedovali tudi določena tehnična znanja. Dosedanja dejavnost in vse večje potrebe po dopolnilnem in funkcionalnem izobraževanju, ki nastajajo, nas vodijo v pripravo lastnega šolskega centra, v katerem bomo dopolnilno izobraževali delavce vseh stopenj in smeri z znanji, ki jih obstoječi šolski programi še ne obsegajo.

Predložena strokovna ocena o delovanju SOZD Iskra poskuša obrazložiti delovanje SOZD Iskra na najbolj pomembnih področjih. Razumljivo je, da je za čimbolj jasno podobo delovanja SOZD Iskra potrebno imeti pred seboj vrsto samoupravnih aktov, ki so bili sprejeti na ravni SOZD kot v ostalih organizacijah v SOZD Iskra.

Poslovodni kolegij, ki je to oceno pripravil, se zaveda in je soodgovoren, da je za uspešno delovanje SOZD Iskra potrebna čimboljša samoupravna orgaiziranost v celotni SOZD, ker je to eden izmed glavnih pogojev tudi za čimboljše poslovne rezultate. Vsi napori poslovodnega kolegija so naravnani v to smer.

Brez združevanja ni naložb in nadaljnjega razvoja

Končuje se razprava o samoupravnem sporazumu o združevanju sredstev za uresničevanje razvojnih programov organizacij združenega dela SOZD Iskra. O njem se bo na prvi svoji naslednji seji moral izreči tudi delavski svet SOZD Iskra.

Namen samoupravnega sporazuma je organizirani in koordinirani pristop k realizaciji razvojnih programov organizacij SOZD Iskra ob maksimalni mobilizaciji razpoložljivih materialnih možnosti znotraj SOZD Iskre.

Gre torej za neko obliko združevanja razpoložljivih virov, ki se namenjajo v določene prioritete. Sporazum želi pri tem po eni strani spodbujati realizacijo prioritetnih programov, po drugi strani pa želi zaščititi interese organizacije, ki prispeva sredstva in bo s svojimi programi morda čakala na vrstni red.

V ta namen smo v sistem združevanja vgradili revalorizacijo združenih sredstev. Združevanje, koordiniranje pri naložbah, ugotavljanje razpoložljivih sredstev znotraj Iskre, določanje prioritet — pa nam omogoča tudi koordiniran nastop do bank, saj se bodo morale tudi te dogovoriti, kako in v kakšnem obsegu omogočiti realizacijo Iskrinih programov.

Na koncu sodimo, da gre za to, da si v Iskri omogočimo realizacijo tistih ciljev, ki smo si jih zadali z našimi temeljnimi samoupravnimi akti, to pa so predvsem: realizacija izvoznih naložb in s tem izboljšanje družbene in lastne devizne bilance ter dobava proizvodov med podpisnicami po vrsti, količini, kakovosti in dinamiki, dogovorjena s srednjeročnimi plani in družbenimi načrti. Iskra je pred preizkušnjo svoje enotnosti in svoje udarnosti.

S sprejemom tega sporazuma in njegovo realizacijo pa bomo pokazali našo zrelost in pripadnost skupnosti SOZD Iskra.

Tako je v pogovoru za naše glasilo menil član PKO SOZD Iskra Anton Bukinis in dodal, da so pri oblikovanju predloga samoupravnega sporazuma o združevanju sredstev za uresničevanje razvojnih programov organizacij združenega dela SOZD Iskra upoštevali tudi vse pripombe in sugestije iz Iskrinih DO in SOZD, ki so prispele v času javne obravnave tega izredno pomembnega akta za uspešno izvajanje načrtovanih naložb v Iskri, brez katerih si sploh ne moremo mislit uspešnega razvoja in napredka celotne Iskre.

Mara Ovsenik

Organizacijska struktura OZD z razvidom del

V dneh od 7. do 9. novembra je bil v Portorožu seminar na temo Organizacijska struktura OZD z razvidom del, ki ga je pripravil Zavod za organizacijo poslovanja iz Ljubljane.

Prvega dne seminarja so udeleženci poslušali referate o smotrih in postopkih oblikovanja organizacijske strukture, o izdelavi organizacijske strukture delovne organizacije (makro raven), dalje o členitvi in analizi nalog delovne organizacije na prvi ravni kot osnovi za izdelavo organizacijske strukture delovne organizacije, o pripravi predloga organizacijske strukture delovne organizacije in o samoupravnem sprejemanju organizacijske strukture delovne organizacije.

Drugi dan seminarja je bil namenjen delu v skupinah, medtem ko je bil zadnji dan seminarja namenjen izdelavi razvida del, oblikovanju del in izdelavi opisa del (mikro raven), analizi del in določanja pogojev za opravljanja del, samoupravnemu sprejemanju razvida del in uvajanju sprejete organizacijske strukture.

Zaradi pomembnosti obravnavanih tem bomo več spregovorili v prihodnji številki.

Mara Ovsenik

OBVESTILO

Zaradi praznikov ob dnevu republike bo naslednja, 47. številka „Iskre" izšla 8. decembra.

Uredništvo

V BORBI KRVAVI SMO SE RODILI

Po poti spominov po Zasavskih hribih

Minilo je 36 let od zgodovinskih dni v Jajcu, ko so jugoslovanski narodi ustanovili svojo socialistično državo. Sredi vojnega viharja, sredi krvi in umiranja, sredi Hitlerjeve trdnjave. Trdi so bili ti časi, vendar radi s svojimi spomini poromamo v te velike dogodke naše zgodovine. Z borcem in aktivistom Ivanom Sovretom iz Iskre v Trbovljah in predsednikom OO ZSMS Radom Bostičem smo obujali te spomine na Zasavskih hribih. Začeli smo pri spomeniku žrtvam Orjune v Trbovljah, šli smo na Čebine, pod Mrzlico, kjer je padla večina revirske čete. Koliko spominov je obudil Ivan!

PROLETARSKE TRBOVLJE

Najprej smo se ustavili ob spomeniku žrtvam Orjune. Vrnili smo se v tisti krvavi 1. junij 1924, ko so se Orjunaši iz vse države izzivalno zbrali v rdečih Trbovljah.

Ivan Sovre, rudarjev sin je dobro zadel bistvo komunistične akcije ta dan: „Saj ni šlo več samo za stavke, za kos kruha. Rudarji so bili osveščeni in mladi smo vedeli, da moramo doseči več. Oblast. Rudarji so bili postavljeni pred alternativo: fašizem ali borba za boljši in pravičnejši svet.“

Mladi Rado Bostič pa se je ob spominih na 50-letnico spopada z Orjuno prvič tako tesno srečal z revolucionarno preteklostjo revirjev. „Veliko mi pomeni ta čas. Pa ne le meni, ampak mladim sploh. Takrat so se ti mladi fantje in dekleta zavestno uprli fašistični diktaturi, fašističnemu programu in vsemu, kar bi jima utegnilo slediti. To pove mnogo.“

NA ČEBINAH

Globoka ilegala delovanja Komunistične partije je silila komuniste v skrite kraje. Tako je bila 18. 4. 1937. na Čebinah ustanovljena Komunistična partija Slovenije. To je sklenilo 11 delegatov.

Lani jeseni sem bil na Čebinah s skupino mladih Koroščev, članov Koroške dijaške zveze. Za vse so se zanimali, mnogo so spraševali. Pogovor je stekel o slovenskem narodnostnem vprašanju ob Kardeljevi razpravi o tej temi. Korošci se niso mogli načuditi, kako stvarno in pravično je Edvard Kardelj opredelil naše nacionalno vprašanje že takrat – pred več kot 40 leti.

Ivan Sovre in Rado Bostič pred Iskro v Trbovljah.

Z velikim posluhom za realnost, za hotenja Slovencev in Jugoslovanov so komunisti že takrat zavzeli pozitivno stališče do narodnostnih vprašanj. Če kdo, znajo to ceniti Korošci, ki po stoletnih borbah za svoj narodnostni obstoj še danes ugotavljajo: „da so tujci na lastni zemlji!!!“

Pot nas je popeljala po strminah proti Mrzlici. Po poti spominov, saj so misli kar nehote uhajale v čase NOB. Partizanski vrh, Vrhe, Čemšeniška planina in pod nami revirji.

OB SPOMENIKU REVIRSKI ČETI

Na sedlu smo zavili desno proti Vrharjevi domačiji nad Katarino. To je na gozdnem grebenu nekako sredi med Trbovljami in Hrastnikom. Tu so se zadrževali partizani že prve mesece po vstaji. Tod so vodile kurirske poti od Save proti Štajerski. Najprej proti severu pa je znani zasavski „Banditenland“. To je znano osvobojeno ozemlje, ki so ga z majhnimi presledki držali partizani skoraj vso vojno. To je hribovit predel okrog Kala, Čeč in Raven.

Tu blizu, pri Katarini je bil 5. 1. 1942 na kmetiji pri Vrharju del revirke čete. Našel se je izdajalec in to javil Nemcem v Trbovlje. Z močnimi silami so ti zastražili greben nad Kalom in Kriško planino. Oddelek gestapa in zaščitne policije pa je obkolil domačijo. Dvema partizanoma iz hiše in stražarju je uspelo pobegniti, ostali pa so spali v skednju. Nemci so napadli. Partizani so borbo sprejeli in pognali sovražnika v kritje. To je bilo že dopoldne.

Popoldne so prišle nemške okrepitve iz Trbovelj in Zagorja. Pritisk je bil vse hujši. Partizani pa Nemcem niso pustili blizu. Popoldne okrog štirih so Nemci zažgali skedenj. V mrak je zasvetila pošastna bakla. Partizani niso imeli nikakršne možnosti za umik. Eden je poskusil z begom. Pokosili so ga.

Sredi ognja so mladi Zasavci, po večini Hrastničani, zapeli Internacionalo. Streljanje je utihnilo. Drugo jutro so si upali Nemci bliže. Našli so šest zoglenelih trupel in jih pokopali na njivi pod hlevom. Po vojni so posmrtne ostanke prenesli na Dol pri Hrastniku. Na tem mestu danes stoji spomenik in nemo priča o herojski borbi mladih Zasavcev.

Ob spomeniku pri Vrharjevi domačiji, kjer je padel del revirske čete.

KRVAVI SPOMINI

Ivan Sovre se je razživil. Pred nami se je razprostiralo hribovje okrog Kala. „Veste, jaz sem začel z uporom ob svojih starejših bratrancih. Trije so bili, vsi trije so šli v partizane že leta 1941.

Ob razpadu stare Jugoslavije sem šel v Zidani most po očetove konje, ki jih je vojska mobilizirala. Bratranci so bili tudi tam. Našli smo konje, poiskali voz in fantje so naložili pod slamo 15 pušk in 2 mitraljeza. Sami so odšli po stezah, ker so bili na cestah že Nemci. Jaz pa po cesti s puškami in mitraljezom – pod slamo seveda. Doma bi očeta skoraj zadela kap. Poskrili smo orožje in municijo. Tudi puško, ki jo je prinesel oče in še eno sem skril.

Spomenik žrtvam Orjune.

Prišla je vstaja. Star sem bil šele 14 let. Z bratranci smo se mnogo srečevali. Oni so odšli v partizane, meni pa so občasno nalagali kurirsko delo in me pošiljali tja, kamor ne bi mogel odrasel človek.

Pozimi 41/42 so se oglasili ponoči pri nas trije partizani: Korotan, Štajerc in Šrubar. Na trkanje sem šel odpret. Povedali so, da jih pošiljajo moji bratranci po puške in municijo. Hoteli so Ivana. Povedal sem, da sem to jaz. Fantje pa v smeh. Kar po kolenih so se tolkli. Menda so pričakovali moža – pa so našli 14-letnega fantiča.

Rekel sem, da bom dal puške in municijo, če me vzamejo seboj v partizane. Prišel je še oče. Vsi so me pregovarjali, naj ostanem doma še vsaj pozimi, spomladi bi bilo lažje. Moral sem ubogati. Seveda sem oddal puške in municijo.

Mladi Korošci in Iskraši na Čebinah.

ISKRAŠ V BATALJONU VDV

Opravljal sem precj zaupnih nalog doma. Leta 1944 se mi je izpolnila želja, da sem šel 17-leten v partizane. Najprej sem bil kurir pri obveščevalcu oficirju VDV Konradu Percu–Končiju. Nato sem bil v komisiji za ugotavljanje vojnih zločinov pri Viktorju Pušniku, ki je to komisijo vodil.

Na Viktorja me veže mnogo čudovitih in grenkih spominov. Z njim sva prehodila vse Zasavske hribe in vasi, hodila sva mimo zased in postojank. Podnevi in ponoči, po vsakem vremenu.

Najbolj mi je ostalo v spominu najino „silvestrovanje“ pred novim letom 1945. Bila sva na pogorišču požgane domačije. Tiha noč in kopica spominov prejšnjih pričakovanj novega leta. Ure so v daljavi bile polnoč.

Viktor me je objel. Spontano je to prišlo. „Veš Ivan. Mislil sem, da ne bom preživel. Pa če sem do zdaj ostal, mislim, da bom dočakal svobodo.“ Stisnila sva si roki in bil sem ganjen do solz. Veliki časi so bili to.

Pa žal se je Viktor Pušnik motil. Sredi februarja sva šla ob cesti. Srečala sva dva rudarja z lučmi. Vprašala sva ju, če sta kaj videla Nemce. Takrat pa iz teme: Halt! Hendehoch! Oba sva skočila v jarek in bežala. Seveda sva spotoma streljala nazaj, da bi zadržala zasledovalce. Nenadoma je Viktor padel. Jaz sem se odplazil in se vlegel v potok. Nemci so še dolgo šarili okrog.

Ko so odšli sem poiskal mrtvega Viktorja. Vzeli so mu torbo, škornje in potrgali čine (bil je kapetan VDV). Stisnilo me je „Svobodo si čakal pa ne dočakal. In tako si se je veselil.“

Tako se je živelo in umiralo takrat.

BORBA VSEGA SLOVENSKEGA NARODA

„Partizanil sem po Zasavju. Ne morete si misliti, kako velike stvari smo doživeli takrat. Poglejte. Na kmetijo je prišla četa, brigada, ali pa manjša skupina partizanov. Nahranili so nas enkrat, desetkrat, stokrat. Dajali so vse kar so imeli. Pritrgovali so si od ust. Človek si ne more predstavljati, kolikšna odpoved je bila potrebna, da so dajali ljudje vse, kar so imeli. Neštetokrat sem si mislil: „Ti ljudje so zlati“. Veste kaj nam je takrat pomenil kos kruha, skodelica mleka, skleda žgancev, ali rezina mesa?

Da, bili so tudi izdajalci. Bilo pa je mnogo pogumnih mož in žena, ki so nam povedali, kakšen je položaj, kje so Nemci. Skratka, bili so naši in mi njihovi.

Poglejte , šel sem čez tistile greben nad Kalom. Gospodar bližnje kmetije me je videl in pritekel: „Beži, Nemci.“ Z roko je pokazal proti nekaj sto metrov oddaljeni koloni. Skočil sem za grmovje pa prek slemena v tistole zaplato resja med grmovjem. Nemci so začeli prihajati čez sleme. Štel sem. Eden, dva, tri ..., čez sedemdeset se jih še spomnim. Nato pa sem zaspal. Truden in lačen – ni čudno. Prebudil me je rafal iz mitraljeza. Zapokalo je z vseh strani. Drdrali so avtomati, pokale puške, bombe in regljali mitraljezi. Le kaj je?

Kmalu se mi je zjasnilo. VDV bataljon je napadel. V mešanju naših in Nemcev mi je uspelo priti k svojim. Dali smo jim vetra!

SVOBODA RES JE ZLATA

Osvoboditev sem pričakoval in pričakal v rodnem Hrastniku. Že okrog prvega maja 1945 smo začeli razoroževati sovražnika. Manjše skupine so se predajale. Osmega maja so se že predajali množično, nato pa smo prestrezali kolone, ki so se valile od Zidanega mosta v Hrastnik.

Naloga VDV je bila predvsem zaščititi novo oblast, onemogočiti Nemce, da bi razstreljevali objekte in poloviti izdajalce. Imeli smo polne roke dela. Med nočmi in dnevi skoraj ni bilo razlike.

Po osvoboditvi sem se demobiliziral. Opravljal sem več političnih in družbenih funkcij. Seveda sem sodeloval pri izgradnji. Bil sem v brigadi na progi Banovići-Brčko.

Zdaj pa sem v Iskri, v Trbovljah. Te hribe in spomine nanje imam rad. Vedno se vračam nazaj. Menda sem prav zato lovec in čebelar, ker imam rad to samoto.“

FY

Čeče, Kal, Ravne in Katarina – „Banditenland“.

Granate kot paradižniki

Spomini na težke dni naše revolucije bodo vedno živi. In čas za obujanje teh spominov, za živo pričevanje naših borcev, je vsekakor november, mesec, v katerem slavi naša republika svoj praznik, rojstni dan.

V tovarni vžigalnih tuljav v Bovcu je med 264 zaposlenimi dvanajst članov aktiva zveze borcev. V času našega obiska v tej TOZD smo se srečali tudi z Vladimirjem Šulinom in Slavkom Wojčickim, oba sta člana aktiva ZB in ju poprosili, naj se spomnita tistih težkih časov, ko sta se skupaj z drugimi bojevala za lepše dni. Naši prošnji sta rada ustregla in povedala, da dogodek, ki ga objavljamo danes, še ni bil nikjer zapisan, torej je zgodba ekskluzivna, prvič objavljena v našem glasilu.

„Nikoli ne bova pozabila na akcijo, ki smo jo izvedli tisti dan, ko smo izvedeli za kapitulacijo Italije, za njen razpad. Pod vodstvom Ivana Fioreze, on je vodil tudi našo partijsko in skojevsko organizacijo, ki je bila ustanovljena leta 1943, smo že dolgo razmišljali, kako priti do novega orožja, do bomb, pušk in mitraljezov.

Kot nalašč je prišla 8. septembra vest, da je Italija kapitulirala in mi smo ta trenutek izkoristili in vpričo Italijanov vdrli v njihova skladišča, v sedanje vojašnice, kjer so bile velike količine raznega orožja in ostalega materiala. Italijani so nas nemo opazovali, čudili so se naši hrabrosti, brez besed so nas pustili, da smo jih razorožili. Le njihov major nas je rotil, ukazoval in prosil, naj jih ne sramotimo, naj vendar odidemo in naj jih pustimo. Mi pa nismo klonili, gluhi smo bili za njegova povelja in prošnje. Še posebno se mu je postavil po robu Slavko Wojčicki, ki mu je zrl s puško v roki naravnost v oči in mu tako povedal, da je konec njihove objestnosti, da se morajo umakniti. To je bil napet trenutek, saj je bil italijanski major še vedno oborožen.

Naš cilj v tej akciji, ki je trajala dva dni, noč in dan, je bil dobiti čimveč orožja na našo stran, saj smo ga krvavo rabili za nove borce, ki so se po 8. septembru množično odzvali v vrste narodnoosvobodilne vojne. Močno se nam je mudilo, saj smo dobili vest, da se Nemci naglo približujejo Bovcu in da bodo vsak trenutek lahko zarožljali z orožjem.

In res, že naslednjega dne so prišli Nemci in nas s posebnimi pismenimi obvestili pozvali, naj vrnemo orožje, naj vrnemo bombe in sanitetni material. Seveda se temu pozivu nismo odzvali, saj so bile ogromne količine prepotrebnega materiala že na svobodnem ozemlju, v rokah partizanov.

Popoldne, ko smo si vsi utrujeni privoščili krajši počitek, smo opazili nedaleč od nas pri materialu staro ženico, ki je vneto polnila staro črno torbo. Seveda smo bili vsi, ki smo dogodek opazovali na moč preplašeni, saj je starka polnila v svojo torbo nevarne bombe, rdeče barve. Pohiteli smo k njej in ko smo ji povedali, da so to bombe, je v trenutku spustila torbo na tla. Še danes ne moreva verjeti, da ni prišlo do eksplozije. Starka pa je bila prepričana, da polni v torbo konzerve paradižnika . .

Še na en dogodek bi rada opozorila, ki se je zgodil pred vasjo Čezsoča. V mislih imava napad na to vas. Nemci so hoteli na vsak način priti čez most v to vasico, kjer smo bili mi, partizani. Seveda smo jim to onemogočili, prišlo je do hudega boja, ki se je na našo srečo končal brez žrtev, na nemški strani pa so bili trije mrtvi. To so bile prve žrtve sovražnika na Bovškem.

Po tem dogodku niso več poizkušali priti v Čezsočo, vse do zloma Kobariške republike..“

D.Ž.

Prisrčno snidenje vezistov na Kokrici

Kokrica pri Kranju: *Zadnjo soboto v mesecu oktobru so se zbrali v kulturnem domu na Kokrici preživeli borci čete za zvezo pri štabu sedme slovenske narodnoosvobodilne udarne brigade Franceta Prešerna. To je bil drugi zbor, prvič pa so se vezisti sestali prav tako na Kokrici lani, prvič po 33 letih.*

Srečanja se je udeležilo več kot 30 preživelih borcev, ki so prišli iz raznih krajev Slovenije in Hrvatske. Na zboru so obudili spomine na dogodke med NOB, še posebno na leta 1944 in 1945. Vse navzoče pa je pozdravil v imenu pripravljalnega odbora Avrelij Tronkar, že več kot 30 let Iskraš, vodja montaže telefonskih elementov in aparatov v TOZD TEA.

Bojna pot, ki jo je prešla sedma slovenska narodnoosvobodilna udarna brigada Franceta Prešerna od 12. julija 1943. leta, ko je bila ustanovljena, pa do 2. maja 1945, ko se je ustavila v osvobojeni Gorici, je bila slavna, hkrati pa silno naporna. Njeni borci so prehodili, pa ne le enkrat, po dolgem in počez v vso Gorenjsko, prebrodili ledeno mrzlo Savo in Soro in se vdirali do pasu v sneg med pohodi po jelovških in pokljuških gozdovih. Brigada je bila na Idrijskem, Tolminskem, v

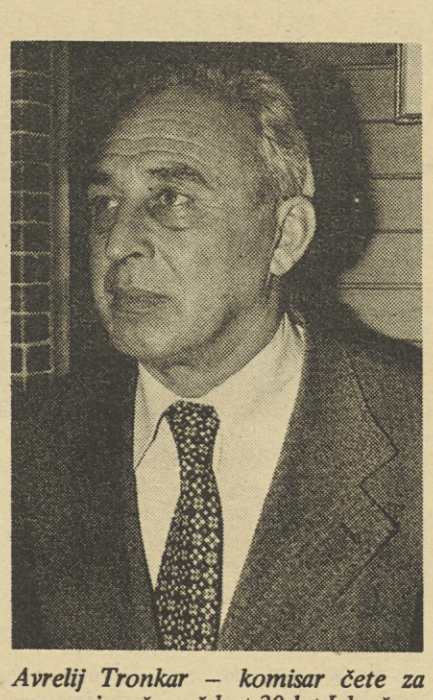

Avrelij Tronkar – komisar čete za zveze, sicer že več kot 30 let Iskraš.

Čete za zvezo pri štabu Prešernove brigade (posnetek je iz knjige Prešernova brigada, stran 554). S sredini sedita komandir Tine Tomazin (levo) in komisar Avrelij Tronkar (desno). V zadnji vrsti so trije radiotelegrafisti – Avgust Rozman, Adolf Rupnik in Cijan Štoka (drugi, tretji in četrti z leve).

nepreglednem Trnovskem gozdu, borila pa se je tudi na Notranjskem in celo na Dolenjskem.

Vojaški uspehi, ki jih je dosegla Prešernova brigada, niso bili majhni. Med Turjakom, ki je ena od največjih vojaških in političnih zmag NOV in PO Slovenije in osvoboditvijo Gorice, kot zadnjo bojno nalogo, je Prešernova brigada izvedla na stotine večjih in manjših napadov na sovražnikove postojanke, kolone, patrulje. Pomemben člen med NOB je bila v brigadi četa za zvezo, ki jo je sestavljalo okrog 60 borcev vezistov in to kurirji, telefonisti, signalisti, radiotelegrafisti in šifranti. Četa za zvezo se je aktivno udeleževala vseh bojev, katere je vodila Prešernova brigada. Vzpostavljanje zvez je bilo velikokrat zelo težavno in tvegano. Od 1944. leta naprej je četa izgubila pet borcev, ranjenih pa jih je bilo deset.

Ob sami ustanovitvi brigade, 12. julija 1943. leta, je obstajal le vod kurirjev. Četo za zveze so ustanovili, ko je udarna moč brigade bila vedno večja, večji pa tudi prostor, ki so ga morali obvladati.

Avrelij Tronkar je bil komisar čete za zvezo pri štabu Prešernove brigade. Svojega prihoda se takole spominja: V četo za zveze sem prišel iz prvega bataljona v začetku decembra 1944. leta. Prva akcija, ki smo jo izvedli, je bila pobiranje telefonske žice od belogardistične postojanke pri Gorenji vasi do Polhovega Gradca v skupni dolžini 6 km.

To žico smo nato takoj uporabili za zvezo med divizijo in bataljoni ter za zvezo pri napadu na Kališče–Rudno in Železnike. Za zvezo smo uporabljali poljske telefonske aparate in centralo nemškega izvora.

Kot pomoč za kvalitetnejšo zvezo pa je brigada dobila radijsko postajo angleškega izvora. Radiotelegrafisti in signalisti so morali obvladati morsejevo abecedo, ki so se je naučili na posebnem tečaju pri 31. diviziji. Signalizacijo pa smo pričeli opuščati konec leta 1944 predvsem zaradi tega, ker je bilo na osvobojenem ozemlju za tiste razmere dokaj močno telefonsko omrežje stalnih linij. Četa je bila aktivna tudi na kulturnem področju, enkrat mesečno pa smo izdajali žepni časopis.

Za to drugo srečanje lahko rečem, da nas je še enkrat več kot lani, med njimi pa sta prvič tudi tovariš Poljanšek, prvi radiotelegrafist, ki je prišel v Prešernovo brigado z radijsko postajo, pred tem pa je bil instruktor radiotelegrafistov pri štabu 9. korpusa ter tovariš Štoka, ki je že v pokoju in živi v Vipavi. Vedno je bil dobre volje, skrbel pa je za prijetno vzdušje v četi in tudi na tem srečanju.“

Janez Kuhar

Pohodni odred 99 d

Oceniti prehojeno pot, delo in akcije pohodnega odreda v preteklem obdobju je težko, vendar bom poskušal ob informacijah katere imam to storiti. Napisati nameravam tudi nekaj besed o načrtih za nadaljnje delo ter o problemih, s katerimi se mladinci pohodniki srečujejo.

Vodstvo pohodnega odreda ni mirovalo od ustanovitve, kljub mnogim kadrovskim težavam, ki so jih vse skozi spremljale, vendar ob zanesenosti vodstva je delo nemoteno potekalo. Tudi v obdobju, ko ni bilo mogoče zaradi vremena izvesti pohodov je štab odreda pripravljal načrte za pohode in akcije ter napravil analizo dosedanjega dela. Pohodov se je udeleževalo veliko mladincev, vendar je vodstvo ugotavljalo, da v nekaterih sredinah še ni pravega odziva. Lahko pa skupno ugotovimo, da je takih sredin malo in da bodo poskušali tudi te razgibati.

Mladinska pohodna enota je veliko pozornosti posvečala izobraževanju in usposabljanju mladih za naloge splošnega ljudskega odpora, saj so v preteklem obdobju vključevali usposabljanje za te naloge v vse akcije. Organizirali so streljanje z vojaško puško, na vseh pohodih so se seznanjali z načinom življenja in dela v naravi, pripravi taborov, orientacijo in drugimi, nič manj važnimi nalogami, s katerimi so se srečevali na pohodih. Veliko pozornosti so posvečali telesni pripravljenosti mladih pohodnikov, saj so vse pohode organizirali tako, da je bil zadnji pohod katerega so opravili v dveh dneh dolg okoli 50 km.

Veliko časa so posvetili tudi družbeno-političnemu izobraževanju mladih, negovanju bratstva in enotnosti, enakosti, tovariškemu sodelovanju in vsem vrlinam, katere mora imeti mlad človek.

Seveda je potrebno omeniti tudi delo po posameznih osnovnih celicah, to je po četah. Nekaj jih že od vsega začetka deluje vzorno in so v tem obdobju organizirali svoje samostojne akcije in pohode, ki so zajeli velik krog mladih. Potrebno je poudariti, da se je udeleževalo posameznih skupno organiziranih akcij povprečno po več kot osemdeset mladincev-pohodnikov iz skoraj vseh krajev Slovenije. Na pohodih, ki so jih organizirale posamezne čete, pa je bilo tudi po več kot trideset udeležencev.

Na kratko bom predstavil vse skupne pohode in akcije, kje in kako so jih organizirali ter koliko pohodnikov se jih je udeleževalo.

Zgodaj spomladi so mladinci pohodniki pripravili enodnevni pohod na Tuji grm in Janče nad Ljubljano, kjer so se leta 1942 bojevali borci II. grupe odredov. Akcije se je udeležilo okoli sto pohodnikov.

V začetku maja so se množično in organizirano udeležili manifestativnega pohoda ob žici okupirane Ljubljane, ki se ga je udeležilo prek stopetdeset mladincev. V maju je pohodni odred izvedel tudi streljanje z vojaško puško z udeležbo okoli pedesetih mladincev. V juniju je imel pohodni odred svojo osrednjo in najpomembnejšo akcijo, to je pohod v dolino Divjega potoka. Akcija je trajala dva dni in v tem času so mladinci pohodniki prehodili prek trideset kilometrov ter si ogledali in se seznanili z zgovodino Starih žag – delavnic 99d. Pohoda se je udeležilo šestdeset mladincev. V septembru je MPO 99d organiziral dva zelo naporna pohoda, ki sta trajala po dva dni. V začetku meseca so se mladi pohodniki podali na pohod v hribe zahodnega dela ljubljanske kotline, obiskali vrsto spomenikov kateri spominjajo na našo pol preteklo zgodovino. Tega pohoda se je udeležilo okoli štirideset pohodnikov. Konec meseca pa se je MPO 99d podal na pohod na Vršič, ob poti pa so si mladinci ogledali in se seznanili z vsemi pomniki naše zgodovine. Pri tem pohodu je potrebno poudariti, da so mladinci v dveh dneh ob slabem, hladnem ter deževnem vremenu prehodili prek petdeset pohodnikov.

To je bil le kratek pregled glavnih aktivnosti MPO 99d, saj so se vzporedno z glavnimi akcijami odvijale tudi druge, nič manj pomembne za uspešno delo enote.

V nadaljevanju želim napisati tudi nekaj stavkov o načrtih dela in akcij v naslednjem letu, ki so prav v tem trenutku v javni obravnavi. Predlog pohodov je zelo pester in zanimiv, saj zajema akcije od predavanj o partizanskem načinu bojevanja, seznanjanja o postavljanju šotorišč, streljanja z vojaško in zračno puško, seminarjev za vodje enot, pohodov v kraje pomembnih iz NOB, orijentacijskih pohodov, krosa pa do akcij s kolesi. Vsebina vseh akcij je zelo zanimiva in vse so s svojo zgodovinsko poanto, zato bodo ti pohodi zanimivi za širok krog mladincev, imeli pa bodo tudi svojo vzgojno vlogo.

Mladinci pohodniki zato pričakujejo pri svojem delu vsesplošno podporo, ter še nadaljnje aktivno sodelovanje z aktivi Zveze borcev v naših delovnih organizacijah.

Za konec lahko napišem, da je mladinski pohodni odred „PARTIZANSKE DELAVNICE 99d“ do sedaj v celoti opravil zaupano nalogi in da s svojimi programi in načinom dela zagotavlja, da bo svojo vlogo in naloge še nadalje uspešno opravljal.

A. C.

V torek, 20. 11. 1979, je SOZD Iskra obiskala delegacija LR Kitajske, ki jo je vodil namestnik ministra za ekonomske odnose s tujino LR Kitajske Vei Ju Ming. Gospodarska delegacija je obiskala še nekatere druge organizacije združenega dela v Sloveniji. V Iskri jo je sprejel predsednik poslovodnega kolegija IC Ilja Medič, na srečanju sta bila tudi Marcel Božič iz IC in Dojčin Jelič iz DO namenske proizvodnje. Pogovarjali so se o možnostih sodelovanja na razvojnem in tehničnem področju.

Kako bomo v l. 1980 pridobivali devize za uvoz blaga in storitev

Na zadnjem zasedanju dne 8. novembra je skupščina samoupravne interesne skupnosti SR Slovenije za ekonomske odnose s tujino sprejela predlog samoupravnega sporazuma o merilih, pogojih in postopkih za dosego dogovorjenega obsega uvoza blaga in storitev ter odliva deviz (na kratko: za devizni režim)v letu 1980.

Sprejeti predlog samoupravnega sporazuma bo vsem članicam SISEOT dostavljen v podpis v teku meseca novembra in bo pričel veljati s 1. 1. 1980, če ga bo pred tem podpisalo najmanj 50 % članic.

Dosedanji devizni režimi vsako leto so sloneli več ali manj na tem, da je vsaki organizaciji – nosilcu deviznih pravic, bil določen odnos vezave uvoza z izvozom sicer na temelju nekaterih matematičnih obrazcev, vendar še vedno na nekdaj administrativno določenih odnosih.

Samoupravni sporazum za devizni režim v letu 1980 pa pomeni bistven premik v pogledu NAČINA UPORABE IN RAZUMEVANJA načela vezave uvoza z izvozom. Ohranja namreč to temeljno in edino nesporno načelo, da ni uvoza, če ni izvoza. V celoti se opušča dosedanji način izračunavanja in določanja odnosov vezave uvoz z izvozom, po katerem je organizacija (nosilec deviznih pravic) morala izvoziti n.pr. 100 enot, da je lahko uvozila 50 ali druga, da je za 100 izvoženih enot lahko uvozila 200.

Osnovno in tudi zakonsko načelo, ki ga vsebuje novi sporazum, je v tem, da vsakdo, ki devize ustvarja z izvozom blaga ali storitev, s temi devizami tudi razpolaga in sicer v višini 95 % od vsakega priliva; 5 % pa bodo člani združevali za delno pokrivanje dejavnosti splošnega družbenega pomena.

Delovne in temeljne organizacije bodo devizna sredstva, ki jih bodo potrebovale za uvoz blaga in plačevanje storitev v tujino, pridobivale na sledeči način:

1. s prilivom od izvoženega blaga (blagovni izvoz) ali opravljenih storitev v tujini (neblagovni izvoz) in sicer

a) z lastnim izvozom blaga in storitev (čl. 66 ZDP)

b) z udeležbo pri izvozu blaga svoje proizvodnje ali storitev v kooperantski povezavi z drugimi organizacijami – finalisti izvozniki (čl. 67 ZDP). Ta odnos bosta partnerja uredila s sporazumom, kjer bosta določila, koliko priliva komu pripada, ceno, kvaliteto blaga, roke dobave, riziko itd. Tak izvoz v takšni medsebojni povezavi naj bi postal njun skupni interes.

2. s povezavami med temeljnimi oz. delovnimi organizacijami združenega dela, ki so opisane v členu 68 ZDP, namreč da v dohodkovnih, proizvodnih, poslovnih povezavah združujejo delo in sredstva in tako tudi devize v skupnem prizadevanju, da povečujejo izvoz. Tako bodo organizacije združenega dela, ki več izvažajo kot uvažajo v povezavah s tistimi, ki več uvažajo kot izvažajo, lahko našle dodaten interes za nadaljnje povečevanje izvoza, kajti družbena stimulacija ne bo izvozniku nikoli v zadostni meri pomagala premagovati izvoznih pregrad. Tudi v teh samoupravnih povezavah naj bi izvoz postal eksistenčni interes obeh partnerjev.

3. z devizami, kupljenimi na deviznem trgu. To možnost si bodo pridobile tiste organizacije in dejavnosti, ki so splošnega družbenega pomena ali pa jim tak status določa družbeni plan in bodo v usklajevalnem postopku na temelju meril za usklajevanje planov v enotah SISEOT dokazale družbeno upravičenost svojih planov in da drugih možnih virov deviznega financiranja, ki jih določa samoupravni sporazum, si ne morejo zagotoviti. Jasno je, da je ta vir skrajno omejen oziroma točno določen v projekciji plačilno-bilančnega položaja republike za vsako leto in ne more biti prekoračen.

Na opisane načine pridobljene devize bodo organizacije uporabljale za plačevanje uvoza repromateriala za svojo proizvodnjo ali za plačevanje uslug (neblagovna plačila) v tujino. Za uvoz investicijske opreme pa so zaradi specifičnosti ter kategorije blaga tudi v letu 1980 zadržana v določeni meri nekatera stara pravila. S soglasjem posebne komisije za opremo pri SISEOT bo organizacija pridobila pravico nakupa deviz na deviznem trgu v višini 70 % svojega zahtevka. Ostalih 30 % pa bo morala zagotoviti sama. Pri tem je treba povedati, da so možnosti za pridobivanje novih soglasij za uvoz opreme v letu 1980 zelo majhne, ker je predvideni uvoz opreme, ki je določen v plačilno-bilančnem položaju republike za leto 1980, že angažiran z že izdanimi in ne realiziranimi soglasji iz leta 1979 ali že potrjenimi in še ne realiziranimi uvoznimi zaključki iz leta 1979 ali tudi prejšnjih let.

Iskrine temeljne organizacije so izdelale svoje plane ekonomske menjave s tujino za leto 1980. To so sicer plani želja, saj planiramo za 45 % več uvoza in le 23 % več izvoza v odnosu na leto 1979. Menjava s konvertibilnim področjem tudi 45 % več uvoza in 22 % več izvoza. Pokrivanje uvoza z izvozom na konvertibilno področje je 77 %. Vse plane bo treba še uskladiti v skladu s sprejetimi merili za usklajevanje planov.

Prvo usklajevanje bomo morali opraviti v okviru SOZD. Tiste temeljne organizacije, ki svojega uvoza ne pokrivajo z izvozom, bodo morale temeljito preveriti svoj položaj in uskladiti svoje plane z obstoječimi objektivnimi možnostmi, ki jih omogoča samoupravni sporazum, pri čemer tudi zmanjševanje proizvodnje ni izključeno. Čaka nas še trdo delo, ki ga bomo morali opraviti v mesecu decembru.

Leto 1980 bo pomenilo nadaljnji korak pri uveljavljanju zakonskih načel, po katerih je devizni dohodek izenačen z dinarskim, da z devizami razpolaga tisti, ki jih ustvarja in da brez izvoza ni uvoza.

Ludvik Kranjc

DOPISUJTE V ISKRO

ORODJARNA IN NJENIH TRIDESET LET

V današnji številki objavljamo ob praznovanju 30-letnice Orodjarne kranjske Iskre razgovor s sedanjim direktorjem Emilom Seknetom, dipl. ing. Namen tega razgovora ni le v podajanju lepo zvenečih ocen praznovanja, ampak tudi v oceni preteklega, sedanjega in perspektivnega razvoja TOZD Orodjarna.

Orodjarna slavi letos lep jubilej — 30-letnico. Zakaj 30 let, ko pa vemo, da je orodjarna v pravem pomenu besede že povezana s samim začetkom obstoja današnje Iskre?

Pomemben za obstoj današnje Orodjarne je vsekakor že njen zametek, ki sega vsekakor še v bivšo Jugočeško in nato skozi leta vojne, do

Tehnološka priprava dela

same prve organiziranosti v svobodni Sloveniji.

Največji vzpon, da se organizira Orodjarno kot celovit proizvodni sestav, so naredili naši predhodniki in sicer takoj po vojni, saj so organizirali prenos orodjarstva iz medvojnega LGW v povojno tankovsko popravljalnico. Ko pa se je le-ta preselila v druge kraje Jugoslavije, so se prvič združili vsi orodjarski kadri že ustanovljene Iskre in v letu 1949 organizirano izdelali prvo kompletno orodje za takratne potrebe Iskre.

To pa je bila velika prelomnica v orodjarstvu takratne Iskre in njen

Konstrukcija orodij – le dobra risba je pogoj za lažje in razumljivejše nadaljnje delo.

uspeh je bil uspeh celotne tovarne, saj je s tem dala kot prva celovit izdelek na domače tržišče, s tem pa tudi dokazala, da je treba računati na sposobnosti njenih kadrov in sposobnost pri celoviti izdelavi nekega artikla.

Zato menimo, da je prav, da s to letnico začnemo šteti leta današnje orodjarne, ki je danes prav gotovo ena izmed najboljših ORODJARN v naši državi na področju kovinsko predelovalne industrije. Vzrok za to je kvaliteta naših izdelkov.

Kakšen je današnji položaj in s kakšnimi problemi se ubada današnja Orodjarna.

Kot veste, je v specialističnih delavnicah vedno problem kadrov, saj današnji izobraževalni centri ne dajo zadostnega števila kadrov s področja orodjarstva. Problem pa je tudi v odtoku kvalitetnih kadrov iz proizvodnje v administracijo. Predvsem pa se v naši TOZD še vedno odraža leto 1966/67, ko je kar 64 orodjarjev odšlo iz naših delavnic v druge DO, v glavnem na področju Kranja in tudi magična meja zaslužka v inozemstvu je takrat naredila svoje. Iz tega časa nam praktično manjka cela dvoletna generacija kadra, kar pa se vsekakor ne da zaradi specifičnosti del nadomestiti.

Končno pa se taki problemi pojavljajo še danes, saj praktično ni organizirane orodjarne, pa naj bo to pod domačo streho ali v drugih DO, da ne bi ob ustanovitvi zaposlila predvsem visokokvalificiranega kadra s področja orodjarstva. Mislim, da je prav, da si človek izbira svoj poklic in zaposlitev sam, a vseeno je zelo drago za nas, če nekoga izšolamo, nato pa nam s tem svojim znanjem uide drugam. Mislim, da bi temu problemu pretoka kadrov morali posvetiti več pozornosti tudi v DO.

Drug velik problem Orodjarne pa so delovni in ostali prostori. Mislim, da imamo v primerjavi z ostalimi orodjarnami v naši domovini precej slabše delovne pogoje. To se do dne, ko smo postali TOZD v današnji sestavi, ni toliko opazilo, sedaj pa je prostorski problem eden izmed najbolj perečih. Praktično nimamo urejenih skladiščnih prostorov, problem pa so tudi sanitarije, garderobe, da o sami družbeni prehrani niti ne govorimo.

Tretji problem TOZD je opremljenost. Sem sodi predvsem iztrošenost strojnega parka. V preteklih letih na področju orodjarskih strojev ni bilo

Poliranje izdelka zahteva celega človeka.

velikega napredka, saj so naši stroji tedaj bili še dovolj moderni. Današnji strojni park je iztrošen, do mej, ki so že postale problematične za izdelavo kvalitetnih orodij.

Zato je nujno, da stroje nadomestimo z novimi, ki naj bi bili visoko produktivni in predvsem numerično krmiljeni (elektronsko vodeni). To smo že začeli uresničevati. Nabavili smo CNC elektroerozijski stroj z žico, do konca leta pa predvidevamo še dobavo najsodobnejšega profilno brusilnega stroja. To pa je že velik korak do zastavljenih ciljev, da naj bi v bodoče izdelovali velikoserijska orodja iz karbidnih trdin.

Kot četrti je problem organiziranosti, ki je predvsem odvisen od povpraševanja po naših izdelkih, saj smo mi tisti, pri katerih se pokažejo vse napake razvoja nekega novega artikla, s tem pa je v končni fazi naš velik nasprotnik tudi čas.

Izhod iz teh težav vidimo predvsem v že izdelanem srednjeročnem planu razvoja naše TOZD, ki pred nas postavlja predvsem dve stvari:

1. Da z 8 miljardami, kolikor je planiran srednjeročni plan razvoja TOZD, izpeljemo zastavljeni cilj, da nabavimo novo opremo numerično krmiljenih strojev in s tem zamenjamo iztrošene stroje, ki pa bi še vedno ostali na razpolago za potrebe manjše zahtevnosti na področju orodjarstva. Pri opremi moramo misliti predvsem na to, da naj bi Orodjarna v bodoče izdelovala predvsem visokoserijska orodja, orodja iz trdin, zahtevne montažne naprave, naprave za posluževanje proizvodnih strojev. S tem bi že prešli na področje robotike.

2. V nadaljnjem razvijanju investicijskega plana pa smo začeli izdelovati program razvoja Orodjarne pod strokovnim vodstvom dr. Janeza Peklenika s Strojne fakultete v Ljubljani. Program tega dela obsega predvsem izbiro obdelovalnega centra, ki bo sposoben obdelovati zahtevne komade v orodjarstvu. Ponudba na tem področju je zelo široka, izbira zelo zelo težavna, ker so ti centri namenjeni predvsem za serijsko proizvodnjo, težje sprejemljivi in manj uporabni za izdelavo sestavnih delov orodij, ki vedno nastopajo kot unikati.

Prostorske rešitve in izboljšanje delovnih pogojev orodjarjev vidimo predvsem v skupni graditvi prostorov DO.

To pa tudi ureja samoupravni sporazum o izboljšanju materialne osnove — po srednjeročnem planu DO. Program širiti TOZD ORODJARNA in s tem izboljšanje delovnih pogojev njenih delavcev vidimo v pridobitvi prostorov na lokaciji Savska Loka. Mislim, da je že skrajni čas, da na področju Savske Loke dvignemo življenjski standard delavcev, saj vsi vemo, da so neurejeni osnovni pogoji za normalno opravljanje delovnih in življenjskih norm zaposlenih.

Tu mislim predvsem neurejenost na področju garderob, hodnikov, ki se uporabljajo za druge namene. Delavcu ni zagotovljeno, da se v času odmora resnično lahko odpočije ob topłem obroku hrane, ker je prostor delavske restavracije preoddaljen in preobremenjen za toliko ljudi. Urejena tudi ni prehrana diabetikov in drugih bolnikov. Tudi sanitarije ne zadovoljujejo potreb, da ne govorimo o umivalnicah, katerih je odločno premalo.

Kakšen pa je položaj ORODJARNE, gledano v luči reorganizacije DO?

Če gledamo na te stvari skozi prizmo razvoja naše TOZD, potem bo kot ostale TOZD DO srečuje z velikimi problemi prostorske ureditve in iztrošenosti strojnega parka.

To pa je problem, ki se ga je treba lotiti s širšega zornega kota in bo vsekakor moral biti razrešen s srednjeročnim planom in novo reorganizacijo DO.

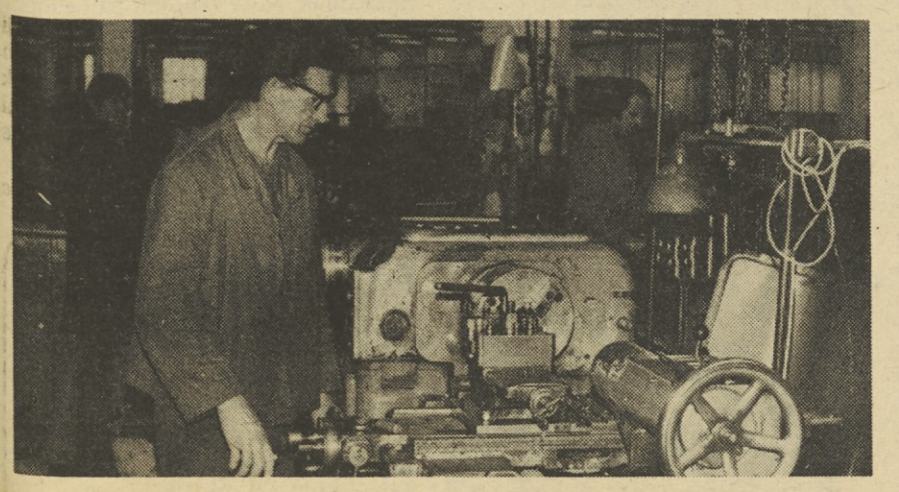

Struženje – kot eno izmed prvih faz nekega izdelka.

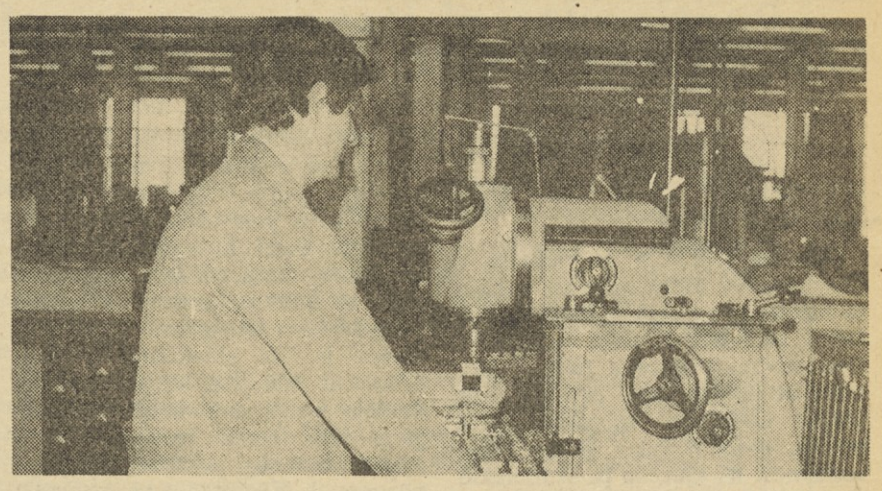

Rezkanje – z leti bo gotovo pravi mojster.

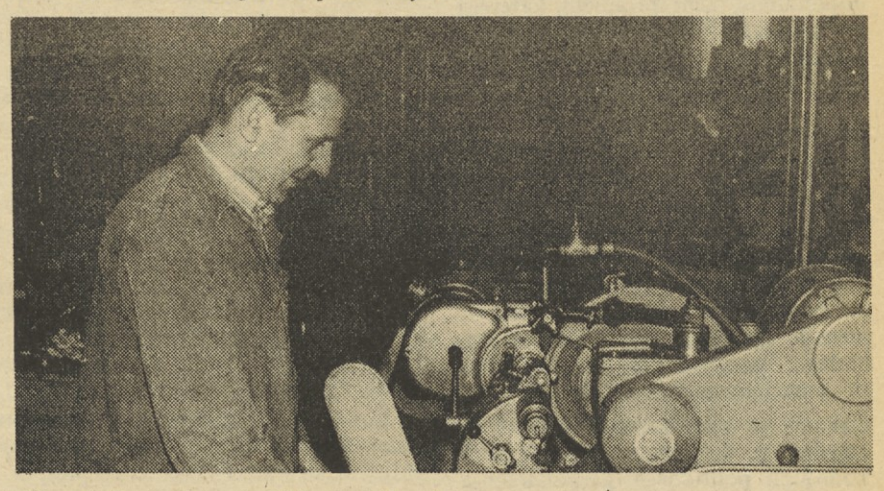

Okroglo brušenje – že 25 let isti človek in isti stroj.

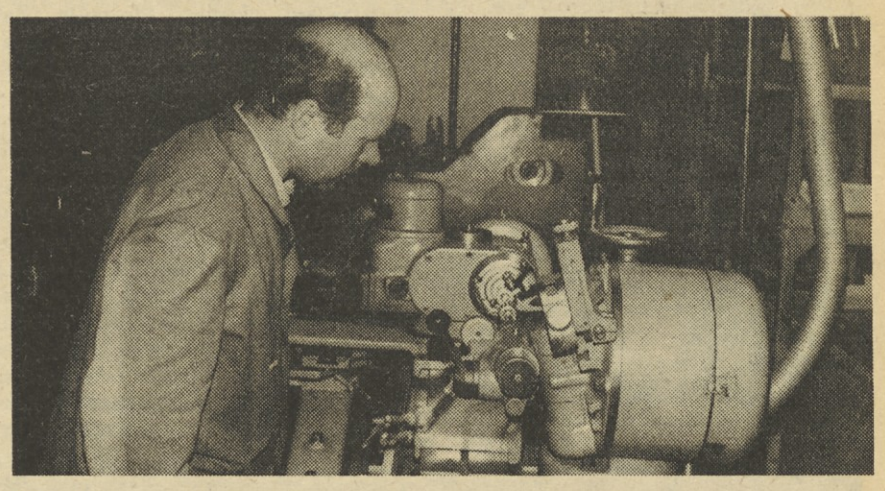

Ostro brušenje – zahtevno in natančno delo.

Ob praznovanju so rekli

PREDSEDNIK DS TOZD FRANC CRČEK

Ta praznik je za nas zaposlene v TOZD velikega pomena, saj ob tej priložnosti lahko pogledamo v čas, ki smo ga preživeli. Delavski svet TOZD je v minuli dobi predvsem razpravljal in sprejemal sklepe, ki so splošnega pomena za razvoj same TOZD, kot tudi celotne DO. Člani DS so se sej udeleževali redno in zavestno sprejemali sklepe. Včasih pa je DS moral sprejeti tudi striktne ukrepe, ko je šlo za izpolnjevanje zastavljenih planov TOZD. Opažamo pa, da se vse prevečkrat zgodi, da delegati izvoljenih sredin prenašajo na seje DS pripombe in predloge ozkega kroga ljudi, ki ne zadevajo problemov širšega pomena.

Ker je v naši TOZD kvalifikacijska struktura zelo visoka, je povsem razumljivo, da pride do različnih mišljenj, ki pa nam jih je do sedaj še vedno uspelo rešiti na razumljiv način. Ob koncu bi poudaril, da se naša TOZD nastale probleme trenutnega značaja TOZD. Delo sindikata predstavljajo redni sestanki, po potrebi se sestanemo še na izrednih sejah, da razrešimo splošne probleme. Na teh sestankih se konstituirajo samoupravni akti, zbirajo in obravnavajo predlogi, ki jih nato posredujemo strokovnim službam. Dogovorimo se tudi za skupne akcije, kot so na primer vsakoletno organiziranje rekreativnega športa, keglanja, streljanja, plavanja, kolesarjenja, trim pohodov. Vsako leto tudi organiziramo orodjarski piknik, katerega se udeleži približno polovica zaposlenih v TOZD.

Prek socialne komisije pri OO sindikata je tudi urejeno ali se ureja vse, kar je v zvezi s socialnim stanjem zaposlenih v TOZD. Tako obiščemo vsakogar, ki boluje nad 30 dni. Rekreacije na morju se iz leta v leto udeležuje večje število delavcev TOZD. Odprto pa ostaja še vedno vprašanje prehrane, oddiha in izboljšanje delovnih pogojev delavcev TOZD, kar pa bo končno urejeno po širitvi DO.

Sindikat je tudi organizator vsakoletne izletniške dejavnosti, ki je vse množičnejša. Vsekakor pa bo treba v bodoče posvetiti večjo pozornost izobraževanju delegatov, naj bo to za samoupravne organe v TOZD, delovni organizaciji ali SIS, ker le tako si lahko zagotovimo, da bo delo voljenih delegatov vsestransko in kvalitetno.

PREDSEDNIK OO SINDIKATA BRANKO KRANJC

Delo sindikata vsekakor ni idealno, primanjkuje volje, da bi vsi delali in bili družbenopolitično aktivni. Kljub temu pa interes obstaja, saj ob raznih priložnostih hitro vsi pokažemo na

(Dalje na 6. strani)

Ob praznovanju so rekli

(Nadaljevanje s 5. strani)

PREDSEDNIK ZSMS OO TOZD RAJKO LIPUŠČEK

Mladina TOZD se bo vključila v praznovanje z organizacijo šahovskega in namizno-teniškega prvenstva. Vsekakor pa bomo z vsemi razpoložljivimi močmi sodelovali tudi ob pripravi in izvedbi same proslave. Ker TOZD Orodjarna zaposluje 20 % mladih, mora vsekakor graditi svojo bodočnost na njih, mi pa se moramo aktivno vključiti v življenje TOZD. Z dopolnilnim izobraževanjem, katerega se udeležuje 30 % mladih, bomo vsekakor zelo veliko prispevali k še boljši kvalifikacijski strukturi TOZD.

SEKRETAR OO ZK KONRAD ŠARABON

Člani OO ZK Orodjarne smo imeli 9. novembra 1979 svojo letno konferenco, na kateri smo kritično ocenili delo svojih članov v preteklem obdobju. Postavili smo si program dela in smernic za delo komunistov v prihodnje. Imenovali smo novo vodstvo za naslednje mandatno obdobje. V diskusiji so bile nakazane slabosti in napake, ki so bile prisotne na vseh področjih političnega, gospodarskega in samoupravnega delovanja članov naše organizacije. Sklep 6. seje CK ZKS so napotilo in smernice dela članov v prihodnje.

Velike naloge stojijo pred kolektivom pri pomembni obravnavi srednjeročnega plana razvoja delovne organizacije. Tu se predvidevajo velike spremembe, v katere bo zajeta tudi TOZD Orodjarna. Razprava je osvetlila tudi delo in komuniciranje v delovanju delegacij in delegatov. Ugotovitev članov je, da sodelovanja z bazo skoraj ni bilo, kar se je negativno izražalo v delovanju konferenc delegacij SIS. Temu vprašanju bodo morali komunisti posvetiti precej več pozornosti. V ospredju bo predvsem vprašanje povezovanja dela in sredstev, dohodkovni odnosi, nagrajevanje po delu in druga vprašanja, pomembna pri nadaljnjem razvoju naše samoupravne skupnosti.

Komunisti smo se aktivno vključili v akcijo NNNP 79 v TOZD in v krajevnih skupnostih. Ugotovljeno je, da so večino nalog s področja LO in DS uspešno opravili.

Premalo pozornosti smo posvetili političnemu usposabljanju komunistov. V bodoče bo potrebnega na tem področju več dela.

Komunisti se bomo v okviru praznovanja 30-letnice TOZD najbolje vključili, če bomo svoje delo v prihodnje aktivno usmerili na tista področja, ki zagotavljajo hitrejši in boljši napredek TOZD in širše družbenopolitične skupnosti .

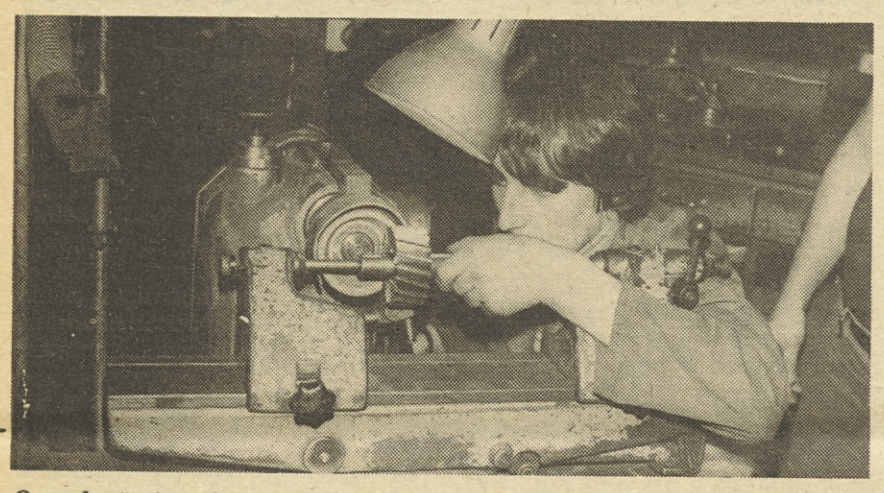

Ostro brušenje rezkarjev – tudi mladi se uspešno vključujejo v delo ORODJARNE:

Govori pionir Orodjarne Franc Švab

Ko ob praznovanju gledamo v našo preteklost, je prav, da se spomnimo na naše pionirje, pionirje dela v današnji orodjarni. Kot prvi izmed njih bo spregovoril Franc Švab.

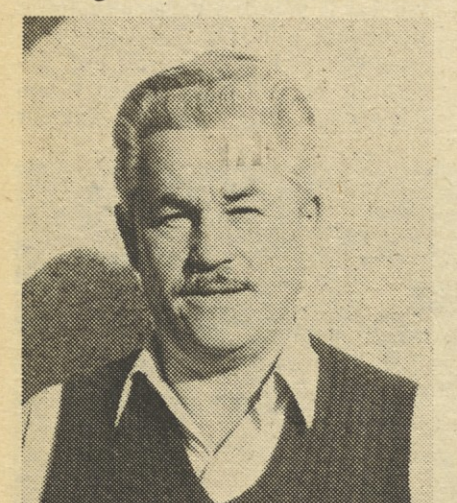

Franc Švab.

„Ko so me 9. maja 1942 pod pogojem, da se bom zaposlil v delavnicah, ki delajo za vojno industrijo, spustili iz ujetništva, kamor sem prišel po razsulu stare jugoslovanske vojske, sem se zaposlil kot strugar v takratnih delavnicah LGW v Kranju (sedanja Iskra). Najprej so me razporedili na delovno mesto strugarja splošnega pomena. Istega leta, 18. maja sem dobil zadolžitev, da delam kot strugar na izdelavi navojnih rezil in razvoju.

To je bil hkrati tudi prvi primer izdelave takega izdelka na takratnem okupiranem ozemlju Slovenije. Za izdelavo le-tega prepotrebnega izdelka so mi dali tri nove stroje, na katerih še danes dela moj učenec Ivan Kranjc – Vasko. Kar hitro sem osvojil delo in ob razpadu Nemčije sem bil že prvi izdelovalec navojnih rezil.

Svobodo sem dočakal na delovnem mestu strugarja v LGW. Tako sem svoje delo nadaljeval nemoteno. Ponedeljek, 15. maja 1945, je bil moj prvi delovni dan v svobodni Sloveniji. Delal se na mestu, ki mi je bilo dodeljeno 1942. leta. Vendar takrat naša delovna organizacija ni imela ne pravega imena ne vodstva. A to se je kaj hitro uredilo. Le nekam pusta je bila takrat ta tovarna, saj nas je ostalo od prejšnjih 5.000 zaposlenih samo okrog 700.

Kaj kmalu je na tovarniško dvorišče prišla tankovska enota JLA in delo je dobilo spet svoj prvotni tempo. Delavci, zaposleni v glavnem pri popravilih tankov, smo kot sodelavci vojske hrano dobivali na posebne bone, kar je bilo ob vsesplošnem pomanjkanju hrane zelo usodno.

Konec leta 1945 je naša tovarna dobila ime Strojna tovarna Kranj. Dobili smo tudi vodje dela, oz. tovarne. Franc Humar je bil „glavni“ na

Kontrola – le pri mnogokratnih povečavah izdelka je možno videti njegovo sestavo (strukturo).

področju celotne DO. Za nas, ki smo bili zaposleni kot posebna skupina za izdelavo in popravilo orodij, je odgovarjal Černigoj. Kot posrednika ali delegata med civilno in vojaško upravo tovarne pa sta bila Šprajc in Kurt.

V pozni jeseni leta 1945 je bil demobiliziran Jože Ahačič in prišel k nam ter postal prvi mojster v takratni delavnici, zametku današnje orodjarne. Nato sta se nam pridružila ter se menjala na krmilu delavnice še Primožič in Lavrenčič.

Leto 1949 je bilo prelomno za našo delavnico. Ker smo imeli že zelo dober kader, smo ustanovili svojo delavnico, s svojim vodstvom in z imenom Orodjarna. Vodil jo je najprej ing. Lavrenčič, nato ing. Dolhar in nato še dolgoletni član Adolf Primožič. Tega leta smo zaposlili tudi naše prve doma izobražene kadre. Mislim, da so to bili Hinko Novak, Tone Perčič, Peter Drobnič, Pavle Bradaška in drugi.

Ročna orodjarna – točnost in preciznost je pogoj za dobrega orodjarja.

Vsak izmed nas je bil zadolžen, da na stroju izuči svojega vajenca. Ker smo v letu 1948 po prvih reorganizacijah iz vojne delavnice v Strojno tovarno in 2. marca 1946 v Iskro uvedli prve norme, smo dobili v teh prvih povojnih letih tudi prve udarnike. Tudi sam sem bil večkrat med njimi. Vse bolj smo začeli uporabljati lastno znanje. Tako smo tega leta izdelali že prvo kompletno orodje za uro nihalko.

Izdelali smo tudi kompletno orodje za prvi kinoprojektor, ki smo ga sestavili v naših delavnicah. Le skrbni montažni kinodelavnici in strokovnjaku ing. Špilarju pa se moramo zahvaliti, da je ta popolnoma naš proizvod zelo hitro osvojil tržišče. Kot dolgoletnega strugarja so me zadolžili, da vse manjše dele proizvoda izdelam na svojih strojih. To sem tudi s skrbnostjo in veseljem napravil.

Ker je celotna Iskra vse bolj širila svoj proizvodni program, je orodjarna dobila nalogo, da se čimbolj okrepi in preide tudi na posebna ter normalna orodja. Zadolžen sem bil za izdelavo prvih rezil za polža pri števcu. Po napornem delu mi je to uspelo in takratni medeninasti polž se je dobro obnesel v celotnem sklopu izdelka. Začeto delo je nato nadaljeval moj učenec Ivan Kranjc – Vasko. Sam pa sem bil po nalogu takratnega vodstva

Termična obdelava – delo ob peči s plinsko zaščitno atmosfero.

orodjarne 1. oktobra 1958. leta premeščen na delovno mesto planerja materiala, kar sem še danes.

Ob sprejemu te delovne dolžnosti sem spoznal, da je to specifično delo spet oranje ledine in, da na tem področju še ni ničesar narejenega. Moje prvo delo je bila standardizacija materiala. Sledilo je izdelovanje plana asortimana materiala, kar pa žal še danes ni dokončno urejeno, saj tega ne dovoljujejo svetovna gibanja sprememb v izdelavi materiala, niti sama prostorska ureditev skladišč za shranjevanje in oblikovanje materialnih zahtevkov.“

Zaradi svoje skromnosti Franc

Justiranje igra najpomembnejšo vlogo ob kontroliranju točnosti meril.

Švab marsičesa še omenil ni. Tako je bil prvi predstavnik delavcev pri določanju višje plače v prvih povojnih letih. Pravi, da so osebni dohodek delavca v Iskri določili tako, da so sešteli ceno frizerja, kruha, srajce in stanovanja. Kljub temu, da je bilo denarja malo, so bili vsi zadovoljni.

Zadovoljni pa smo lahko tudi mi, da so med nami še danes taki ljudje – pionirji, ki so nam s svojo skromnostjo in vzgojiteljskim duhom lahko samo vzor.

Valentin Hafner

V današnji Iskri, takratno njeno ime je bilo Jugočeška, sem se zaposlil kot 13-letni deček. Ker sem bil bolj

Valentin Hafner.

močne rasti, sva šla z očetom k takratnemu kranjskemu županu in ta mi je dal potrdilo, da sem že dopolnil 14. leto. To potrdilo sem moral imeti, če sem se hotel zaposliti, kljub moji mladosti.

Prvi dan dela v Jugočeški je bil zame kot otroka zelo zanimiv. Bil je ravno 1. maj 1930. leta. Na velikih strojih po delavnici, kamor sem bil razporejen, so bili pripeti šopki rož – predvsem španski bezeg in nageljni. Vprašati nisem upal, kaj to pomeni, a sem vseeno izvedel, da je to v čast prvemu maju, prazniku rdeče organizacije. Takoj so me zaposlili na tkalskem stroju. Priučitev je trajala 10 dni. Urnik dela je bil deljen in sicer: od 7. do 12. ure in od 13. do 18. ure. Tako smo zjutraj zarana odhajali od doma in se vračali pozno v noč.

Kot mlad delavec sem se zelo hitro privajal ter po nekaj letih dela sem že dobil veliki tkalski stroj za izdelavo džakartnih tkanin. Kot tkalec sem imel slabo plačo, a vseeno dovolj da sem lahko pomagal domačim, da jim ni bilo treba trpeti lakote. Po 6. letih dela se mi je izpolnila želja in kupil sem si kolo. Kakšno razkošje za mladega delavca!

V takratnih kranjskih tovarnah se je vedno bolj govorilo, da moramo preiti na 8-urni delavni dan. Ker pa takratne tovarniške organizacije z imeni „bela“ (klerikalna), plava (demokratska) in rdeča (komunistična) niso našle skupnega jezika, so vse te govorice bile vedno za nas delavce vera, da bo morda nekoč le drugače. To se je tudi zgodilo. Prišlo je leto 1936. V Kranju so se začele znamenite tekstilne stavke. Kot mladenič sem se takoj pridružil organizaciji rdečih in kot tak solidaliziral stavko.

Še danes se spominjam tovarišev iz vodstva takratne stavke in sicer: Tominca, Sekneta, M. Strupija. kako so nam ti na stavkovnem sestanku govorili, zakaj stavka sploh je. K uspehu stavke je pripomoglo tudi kmečko prebivalstvo okrog Kranja, saj so nas vse dni stavke dodobra zalagali s hrano. Stavkokazov ni bilo niti 10. Tako je stavka popolnoma uspela in delavci smo dosegli svoj namen. V takratni Jugočeški, ki je zaposlovala približno 600 ljudi pa ni bilo več dela za vse vodje stavke in tako smo izgubili iz svojih vrst res dobre ljudi.

Skoraj vse ti, ki so bili pri nas odstavljeni, so se zaposlili na Laborah pri Sircu. Tudi sam sem užil v : skorjo kruha, ki mi jo je rezal ta gospodar. Kljub temu, da je bi domačin, je imel najslabše delovne in življenjske pogoje za zaposlene v njegovi tovarni. Če se spomnim, da je imel samo poizkusno delo najmanj dvomesečno, si lahko predstavljate, kako je to, če pa še povem, da je bilo to brezplačno, je pa mislim dovolj.

Po končani stavki smo začeli v vsem kranjskem tekstilnem bazenu delati 8 ur. To je bila tudi največja pridobitev za nas delavce. Delo se je začelo ob 7. zjutraj in končalo ob 15. A, kaj, ko je to trajalo tako kot je bilo zamišljeno, le malo časa. Plače so bile slabe, kruh pa vse dražji, tako smo

(Dalje na 7. strani)

Elektroerozija – faza obdelave, ki bo odigrala najpomembnejšo vlogo v nadaljnjem razvoju ORODJARNE

TEHNOLOŠKI RAZVOJ ORODJARNE

Značilnost tehnološkega razvoja orodjarske dejavnosti pri nas in v svetu je razmeroma počasna rast mehanizaicje opravil in velika odvisnost od ročnega dela. Na tem področju ni bilo revolucionarnih sprememb, ki so značilne za ostale dejavnosti industrije, kot so mehanizacija, avtomatizacija, uporaba elektronike in uporaba novih materialov. Šele v zadnjih letih so se pojavile bistvene novosti, n. pr. obdelava z elektroerozijo, uporaba NC orodnih strojev, širša uporaba trdih metalov ipd. Hitrejši razvoj je bil oviran predvsem z izredno težavnostjo dela in velikimi zahtevami po kvaliteti, s posamično proizvodnjo in z uporabo dragih obdelovalnih strojev.

Razvoj orodjarne je bil v mnogočem odvisen od potreb proizvodnje v Elektromehaniki. Hiter razvoj podjetja je postavljal pred orodjarje vedno nove zahteve. Stalno se je povečavalo število orodij, predvsem pa so zaradi osvajanja novih materialov, povečevanja serij in avtomatizacije naraščale zahteve po kvaliteti in raznovrstnosti orodij.

V 30-letih delovanja orodjarne lahko razdelimo naslednja značilna obdobja:

Po medvojni tovarni letalskih delov so ostali razmeroma dobri obdelovalni stroji in nekaj orodjarjev. V prvih povojnih letih so se izdelovali različni rezervni deli za potrebe vojske in nekatera enostavna orodja za novo nastajajoče podjetje.

Kadrovsko okrepljena z novo izučenimi delavci je bila orodjarna v letih 1947, 1948 in 1949 že sposobna začeti s proizvodnjo orodij za kompletne artikle. Izdelovale so se predvsem štance, kokile za ročni liv, razne priprave in normalno orodje.

Med letom 1955 in 1960 je bilo nabavljenih nekaj ključnih orodjarskih strojev za koordinatno vrtanje in brušenje, kopirno rezkanje, elektroerozijsko obdelano in profilno brušenje. Kvalitetno in številčno okrepljeni strojni park je omogočil izdelavo zahtevnejših orodij za bakelit, kokil za brizgani liv, velikoserijskih štanc, izdelane pa so bile tudi prve večje naprave z lastnim pogonom, pri čemer pa so bili pogonski in krmilni elementi izdelani v orodjarni. Za to obdobje je značilna tudi močna dejavnost na področju standardizacije in tipizacije materialov in orodij.

V obdobju med 1960. in 1980. letom so se pojavile velike potrebe po orodjih za plastiko in kombiniranih štancah. Ojačala se je konstrukcija, nabavili so nove precizne stroje in kontrolno opremo, zaradi vedno večjih zahtev po kvaliteti in skrajšanju postopkov se je v precejšnji meri zmanjšala ročna obdelava v korist strojne obdelave. Obširno osvajanje novih artiklov in stalno pomanjkanje kapacitet v orodjarni je povzročilo ustanavljanje pomožnih orodjaren, na katere se je preneslo večji del vzdrževanja lažjih orodij. Orodjarna pa se je usmerila predvsem v izdelavo novih in vzdrževanje zahtevnih orodij.

Razvoj po letu 1970 je potekal predvsem v znemenju mehanizacije in avtomatizacije in uporaba trdih materialov. Do sedaj se je izdelalo 190 naprav z lastnim pogonom. To je zahtevalo precejšne napore v konstrukciji, tehnologiji in v delavnicah, posebno, ker je bilo potrebno osvojiti nova znanja s področja mehanike, pneumatike, hidravlike in elektronike. Vedno večje serije v proizvodnji pa so zahtevale osvajanje izdelave orodij iz trdin. Prva štanca iz Ferro-TIC-a je bila izdelana 1969. leta, iz trdine pa 1972. leta. Precejšno oviro pri tem je predstavljal neustrezen strojni park, saj obdelava Ferro-TIC-a in trdin zahteva točne in robustne posebne stroje in toplotno obdelavo v zaščitni atmosferi.

Večje možnosti nabave rezilnih in drugih normalnih orodij na domačem trgu so povzročile zmanjšanje proizvodnje tega orodja, ki je bil vrsto let po vojni zelo važen faktor v proizvodnji orodjarne. Zato je bil leta 1971 ukinjen obrat II, ki je proizvajal te izdelke, čeprav pa ta dejavnost še vedno obstaja, predvsem za zahtevnejša in posebna normalna orodja, ki jih ni možno nabaviti.

V sedanjem trenutku je razvoj orodjarne usmerjen predvsem v obnovo strojnega parka z novimi modernimi stroji, in razvoj orodij, ki jih naročniki potrebujejo, oziroma jih bodo potrebovali v naslednjih letih. Pritisk trga na zmanjšanje cen izdelkov in hitro osvajanje novih izdelkov zahteva zmanjšanje stroškov izdelave, povzroča zamenjavo klasičnih materialov z umetnimi masami, avtomatizacijo in mehanizacijo montažnih postopkov ter avtomatizacijo izdelave delov, selekcioniranje programov in povečanje serij ter vsevečji prodor elektronike. To postavlja pred orodjarno predvsem sledeče naloge: – osvojitev lastnega programa avtomatizacije, predvsem podsestavov potrebnih pri gradnji naprav in elementov za mehanizacijo strežbe strojem, dokončno osvojitev obdelave trdin o nižjih proizvodnih stroških, – hitrejšo in kvalitetnejšo izdelavo že osvojenih izvedb.

Na področju osvajanja elementov avtomatizacije so že bili storjeni prvi koraki, postopna obnova kapacitet z bolj produktivnimi stroji se izvaja po srednjeročnem investicijskem elaboratu. Predvideni stroji in merilna oprema naj bi omogočila obdelavo trdin in racionalnejšo izdelavo vseh orodij.

Posebej pa velja omeniti napore za izboljšanje organizacije temeljne organizacije s ciljem – povečati pretok v službah in delavnicah in s tem skrajšati roke izdelave. Pri tem poleg delavcev orodjarne sodelujejo tudi zunanji strokovni sodelavci.

ORGANIZACIJSKA SHEMA TOZD ORODJARNA

Individualni poslovodni organ
- Služba za varstvo pri delu
- Konstrukcija orodij
- Konstrukcijske skupine
  - Štance in priprave
  - Bakelit, plastika, livarna
  - Spec. naprave
  - Rezila in kontrolno merjenje orodij
- Gospodarska priprava proizvodnje
- Planiranje orodij
- Priprava delovne dokumentacije
- Planiranje kapacitet
- Tehnološka priprava proizvodnje
- Planiranje tehnoloških operacij po skupinah orodij
- Predkalkulacije
- Proizvodnja
- Obdelovalnica I
- Strojna
- Obdelovalnica II
- Brusilnica
- Obdelovalnica III
- Ročna
- Termična obdelava
- Tehnična kontrola
- Tekoča kontrola operacij
- Funkcijska kontrola orodij
- Ekonomski oddelek

Ocena ustavnosti in zakonitosti

Sodišče združenega dela v Kranju je v postopku obravnav pred tem sodiščem ocenilo, da nekatere določbe samoupravnih splošnih aktov delovne organizacije niso v skladu z Ustavo SR Slovenije in to:

1.– Samoupravni sporazum o združevanju v delovno organizacijo, sprejet z referendumom dne 24. 5. 1978 – odstavek 3. in 4. člena 139, ki se glasita: V primeru, da ena TOZD objavi možnosti za razporeditev delavcev v temeljni organizaciji, se ne upoštevajo kandidati iz drugih temeljnih organizacij. Kandidati iz drugih temeljnih organizacij se upoštevajo v primeru, če objava za razporeditev velja za delovno organizacijo."

Sodišče meni, da je na ta način omejena enakost in svoboda pri izbiri dela.

V delovni organizaciji smo to določbo zapisali v sporazum za primere, kadar gre za nezasedena, vendar ne prosta dela in naloge, to je za primere, kadar se potrebo po delavcih lahko zadovolji izmed delavcev v temeljni ali delovni organizaciji; to je predvsem za primere, ko je potrebno, da se število delavcev ne povečuje.

2.– Samoupravni sporazum o skupnih osnovah za delitev sredstev za osebne dohodke, ki je bil sprejet na referendumu dne 12. 12. 1978 – člen 21, ki se glasi:

Če odbor meni, da predlog ni v skladu s skupnimi osnovami ali da je obrazložitev neustrezna ali neutemeljena, ga zavrne ali pa zahteva dodatno utemeljitev.

TOZD lahko v primeru, da odbor ni podal pozitivnega mnenja o skladnosti predloga s skupnimi osnovami, zahteva, da o predlogu odloči arbitraža v skladu s samoupravnim sporazumom o združitvi v delovno organizacijo."

Sodišče meni, da je s takšno pravico, kot je priznana odboru, prizadeta pravica delavcev temeljnih organizacij, da sami odločajo o osebnem dohodku.

Ob sprejemanju navedenega sporazuma smo določbo o usklajevalnem postopku določili z namenom, da eden od organov lahko ugotavlja skladnost s skupnimi osnovami, ugotavljanje skladnosti pa ne pomeni pravice razveljavljanja sklepa, saj se sporazu med posameznimi temeljnimi organizacijami lahko reši v postopku notranje arbitraže.

O postopku in odločitvi Ustavnega sodišča vas bomo obvestili.

N. Pavlin

FINANČNO POSLOVNA USPEŠNOST ORODJARNE (75—79)

FINANČNO POSLOVNA USPEŠNOST TOZD ORODJARNA OD 1975 DO 1979

STRUKTURA	1975	Indeks	1976	Indeks	1977	Indeks	1978	Indeks	1979	Indeks
I. Celotni prihodek	50.046	100	71.131	142,1	71.971	101,2	78.702	109,3	103.488	131,5
II. Porabljena sredstva	13.051	100	31.361	242,0	33.110	104,7	22.578	68,2	30.024	133,0
III. Dohodek	36.995	100	39.518	106,8	38.861	98,3	56.124	144,4	73.464	130,9
IV. Čisti dohodek	26.741	100	35.450	132,6	33.673	95,0	44.076	130,9	57.219	129,8
- del ČD za OD	21.726	100	28.789	132,5	26.383	91,6	31.835	120,7	45.571	143,0
- del ČD za stanov. izgrad.	1.056	100	1.194	113,1	1.919	160,7	2.516	131,1	3.140	124,8
- del ČD za sklade	3.959	100	5.467	138,1	5.371	98,2	9.725	181,1	8.508	87,5

RAST PROIZVODNJE PO VREDNOSTI ZA OBDOBJE 1972 – 80

Leto	Vrednost	Indeks
1972	17,757.188,38	100
1973	23,403.346,39	131,8
1974	30,579.680,74	130,7
1975	49,145.138,49	160,7
1976	67,329.271,44	137,0
1977	69,465.335,19	103,2
1978	77,921.022,00	112,2

Tako kot beležimo padec števila zaposlenih v obdobju zadnjih dveh let, tako tudi vidimo nižjo rast proizvodnje za to obdobje.

ASORTIMAN PROIZVODNJE ZA LETO 1978 OBSEGA. NASLEDNJE POSTAVKE

Naziv	Vrednost	%
proizvodne storitve	6,386.661,17	8,20
režijske storitve	13,577.785,46	17,43
normalno orodje	1,568.065,96	2,01
proizvodne storitve	13,577.785,46	17,43
zunanje usluge	1,226.803,05	1,57
skupaj	77,921.022,02	100,00

Vrednost proizvodnje po asortimanu je zelo različna. Največ izdelamo novega P-orodja, medtem ko se normalno orodje v pretežni količini kupuje pri domačih proizvajalcih. Popravila orodij so prevzele pomožne orodjarne po TOZD in to je tudi vzrok, da se režijske storitve zmanjšujejo. Dolgoletna želja orodjarne kot proizvajalca orodij je povečana proizvodnja novih posebnih orodij v dogovorjenem roku.

POVEZANOST ORODJARNE Z DRUGIMI TOZD V OKVIRU ELEKTROMEHANIKE GLEDE NA UDELEŽBO PROIZVODNJE ORODJA PO VREDNOSTI

TOZD	Vrednost proizvodnje	
ATC	2,384.383,27	3,06
TEA	13,721.891,98	17,62
TEL	187.010,45	0,24
števci	17,072.495,92	21,91
Mehanizmi	3,109.048,78	3,99
Instrumenti	779.210,22	1,00
Stikala	9,381.691,05	12,04
ERO	8,719.362,36	11,19
Merilne naprave	2,306.462,25	2,96
Vzdrževanje	1,558.420,44	2,00
TSD	17,921.835,06	23,00
RTC	779.210,22	1,00

TOZD TEA, Števci, Stikala, ERO in TSD so glavni kupci oziroma naročniki orodij v TOZD Orodjarna in predstavljajo 85,75 % vseh naročnikov.

ZAPOSLENOST

Leto	Stanje 31. 12.	Letno povprečje
1971	298	296
1972	301	300
1973	307	299
1974	303	306
1975	307	304
1976	297	302
1977	291	291
1978	288	289

Pregled povprečnega števila zaposlenih kaže, da je največji padec v letih 1977-78 in tudi v letu 1979 se ta pojav nadaljuje. Kadri v orodjarni so pereč problem (predvsem v strojnih delavnicah) posebno še zato, ker šole ne nudijo kadrov vseh profilov, ki jih orodjarna potrebuje, ampak moramo te delavce sami vzgajati.

OD 288 DELAVCEV PO STANJU 31. 12. 1978 IMAMO:

		popreč. strost
Moških	258	36,3 let
Žensk	30	37,2 let
Skupaj	288	36,4 let

Povprečna starost v DO Elektromehaniki je 33,4 let. Delavci orodjarne so starejši za 3 leta v povprečju.

PREGLED ZAPOSLENIH PO IZOBRAZBI V LETU 1978

Šola	VS	VŠ	SS
Število	4	8	63

VK/KV	PO/KO	Skupaj
170	43	288

ŠTIPENDIRANJE

Stanje štipendij 31. 12. 1978

A – visoka šola	FZS 3
	EF 1
	4
B – srednja šola	TSŠ 2
	ESŠ 1
	3
C – poklicna šola	
	Orodjar 10
	rezkalec 5
	TK – mehanik 1
	strugar 6
	22
A, B, C Skupaj	29

RAZPIS ŠTIPENDIJ ZA LETO 1979/80

Visoka šola	2
Poklicna	9
Skupaj	11
Podeljenih	10

Fluktuacija v letu 1978

Šola	VS	VŠ	SS
Vstop	1	-	1
Izstop	–	1	3

Ob delu se izobražuje 25 delavcev v različnih šolah, ki imajo šolnine in predstavljajo 8,7 % zaposlenih. Posamezni delavci se izobražujejo tudi na lastne stroške, katerih število pa ni znano.

Valentin Hafner

(Nadaljevanje s 6. strani)

praktično vsi delavci životarili vse do 1939.

Takrat pa je Nemčija napadla kosednjo državo in to se je čutilo tudi pri nas. Fantje so začeli odhajati vse pogosteje na orožne vaje in delovne ure je primanjkovalo. Sam nisem odšel na orožne vaje, ker sem bil edini vnilec v družini.

Zaposlen sem bil pri delodajalcu Šubertu, ki pa je kot vojni dobičkar kmalu propadel, saj so mu vse stroje, katere je imel pripeljane iz Vojnotehničnega zavoda Kragujevac, kaj kmalu pobrali in tako smo tovarno v prvotni obliki, Tekstilno tovarno, izgubili in v istih prostorih se je vsidral nemški LGW. Tam sem postal priučen rezkalec in v letu svobode (1946, oktobra) naredil tudi izpit za KV rezkalca.

Družabno in športno življenje

Tudi družabno in športno življenje je v TOZD zelo razvito. Tako sodelujejo naši športniki na vseh tekmovanjih DO in sindikalnih igrah Gorenjske. V preteklih letih so že osvojili večkrat najvišje možne naslove.

V našem TOZD imamo zaposleno tudi Ivanko Puzin, ki je pred leti dosegla svetovni rekord z višine 1000 m – nočni skok, a ji zaradi zapletljajev okrog dokumentacije v avionu ta ni bil priznan. Bila pa je državna prvakinja.

V družabnem življenju TOZD moramo omeniti vsakoletni „orodjarski piknik", ki se ga udeleži pretežna večina zaposlenih, združen pa je s šaljivimi igrami. Zelo razvita je tudi modelarska dejavnost, saj imamo v svoji sredi zastopnike letalskih modelarjev, ki nastopajo na slovenskih, državnih in mednarodnih tekmovanjih. Kljub temu, da vidnih rezultatov še niso dosegli, pa vzbujajo pozornost med sodelavci do te lepe rekreativne sprostitve.

V zadnjem času se dela tudi vse več na izletniškem turizmu. Ker je vladalo na tem področju nekajletno mrtvilo je prav, da se z organizacijo izletov doseže čim večja množičnost. Da je za to zvrst res veliko zanimanja, je pokazal zadnji izlet.

Omeniti moramo še vsakoletne rekreativne pohode na bližnje hribe, katerih se leta v leto udeležuje vse več zaposlenih. V svoji sredi imamo tudi večje število planincev, ki ne manjkajo na nobenem pohodu ali prireditvi visoko v gorah naše domovine.

Omeniti pa moramo tudi našega rekorderja Joža Megliča, ki je v 12 urah in 35 minutah prehodil 52 km dolgo pot od Ljubelja nad Tržičem prek Vrat po Tominškovi poti na vrh Triglava. Vsekakor svojevrsten rekord.

Vsako leto tudi skrbimo, da se čimveč naših članov udeleži rekreativnih počitnic v Poreču – letos jih je bilo 27. Ta rekreativni oddih pa je predvsem namenjen tistim, ki že dolga leta doprinašajo svoj delež skupnosti, zato pa je njegova organizacija sofinansirana iz skupnih sredstev TOZD po prerazdelitvi regresa.

ISKRA–ELEKTROMEHANIKA KRANJ
TOZD Prodaja Ljubljana

Za opravljanje projektantskih in komercialnih del na področju komutacijske tehnike želimo zaposliti

več elektrotehnikov – šibki tok.

Pred vašo odločitvijo vas vabimo na razgovor v Iskro Elektromehaniko, TOZD Prodaja Ljubljana, 61000 Ljubljana, Trg revolucije 3, E–3!

INDUSTRIJA ZA TELEKOMUNIKACIJE

Strokovnjaki za kakovost povezani

Slovenski delavci, ki delajo na področju kakovosti, so po nedavni ukinitvi republiškega društva za kontrolo kakovosti in zanesljivosti ostali brez svoje organizacije. Namesto tega društva naj bi sedaj ustanovili združenja strokovnjakov s področja kakovosti po posameznih regijah. Prvi so se za tako združenje odločili na Gorenjskem, ustanovni občni zbor je bil 5. novembra v Kranju.

Z razvojem gospodarstva je skrb za kakovost postala pomembna komponenta proizvodnje oziroma dela in storitev. Kot širša družbena aktivnost se je razvila po letu 1960. Leta 1965 je bila v Zagrebu ustanovljena Jugoslovanska zveza organizacij za napredek kakovosti. Štiri leta kasneje je bilo tudi v Sloveniji organizirano društvo za kakovost, takrat še kot Komisija za statistične metode kontrole kakovosti. Društva so kasneje organizirale tudi ostale republike in pokrajine ter se združile v zgoraj omenjeno zvezo – JUSK.

Slovensko društvo je deset let uspešno opravljalo svoje poslanstvo, saj je bilo med najaktivnejšimi društvi. Pomembna dejavnost društva je bilo funkcionalno izobraževanje in izmenjava izkušenj. Organizirali so strokovne posvete in srečanja delavcev s področja kakovosti. Društvo je navezalo stike z ostalimi republiškimi društvi in organi Gospodarske zbornice Slovenije.

Lani je republiško društvo nameravalo bistveno spremeniti metode dela in se preimenovati v Društvo za kakovost. Ob ponovni registraciji društev se je zataknilo. Koordinacijski odbor za družbene organizacije in društva pri Republiški konferenci SZDL je izrazil pomisleke o upravičenosti obstoja takega društva, ki zajema relativno ozek krog članov, ker se po njegovem menju premalo vrašča v družbo. Tako je letos delo slovenskega društva za kakovost prenehalo.

Na Gorenjskem so delavci s področja kakovosti pričeli razmišljati o organiziranju združenja v regiji. Zajelo naj bi najširšo družbeno skupnost oziroma vse ljudi, ki se kakorkoli srečujejo s problematiko kakovosti. Ideja je naletela na podporo medobčinske konference SZDL, gospodarske zbornice in drugih družbenopolitičnih dejavnikov na Gorenjskem.

Na občnem zboru so poudarili, da združenje ne bo le nekakšna svetovalska organizacija, temveč se bodo v njem ukvarjali predvsem z izobraževanjem in sodelovanjem pri oblikovanju predpisov ter z raziskovalno-analitsko dejavnostjo.

Razvijali, posredovali in propagirali bodo metode, modele in tehnike ter postopke za izboljševanje kakovosti proizvodov in storitev v združenem delu in družbeni skupnosti.

Prirejali bodo razprave, posvetovanja, konference in druge oblike organizirane strokovne obravnave aktualnih vprašanj s področja kakovosti. Pri tem bodo sodelovali z ostalimi združenji, ki se še bodo organizirala v regijah, se vključili v JUSK ter sodelovali na prihodnjem kongresu delavcev s področja kakovosti, ki bo leta 1980 v Prištini. Seveda ne bodo pozabili na izobraževanje in osveščanje prebivalstva. Pri tem se bodo povezovali tako z združenim delom kot tudi z občani v krajevni skupnosti. Aktivnosti združenja naj bi prodrle v vse dejavnosti in dvignile vlogo potrošniških svetov in inšpekcijskih služb.

Večjo pozornost bodo namenili pisani besedi o problemih s tega področja, s čimer bodo seznanjali javnost o dosežkih, uspehih ter o pravicah in dolžnostih glede proizvodnje in potrošnje materialnih dobrin. Strokovnjake, zbrane na ustanovnem občnem zboru, je pozdravil tudi Janez Kern, član medobčinskega sveta ZKS za Gorenjsko:

„Ustanovitev združenja delavcev s področja kakovosti Gorenjske kaže, kako pereča je ta problematika. Smo na pravi poti, da opravimo zadane naloge in storimo korak naprej na področju kvalitete naših izdelkov in storitev, kar je pogoj za še uspešnejše vključevanje v mednarodno delitev dela.

Menim, da je skrb za kakovost naloga vsakega proizvajalca. Zato je treba tudi to dejavnost podružbljati. Vsakdo mora o tem nekaj vedeti, – se usposabljati – znanje pa prenašati na kvalitetne izdelke," je dejal tovariš Kern in zaželel združenju uspešno delo.

Kakovost postaja vse bolj pomembna sestavina uspešnega gospodarjenja. Če bo delovanje novega združenja potekalo po programu, bo to mnogo pripomoglo k razreševanju te problematike in k napredku kakovosti na vseh področjih.

Alojz Boc

Ustanovni občni zbor Združenja delavcev s področja kakovosti Gorenjske, prvega v SR Sloveniji.

RAZBREMENITEV DELAVK NA TEKOČIH TRAKOVIH

Položaj delavke na tekočem traku je vsekakor vprašanje, ki mu bomo morali nameniti večjo pozornost. Korak naprej bo problemska konferenca o znižanju norm za delavke na tekočih trakovih, gre predvsem za starejše delavke. Široko razpravo o tem vprašanju pripravlja komisija za družbeno aktivnost žensk pri sindikalni konferenci Elektromehanike v Kranju.

Mgr. Franca Pogačnika so izvolili za predsednika Združenja (levo).

OBVESTILO

Aktiv invalidov ISKRA Elektromehanika Kranj vabi vse svoje člane ter invalide brez statusa na redno letno konferenco, ki bo 5. 12. 1979 ob 14.15 v Dvorani delavskega samoupravljanja (nad menzo).

Na konferenci bo podano poročilo o dosedanjem delu in o nalogah nadaljnjega dela (pripravite predloge). Predstavniki strokovnih služb bodo poročali o delu v zvezi invalidske problematike v DO. Sledilo bo strokovno poročilo predstavnika dispanzerja za medicino dela, prometa in športa.

Izvolili bomo nov izvršilni odbor aktiva invalidov v Elektromehaniki. Zajete so tudi TOZD izven Kranja: VEGA Ljubljana, Tovarna mehanizmov Lipnica, TEL Blejska Dobrava in Prodaja.

Za uspešno reševanje in uveljavljanje zakonskih določil je potrebno tesno sodelovati z vsemi strokovnimi službami, zato vas pozivamo, da se konference polnoštevilno udeležite in v razpravi sodelujete.

Izvršni odbor aktiva
invalidov
ISKRA ELEKTROMEHANIKA
KRANJ

INDUSTRIJA KONDENZATORJEV, SEMIČ

SAMOUPRAVLJALSKA SOBOTA V INDUSTRIJI KONDENZATORJEV

Kako smo poslovali v devetih mesecih

INVESTICIJSKA VLAGANJA NUJNA ZA NADALJNJI NAPREDEK

V Industriji kondenzatorjev v Semiču so, sicer prosto soboto 10. novembra poimenovali – samoupravljalska sobota, ker so ta dan, podobno kot lani, namenili širšemu sestanku, na katerem naj bi razpravljali o letošnjih poslovnih rezultatih in oceni do konca leta, o predlogu gospodarskega načrta za prihodnje leto, o tekočih in predvidenih investicijskih vlaganjih, o kadrovskih vprašanjih in potrebah ter o smernicah nadaljnjega razvoja v srednjeročnem obdobju od 1981 do 1985.

Glede na to, da je predlagani dnevni red tega širokega sestanka vseboval pomembna vprašanja, je bilo pričakovati, da bo odziv povabljenih članov samoupravnih organov, družbenopolitičnih organizacij, vodstvenih in vodilnih delavcev ter drugih polnoštevilen, a se jih je vabilu od 291 povabljenih odzvalo komaj 155, oz. nekaj več kot 53 %. Nekateri manjkajoči so sicer bili opravičeno odsotni, nekateri pa so tudi to pot pokazali svoj neresni odnos, čeprav imajo k skupnim načrtom razne pripombe in nekak stalen odklonilen odnos. Razumljivo – spričo tako okrnjene udeležbe, tudi razprava o večini obravnavanih vprašanj ni bila tako živahna, ko bi lahko bila in kakršna naj bi bila, ko gre za pomembne zadeve.

V prostorih nove delavske restavracije DO Kondenzatorji so udeleženci sestanka zastavili že brž po šesti uri, ko je glavni direktor Industrije kondenzatorjev Jože Kočevar za uvod povedal nekaj podrobnosti o poslovnih rezultatih v devetih mesecih. Kritično se je pomudil pri posamezni postavki v izpolnjevanju sprejetega načrta, prav tako pa ocenil možnosti za čimboljšo izpolnitev načrta do konca letošnjega leta.

Medtem ko se pri izpolnjevanju fizičnega obsega proizvodnje po načrtu za letošnje leto temeljne organizacije DO Kondenzatorji niso najbolje odrezale pa je bil boljši doseženi finančni rezultat, delno na račun korigiranih, oz. povišanih prodajnih cen ter neizpolnjevanja načrta poslovnih stroškov.

Med temeljnimi organizacijami je proizvodni načrt najbolje izpolnila TOZD Elektronski kondenzatorji, kjer je bilo v devetih mesecih izpolnjenega 87 % letnega načrta celotnega prihodka, medtem ko pa sta TOZD Energetski kondenzatorji in TOZD Mehanski deli in naprave precej zaostali za načrtom. Prva izmed njiju je v devetih mesecih izpolnila 67 %, druga pa samo 65 % načrtovanega celotnega prihodka za letošnje leto.

Vzrok za nedoseganje plana celotnega prihodka pri TOZD Energetski kondenzatorji je v nedoseganju plana proizvodnje, saj je bil ne oziraje se na odstopanja od planskega asortimana dosežen le v višini 86 % predvidenega za devet mesecev letošnjega leta.

Vzrok za nedoseganje realizacije pri TOZD Mehanski deli in naprave pa je v nedoseganju predvidene izdelave opreme in orodij in v izpadu realizacije sesalcev.

Materialni stroški so bili realizirani v višini 64 % predvidenih materialnih stroškov za leto 1979. Največje odstopanje od predvidenih materialnih stroškov beležita TOZD Mehanski deli in naprave in TOZD Energetski kondenzatorji. Izpad je bil zabeležen pri direktnih materialnih stroških, medtem ko s bili indirektni materialni stroški DO kot celote preseženi za 1 % in sicer pri TOZD Mehanski deli in naprave za 10 % in pri TOZD Energetski kondenzatorji za 4 %. Porabljena sredstva so bila večja za 10 % od porabljenih sredstev v 9 mesecih leta 1978.

Dohodek delovne organizacije je bil dosežen v višini 184.908.000 din in je za 45 % večji od doseženega dohodka v letu 1978. Na sorazmerno visok dvig dohodka v primerjavi s celotnim prihodkom, je vplival relativno manjši porast materialnih stroškov.

Čisti dohodek je bil dosežen v višini 133.177.087 din in je bil realiziran v višini 90 % predvidenega čistega dohodka za leto 1979.

Vrednost uvoza surovin in rezervnih delov je ostala na ravni leta 1978. Omeniti pa je treba, da se je kljub majhnemu deležu uvoza s kliringškega področja v tričetrtletju 1978 delež v letošnjem tričetrtletju še zmanjšal.

Vrednost izvoza je dosegla višino 78.435.508 din, kar pomeni povečanje v primerjavi z istim obdobjem lanskega leta za 20 %. Vrednost izvoza na kliringško področje je ostala na ravni lanskega leta, a vrednost izvoza na konvertibilno področje se je povečala za 31 %. Razmerje med doseženim izvozom na konvertibilno področje in med vrednostjo uvoza s tega področja se je izboljšalo.

Za l. 1979 je bil izvoz načrtovan v višini 7,3 milijonov dolarjev, glede na rezultat v devetih mesecih in na možnosti do konca leta pa računajo, da bodo izvozili za 5,5 milijonov dolarjev.

DO Kondenzatorji je ob koncu tretjega trimesečja štela skupno 1.440 zaposlenih, kar je za 19 delavcev manj kot v enakem obdobju lanskega leta. Rahlo se je število zaposlenih zmanjšalo v TOZD Elektronski kondenzatorji, dvignilo pa v TOZD Energetski kondenzatorji in v delovni skupnosti skupnih služb, kljub temu pa so načrt v tem pogledu izpolnili le z 89 %.

Poprečni osebni dohodek na zaposlenega je v tem obdobju dosegel 5.028 dinarjev, kar pa je za 26 % več kot v deevetih mesecih l. 1978. Glede na to, da je to poprečje še vedno zelo nizko, so DS temeljnih organizacij OD za september sklenili dvigniti za 20 %, v novembru pa še za 15 %.

Žal nam danes prostor ne dopušča, da bi se podrobneje razpisali še o drugih obravnavanih točkah dnevnega reda sestanka. Za to bomo o tem in razpravah spregovorili še prihodnjič, medtem ko so o predvidenih novih investicijskih vlaganjih, potrebnih za nadaljnji napredek DO Kondenzatorji podrobneje pisali že v številki 42.

JC

Referendum uspel

Delavci temeljnih organizacij in DSSS DO Kondenzatorji so se 19. novembra na referendumu odločali za sprejem gospodarskega načrta za leto 1980. Od 1.475 glasovalcev v DO jih je na referendumu glasovalo skupno 1.366 in sicer za predlagani gospodarski načrt 1.191, oz. 80,75 %, proti pa 137, oz. 29 %, medtem ko je bilo 38 glasovnic neveljavnih.

Referendum je tako dobro uspel, mi pa bomo sprejeti gospodarski načrt Industrije kondenzatorjev v Semiču predstavili drugič.

RAZPIS NAGRAD ZA PRAZNIČNO KRIŽANKO

Na 16. strani objavljamo veliko praznično nagradno križanko, za katero smo pripravili naslednje nagrade:
1 nagrado v znesku 250 din, 3 nagrade po 150 din in 5 nagrad po 100 din.

Pravilne rešitve pošljite na: Uredništvo „Iskre" najkasneje do 10. decembra. Rezultate žrebanja bomo objavili v 48. številki, ki bo izšla 15. decembra.

Posnetek je s 4. letne skupščine kluba zdravljenih alkoholikov Elektromehanike, o kateri bomo poročali v prihodnji številki.

INDUSTRIJA ZA AVTOMATIKO, LJUBLJANA

SAMOUPRAVLJANJE

V decembru konstituiranje

Drugi od osnutkov samoupravnega sporazuma, ki je bil na dnevnem redu 10. zasedanja delavskega sveta delovne organizacije je samoupravni sporazum o združitvi v delovno organizacijo ter sprejem rokovnika samoupravnih aktivnosti, ki so potrebne za izvedbo referenduma o sklenitvi omenjenega sporazuma.

Delavski svet je določil osnutek na osnovi sklepa: Delavski svet določa osnutek samoupravnega sporazuma o združitvi v delovno organizacijo v besedilu, ki je bil kot njegov predlog za sklenitev določen na delavskemu svetu delovne organizacije dne, 9. 5. 1979 z naslednjimi dopolnitvami:

– na naslovni strani se besedilo „predlog za sklenitev" spremeni v „osnutek",

– na prvi strani se datumi referenduma spremenijo v 26. 12. 1979

– doda se nova 12. točka, ki se glasi: „TOZD Sestavljanje in preizkušanje procesne opreme Ljubljana, n.sub.o., Ljubljana, Tržaška c. 2, z referendumom dne 26. 12. 1979.",

– na 15. strani se v 18. členu doda nova točka, ki se glasi: Sestavljanje, povezovanje in testiranje aparaturne opreme procesnih informacijskih sistemov, kar opravlja TOZD Sestavljanje in preizkušanje procesne opreme, Ljubljana, n.sub. o.,

– na 116. strani se za 11. točko doda nova 12. točka, ki se glasi: za TOZD Sestavljanje in preizkušanje procesne opreme pooblaščeni delavci,

– dosedanja 12. točka postane 13. točka.

Kot je razvidno, se dopolnitve, ki so jih sprejeli delegati delavskega sveta nanašajo na organiziranje dvanajste temeljne organizacije v Avtomatiki–TOZD Sestavljanje in preizkušanje procesne opreme, ki so jo sklenili organizirati delavci TOZD PCT (sektor za računalništvo) in opredelitev njene dejavnosti.

Po vsej verjetnosti pa bo v času poprejšnje javne obravnave, ki bo zaključena 23. t.m., pravno-splošna služba na osnovi pismenih pripomb oziroma spreminjevalnih predlogov tudi na področju procesiranja v energetiki morala pripraviti ustrezen dokončni predlog, ki bo usklajen na skupnem sestanku izvršilnega odbora delavskega sveta delovne organizacije in komisije za koordinacijo priprav na novo organiziranost delovne organizacije.

Sprejet rokovnik samoupravnih aktivnosti pomeni v tem trenutku tako družbeno-politično kot moralno obvezo tako samoupravnih organov kot družbeno političnih organizacij, da na osnovi strokovno in organizacijsko dobro pripravljene javne obravnave postavijo trden temelj novi Avtomatiki:

Aktivnost	Nosilec aktivnosti	Rok
1. Oblikovanje osnutka	Izvršilni odbor DS DO in komisija za koordinacijo priprav na novo organiziranost DO na skupni seji	29.1o.1979
2. Določitev osnutka	Delavski svet Do	6.11.1979
3. Poprejšna javna obravnava	Izvršilni organi DPO (IO OOS in KO OS), delavci na zborih	6.11. do 23.11. 1979
4. Usklajevanje predlogov iz javne obravnave in oblikovanje predloga samoupravne sporazuma	IO DS DO in komisija za koordinacijo priprav za novo organiziranost DO na skupni seji	27.11.1979
5. Določitev predloga	Delavski svet Do	3.12.1979
6. Obravnava predloga in zavzemanje stališč (2.odst.466.čl.ZZD)	Delavski svet TOZD	13.12. do 1o.12.1979
7. Razpis referenduma	Delavski svet DO	11.12.1979
8. REFERENDUM	Komisija za izvedbo ref. delavci po TOZD	26.12.1979
9. Ugotovitev sprejema	Komisija za izveda referenduma	28.12.1979

Opomba: zaradi sprejema planskih dokumentov v mesecu novembru (smernic razvoja TOZD in elementov sporazumevanja) so datumi pod točko 3 in 4 spremenjeni:

– točka 3– poprejšnja javna obravnava se zaključi 23. 11. 79 in ne 21. 11. 79 kot je bilo določeno v prvotnem besedilu rokovnika,

– točka 4– usklajevanje predlogov na izvršilnem odboru in komisiji za koordinacijo priprav za novo organiziranost DO bc 27. 11. 79 in ne 26. 11. 79 kot je bilo določeno v prvotnem besedilu.

Da pa to ni edina naloga, ki jo moramo zaključiti do konca letošnjega leta, dovolj zgovorno nakazuje informacija vsem delavcem Iskra–Avtomatika, ki jo je na zasedanju podal Stane Preskar, predsednik poslovodnega odbora Avtomatike (izvleček): „Znova se obračam na vas, da bi vam podal pomembnejše informacije o današnjem stanju v Avtomatiki in nakazal potrebno aktivnost v naslednjih mesecih.

V začetku leta 1978 smo analizirali stanje v Avtomatiki in ugotovili, da je potrebno razrešiti vprašanje izvajanja zakona o združenem delu, vprašanje programske usmeritve in problematiko nerazčiščenih finančnih odnosov v poslovanju 1975, 1976 in 1977 leta.

Kako razrešiti prvo in drugo vprašanje, smo se načelno dogovorili v marcu in aprilu 1978. Pri tem so izredno pomembno vlogo odigrale družbenopolitične organizacije vsake TOZD, predvsem pa ZK in sindikat. Dogovorili smo se za delitev dela (specializacijo) in ponovno združevanje dela, vendar tako, da se bodo združili delavci, ki opravljajo podobna ali konkurenčna opravila. Na tej osnovi smo se dogovorili za organizacijo novih TOZD, upoštevajoč tudi dislocirane obrate. Ta koncept je bil v široki obravnavi in je doživel tako podporo političnih in strokovnih delavcev v Avtomatiki kot predstavnikov vseh sedmih občin, kjer imamo svoje TOZD. Tudi v okviru razčiščevanja finančnih odnosov v poslovanju 1975, 76, 77, je bilo veliko narejenega vendar je potrebno do končnih rezultatov še vztrajno delati naprej.

In kaj moramo še storiti poleg rednih delovnih obveznosti:

– predvsem opraviti vsa dejanja, da bomo 26. 12. 1979 lahko glasovali na referendumu o samoupravnem sporazumu o združitvi v delovno organizacijo (to je glavni problem, ki ga je potrebno razrešiti, ali na področju procesiranja v energetiki sprejeti za dejstvo notranjo konkurenco ali pa se dogovoriti za drugačno delitev dela),

– pospešeno pripraviti smernice za razvoj TOZD in elemente za sporazumevanje o temeljih planov. To in samo sporazumevanje moramo opraviti v novembru in decembru.

– spodbuditi in podpreti je potrebno predvsem organizatorje poslovanja in računovodske delavce, da bodo z večjo samozavestjo in več optimizma zgrabili za delo, ki je potrebno za zagotovitev normalnega delovanja novih TOZD,

– nasplošno je potrebno pregledati delo in učinkovitost posameznih strokovnih služb tako v TOZD kot v delovnih skupnostih."

Š. D.

KADROVANJE

Poprečna 2,8 % stopnja rasti

Na osnovi analize kadrovskih gibanj v Avtomatiki od 1976–1979 so pripravljena izhodišča in smernice za kratkoročni in srednjeročni plan kadrov.

Samoupravni sporazum o temeljih srednjeročnega plana v Avtomatiki določa 5 % stopnjo letne rasti. Po podatkih programsko planske službe pa je predvidena 2,8 % stopnja zaposlovanja, kar z drugimi besedami pomeni, priprave na izredno restriktivne ukrepe zaposlovanja v naslednjem srednjeročnem obdobju (samoupravni sporazum o zaposlovanju na območju ljubljanskih občin določa 2 % letno rast).

Te omejitve izhajajo iz določil že omenjenega samoupravnega sporazuma, iz določil samoupravnega sporazuma o zagotavljanju življenjskih in kulturnih pogojev delavcev pri zaposlovanju, predvsem pa iz dejstva, da imamo v Avtomatiki zelo dobro kadrovsko strukturo in bi morala razširjena reprodukcija temeljiti predvsem na ekstenzivnem zaposlovanju.

Po analizi kadrovskih gibanj in oceni kadrovskih gibanj realna stopnja zaposlovanja za leto 1980 ne bi smela presegati 7 %, če upoštevamo 5 % fluktuacijo. Po projekciji za konec leta 1980 in ob upoštevanju samoupravnega sporazuma o temeljih srednjeročnega plana v Avtomatiki za obdobje 1976–80 pa predvidevamo povečanje zaposlenih za ca 70 delavcev, ali 2 % od skupnega števila. Izobrazbena stopnja bi bila prikazana številčno v letu 1980 naslednja: visoka izobrazba 251, višja 197, srednja 552, širok profil (VK, KV) 865 in ozek profil (OŠ) 1722.

Če iz pregleda za obdobje 1976–1979 izvzamemo še nekaj podatkov kot osnovnih pokazateljev zaposlovanja v sedanjem srednjeročnem obdobju, lahko ugotovimo:

– da povečana stopnja rasti znaša 7,8 % (ob predpostavki, da se bo do konca 1980. leta število delavcev povečalo na 3652), kar pomeni preseganje dogovorjene stopnje zaposlovanja v SOZD Iskra za obdobje 76–80, ki znaša 3,4 %, oz. 5 % v Avtomatiki,

– da je bila najvišja stopnja zaposlovanja do 30. 6. 1979 v TOZD Inženiringi in TOZD Napajanja, medtem ko je bila v TOZD Ela in TOZD Orodja izpod planirane,

– da je dosežena izobrazbena struktura v primerjavi s planirano pri visoko in višje strokovnih kadrih presežena, kar je zelo pozitivno in, da je negativno odstopanje pri srednjem in nižje strokovnem kadru,

– da je odstotek fluktuacije dokaj visok,

– in, da v okviru delovne organizacije štipendiramo cca 350 rednih štipendistov, 222 delavcev pa študira ob delu, kar pomeni tudi edini zanesljivi vir strokovnih kadrov, na katerem lahko baziramo.

Vsi ti podatki kažejo na to, da nam v sedanjem srednjeročnem obdobju v celotni delovni organizaciji ni uspelo obvladati težnje po ekstenzivnem zaposlovanju. Zato bo v obdobju 81–85 (in še v 1980. letu kot kaže program dela kadrovske službe) potrebno pri izvajanju kadrovske funcije posvetiti posebno skrb usmerjanju in usklajevanju pri izvajanju enotne kadrovske politike v skladu z zakonom o združenem, delu, resolucijo 8. kongresa ZKS, sklepi 11. kongresa ZKJ in 9. kongresa ZSS, ZDR in družbenim dogovorom o oblikovanju in izvajanju kadrovske politike na območju občin, kjer so locirane temeljne organizacije Avtomatike.

Š. D.

Investicije v TOZD Stikalni in zaščitni elementi

Kadarkoli v Avtomatiki nanese beseda na investicije, se ustavimo pri TOZD Stikalni in zaščitni elementi Dobrepolje in pri TOZD ELA; pri dveh temeljnih organizacijah, ki že nekaj let vlagajo veliko naporov, da bi prišli do novih tovarniških objektov.

Kakšen je potek in stanje priprav za investicijo v Dobrepolju govorijo naslednji podatki:

Potek priprav: Elaborat oz. investicijski program so pričeli izdelovati v II. trimesečju 1978 in ga oddali v LB GB 19. 9. 1979. Inštitut za ekonomiko investicij pri LB je pričel obravnavati investicijski program šele 6. 2. 1979 in to na osnovi pismene urgence SOZD Iskra in na pobudo Avtomatike.

Dne 15. 6. 1979 je prišlo do ogleda situacije v Dobrem polju s strani predstavnikov Inštituta. Na osnovi tega ogleda in pojasnil so elaborat dopolnili. V juliju 1979 pa je bil izvršen ogled obrata v Dobrem polju s strani predstavnikov LB GB. Glede na pozitivno oceno Inštituta LB je prišlo 20. 9. do prvega konkretnega razgovora o finančni konstrukciji. Ob teh razgovorih smo bili prvič informirani, da so strokovne službe LB GB pripravile predlog prioritetnih investicijskih nalog, v katere je bila uvrščena tudi investicija v Dobrepolju.

Izvršni odbor je po predhodni verifikaciji političnih forumov ljubljanske regije 17. in 10. sprejel navedeni predlog, po katerem je investicija v Dobrepolju predvidena za odobravanje kreditnega zahtevka še v letošnjem letu, s čimer se lahko računa, da je zadeva zrela za odobravanje na kreditnem odboru v mesecu novembru tega leta.

Vzporedno s postopkom za pridobivanje bančnega kredita so potekala obsežna opravila za pridobivanje dokumentacije za pridobitev gradbenega dovoljenja: lokacijska dokumentacija, pridobitev soglasja in izdelava izvedenih načrtov. Stanje dokumentacije je tako, da lahko pridobimo gradbeno dovoljenje takoj, ko bo investicija prijavljena na SDK, kateri je potrebno predložiti dokazila o zagotovitvi sredstev za financiranje investicije. Z namenom, da bi zasledoval potek priprav za pričetek gradnje je bil 4. maja formiran gradbeni odbor, ki je imel pod predsedstvom tov. Drobniča 4 seje.

Stanje priprav in možnost pričetka gradnje:

Na sestanku v LB GB 20. septembra so predstavniki banke predlagali izgradnjo v dveh fazah. Prva faza naj bi predstavljala gradnjo novega tovarniškega objekta in opremo za proizvodnjo RB 10. Druga faza, ki bi se morala pričeti takoj po prvi, pa naj bi predstavljala adaptacijo starega objekta in opremo za proizvodnjo štartnega releja. Okvirna vrednost prve faze bi znašala tako 71 milijonov din, druge pa 34 milijonov din.

Š. D.

Planiranje za 1981—1985

Zadnje srednjeročno obdobje se še ni končalo. Pred nami so naloge, ki smo jih sprejeli že v planih za obdobje 1976–80. Konkretneje pa smo si obveznosti za prihodnje leto zapisali v dokumentih – gospodarskem načrtu za leto 1980, ki ga bomo delavci Avtomatike sprejemali v tem in naslednjem mesecu.

Kljub tekočim obveznostim, ki niso majhne, smo v Iskri Avtomatiki v prvi polovici leta 1979 začeli z aktivnostmi za pripravo srednjeročnega plana za obdobje 81–85, takega, ki bi delavce v TOZD Avtomatike še bolj povezal v enotno celoto pri uresničevanju družbenih nalog, pri pridobivanju prihodka in dohodka, pri skupnih vlaganjih v nove zmogljivosti, pri dvigovanju produktivnosti itd.

Za izhodišča so nam služila določila zakona o temeljih sistema družbenega planiranja in o družbenem planu SFRJ, ki je že v srednjeročno obdobje 76–80 podal okvire in vsebinsko zasnovo planiranja za vse subjekte, ki v procesu planiranja sodelujejo.

Precej nestrpno smo čakali na sprejem republiškega Zakona o sistemu družbenega planiranja in o družbenem planu SRS, ki je v obliki delovne zasnove predloga Zakona prinesel nekatere novosti in pojasnila, predvsem s področja planiranja v delovni skupnosti in sicer o enakopravnem položaju delavcev v delovnih skupnostih v procesu družbenega planiranja.

Na osnovi zakonskih določil in strokovne literature so strokovne službe Avtomatike maja 1979 izdelale delovni program za enoten potek izdelave srednjeročnih planskih dokumentov TOZD in delovne organizacije Avtomatika. Že v osnovi so z delovnim programom upoštevali stališča ZK, ZSS, družbenopolitičnih skupnosti in drugih, da morajo delavci v TOZD ugotoviti in začrtati možnosti razvoja le z upoštevanjem realnih izhodišč ne pa, da predstavljajo smernice razvoja TOZD neke visokoleteče želje, ob neupoštevanju lastnih možnostih in realnega družbenega okolja.

Take, na željah osnovane smernice, elementi in srednjeročni plani razvoja vnašajo v gospodarstvo inflacijo, ki je že tako previsoka.

Reorganizacija Avtomatike, ki je oblikovala iz sedmih TOZD dvanajst temeljnih organizacij, je zavrla in ponekod tudi ustavila pripravo analiz izpolnjevanja srednjeročnega plana za obdobje 76–80 (analize stanja) in analiz razvojnih možnosti za obdobje 81–85, na osnovi katerih se oblikujejo smernice razvoja in elementi.

V mesecu septembru, ko je bila znana nova organiziranost Avtomatike, smo vsi ponovno povečali aktivnost za pripravo srednjeročnega plana 81–85. Pripravili smo analize po novih subjektih in oblikovali smernice in elemente, ki jih delavci TOZD Avtomatike določajo na svojih zborih od 23. – 28. novembra.

Vsi delavci Iskre–Avtomatika kljub gospodarskim težavam, ki vladajo v svetu in pri nas z optimizmom in v realnih okvirih načrtujemo obveznosti za srednjeročno obodbje 81–85 ki pomeni v prvi vrsti krepitev izvoza, prehod na domač repromaterial (kjer je to mogoče), uvajanje novih proizvodov, ki bodo prinesli konkurenčnost na tujih tržiščih, dvig produktivnosti, povečanje prodaje sistemov, torej lastnega znanja in izkušenj (KNOW–HOW).

A. C.

DO ISKRA INVEST SERVIS

Servis za lakoto (in žejo)

Ljubezen gre skozi želodec, smo večkrat slišali. Verjetno gre še marsikaj, denimo zdravje, storilnost, razpoloženje ipd. Šarplaninski pastirji baje tudi vedo povedati, da je en lačen volk hujši od sedmih sitih. In ko že govorimo o hranjenju naj povemo, da so v Ameriki (kje pa drugod?) med ženskami razpisali natečaj za najboljšo oznako moškega. Prvo nagrado je dobila tista, ki je zapisala: Krmite beštijo!

Je že tako na tem svetu: dokler si zdrav, si lačen, dokler si lačen, si zdrav. Na pomoč pokličimo še tisto modrost, ki pravi, da „prazen žakelj ne stoji pokonci" in ne bo treba dolgo dokazovati, da prazna vreča tudi delati ne more. Naša oblast zato tudi materinsko skrbi za obnovo fiziološke energetske bilance svojih sotrudnikov, delavcev in članov delovnih skupnosti ter jim radodarno poklanja bone za hrano, vsako leto več, saj je tudi klobasa vsako leto dražja. Družba uradno priznava človeku pravico do polurnega odmora in tudi do malice.

Večina delovnih organizacij, večje najbrž sploh vse, imajo urejeno družbeno prehrano, ki skrbi za tople obroke. Kakšne posebne enakosti in enotnosti res ni, saj nismo vojska. Ponekod so te malice cenejše, drugod manj poceni, nekje izdatne, drugod bolj lahkotne, dobre in manj dobre, sveže in manj sveže.

In kako stojijo te zadeve pri Iskri? No, za vse Iskrice ne bi mogli govoriti: Zadržimo se danes pri družbeni prehrani, kot jo organizirajo DO Iskra invest servis v Ljubljani. O tem smo se pogovarjali z Bojanom Zormanom, prekaljenim gostincem in absolventom Hotelske šole v Ljubljani.

(Dalje na 9. strani)

INDUSTRIJA AVTOELEKTRIČNIH IZDELKOV

MILIJON VŽIGALNIH TULJAV

V tovarni vžigalnih tuljav v Bovcu so bili ob pregledu poslovanja v letošnjih devetih mesecih dokaj zadovoljni. Ugotovili so še nadaljnje zadovoljivo izpolnjevanje proizvodnih planov, prodaja poteka po predvidenih dinamičnih planih, prav tako pa dosegajo tudi planirane stopnje zaposlovanja, investicijska vlaganja itd. Tudi reprodukcijska sposobnost njihove TOZD je v primerjavi z enakim obdobjem lanskega leta bistveno večja, saj so namenili za sklade skoraj petkrat več kot v enakem obdobju lanskega leta.

VEČJI OBSEG PROIZVODNJE

V bodočnost gledajo z optimizmom. V smernicah za srednjeročni plan 1981–1985 so si zadali obširne naloge. Že prihodnje leto planirajo milijon 50 tisoč vžigalnih tuljav, vendar se prav tu srečujejo z ovirami, ki še kako vplivajo na to vsekakor dosegljivo številko. To so avtomati za brizganje plastike, ki so „ozka grla" v tej TOZD. Naročene imajo sicer nove, vendar je uvoz le-teh vezan na določeno problematiko, (zakonske ovire, devizni režim itd.). Zato moramo napisati „milijon vžigalnih tuljav s priokusom", kot nam je v šali dejal direktor te TOZD Jože Melihen.

Povrnimo se spet k smernicam za srednjeročni plan. V Bovcu pravijo, da bo letna stopnja rasti fizičnega obsega proizvodnje znašala v povprečju 15,6 %. Osnovni proizvodni program, vžigalno tuljavo, bodo količinsko podvojili, torej bodo dosegli do leta 1985 blizu dva milijona teh iskanih izdelkov letno. Delež vžigalnih tuljav v strukturi proizvodnje pa bo upadel od 74,9 % na 65,7 %.

Del prostorov tovarne vžigalnih tuljav v Bovcu.

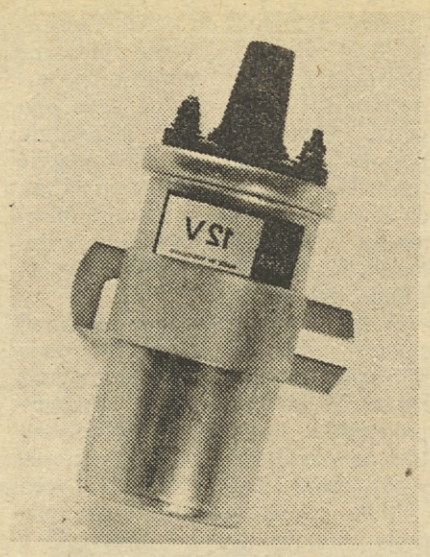

Prihodnje leto milijon vžigalnih tuljav.

Bistveno bodo povečali obseg orodjarskih storitev, orodjarno pa bodo tudi programsko usmerili. Orodjarna bo ob koncu obdobja predstavljala 9,5 %, obseg del pa se bo povečal za približno 500 %.

Proizvodni program za prodajo široki potrošnji bodo povečali skladno s potrebami tržišča, to pa pomeni, da bodo dosegli pri kolesarskih tlačilkah 200 tisoč kosov letno.

Tudi na proizvodnjo sestavnih delov za potrebe drugih temeljnih organizacij v okviru delovne organizacije niso pozabili. Ta proizvodnja bo rastla skladno s potrebami teh TOZD. Kooperacijske storitve bodo zadržale približno enak obseg, vendar bodo ob koncu obdobja predstavljale v strukturi le še 1,6 %.

PRODAJA DOMA IN NA TUJE

Prodaja bo rastla letno v povprečju 18,3 %. Pri prodaji izdelkov domačemu trgu, le-ta bo predstavljala 68 % vse proizvodnje, bodo predvsem večali udeležbo široke potrošnje. Druga vgradnja pa bo sledila potrebam domače avtomobilske industrije.

Možna izvozna usmeritev se bo nadaljevala tudi v naslednjem planskem obdobju, saj predvidevajo, da bodo večali izvoz za 13 % letno, ob tem pa bodo obdržali sedanje ugodno izvozno-uvozno razmerje, to pa pomeni, da uvoz ne bo presegel 25 procentov vrednosti izvoza.

INVESTICIJE

O investicijah smo že pisali, omeniti pa moramo, da se bodo intenzivna vlaganja nadaljevala tudi v obdobju 1981–1985. Skupna višina realiziranih investicij bo presegla 130 milijonov din. Že leta 1982 bo dala prve rezultate investicija v modernizacijo proizvodnje vžigalnih tuljav in nov obrat v Soči.

V letu 1983 bodo pričeli z drugo programsko investicijo v višini okrog 85 milijonov din, v sklopu te investicije pa bodo zgradili nove upravne prostore, spremljajoče objekte in uredili energetiko. V sklopu teh vlaganj bodo avtomatizirali tudi stiskalnice in nabavili opremo za nove programe.

RAZVOJNO DELO

Nadaljnje raziskave bodo usmerili predvsem v zahtevnejše izdelke z manj vloženega dela. Nadaljevali bodo razvoj stikal za utripalke, nadaljevali pa bodo z delom na iskanju novih programov. Pri obstoječem programu bodo nadaljevali raziskave na „suhi" vžigalni tuljavi, posodobili pa bodo tudi tehnologijo izdelave kolesarskih tlačilk in avtomatizacijo priprave poizdelkov.

NALOGE SKUPNEGA POMENA

V sklopu investicij nameravajo dokončno urediti prehrano in zgraditi novo, moderno delavsko restavracijo. Potrebe po stanovanjih bodo reševali z nakupi stanovanj in krediti za individualno gradnjo. Z vlaganjem v sklad skupne porabe bodo širili počitniške kapacitete in možnosti za rekreacijo zaposlenih.

Da bodo zaposleni v tovarni vžigalnih tuljav v Bovcu dosegli te ambiciozne načrte ne dvomimo, saj to potrjujejo ne samo obilica dobre volje in realne osnove, pač pa tudi pridne roke tega zagnanega kolektiva. Rakušček

Vas Soča bo dobila obrat Iskre

Prvega januarja prihodnje leto bo minilo točno pet let, ko so se zaposleni iz Kovinskega podjetja Trenta Bovec odločili, da pristopijo k novogoriški Iskri – Avtoelektriki kot TOZD – Tovarna vžigalnih tuljav in druge opreme. V tem času se je marsikaj spremenilo, dobili so nove delovne prostore, kolektiv se je povečal, proizvodnja je narasla, načrti za prihodnje srednjeročno obdobje so perspektivni.

Eden izmed najbolj obetavnih in perspektivnih načrtov je prav gotovo izgradnja obrata v vasi Soča. Ta vasica, s približno 300 prebivalci leži v čudoviti alpski dolini Trenti, ob cesti, ki vodi proti Vršiču. Življenje v teh krajih je zelo težko, industrije ni, za

(Dalje na 11. strani)

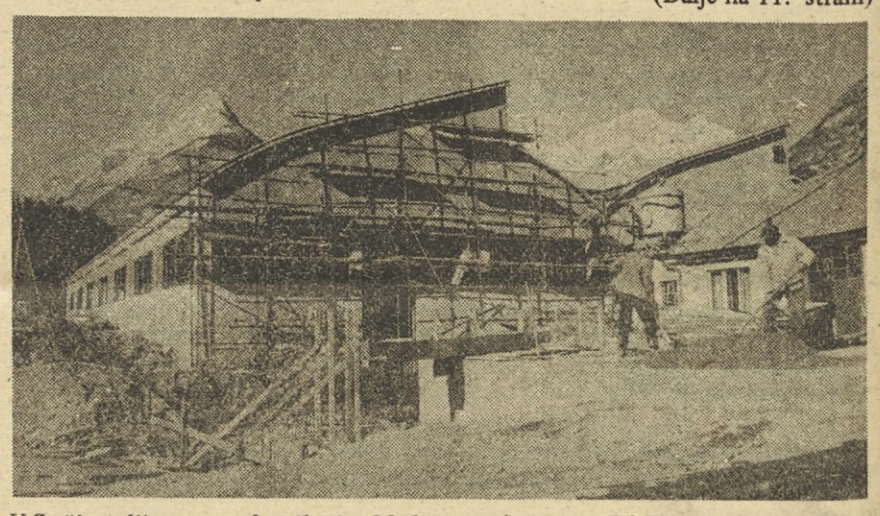

V Soči gradijo novo galvaniko in skladiščne prostore za TOZD v Bovcu.

DELOVNA ORGANIZACIJA ISKRA INVEST SERVIS

Servis za lakoto (in žejo)

(Nadaljevanje z 9. strani)

Najprej nekaj temeljnih podatkov: koliko vas je?

Oskrbujemo pet obratov družbene prehrane (stolpnice na Trgu revolucije, Kotnikova, v Stegnah pa Feriti, SVN in Keramika), odpiramo še nov obrat v Inženiringih. V teh delovnih organizacijah dela 2.200 sodelavcev, na dan izdamo po 800 toplih obrokov. Ne pripravljamo jih sami, ampak jih dobivamo iz večjih restavracij (Plava Laguna, Bellevue, Dom Maksa Perca). V gostinski dejavnosti IISE nas je zaposlenih 32.

Kakšna je cena, kako bogata izbira?

Cena za obrok tople malice je odvisna od kvalitete, v stolpnici in SVN sta na razpolago dva obroka, drugod po eden. Vrste hrane ne moremo sami izbirati. Naši dobavitelji nam za mesec naprej predložijo načrt toplih obrokov in nam potem hrano dostavljajo po vnaprej pripravljenem jedilniku. Včasih pride res do sprememb, ker recimo kdaj zmanjka mesa, te ali one zelenjave, saj so tudi oni odvisni od situacije na tržišču.

In kdor noče toplega obroka?

Vsak dan imamo tudi hrenovke, klobase, hladna jedila. Sodelavci lahko izberejo, kar jim je všeč, izbira omogoča glavna jedila, ki lahko pridejo v poštev za malico

Je cena polna, komercialna ali le režijska?

Cena je odvisna od dogovora z uporabniki oz. koristniki, praviloma je režijska, saj ostale stroške (osebja in drugo) pokrivajo posebej.

Hrana je dobra, če ustreza vsaj nekaterim temeljnim zahtevam, kot npr. izdatnost, svežost, okusnost, pestrost. Ali je bilo v teh pogledih že kaj pripomb, ali celo pritožb?

Glavni razlog za pritožbe oz. pripombe na kvaliteto prehrambenih artiklov so določena pomanjkanja surovin, kajti vse pripombe se praviloma nanašajo na tople obroke. Dobavitelji toplih obrokov pa brez predhodnega obvestila spremene jedilnik.

Je kaj težav s kadri?

V gostinstvu so povsod ženske v večini, zato prihaja občasno do takšne bolniške, čeprav spet ne moremo reči, da je veliko bolniških izostankov. Res se nam pa vsaka odsotnost zelo pozna, prinaša precejšnje težave. Gostinstvo ni proizvodnja, kjer se lahko dela na zalogo. Tu je vsak dan novo delo, tako kot je vsak dan sveža hrana.

Pa druge težave?

Ja, veste, sami nič ne pridelamo, vse, prav vse je treba pripeljati in prav pogosto zmanjka na tržišču tega ali onega blaga.

V Stegnah bi potrebovali svoje skladišče s potrebnimi hladilnimi napravami, da bi lahko vanj spravili in hranili potrebne zaloge živil

Kot vem, vi oskrbujete tudi avtomate z napitki po etažah stolpnice. Koliko pa npr. porabite kave na dan, na leto?

Letno porabimo štiri tone kave, to je približno za blizu pol miljona skodelic ali dva tisoč dnevno. Pravica delavcev je, da jo pijejo, naša dolžnost je, da jo preskrbimo. Pri občasnih krizah z dobavo kave to ni ravno lahko, ampak doslej smo še kar uspeli.

Upam, da so vam sodelavci in ljubitelji te črne opojnosti hvaležni. Kaj pa sicer: načrti, perspektive?

Dosedanjim uporabnikom naših storitev želimo zagotoviti čimbolj kvalitetne storitve pri pridobivanju novih pa upoštevati zadnje dosežke na področju priprave obrokov.

Obrat družbene prehrane v Iskrini stolpnici je v drugi kleti. Kar je dobro, vedno spravljamo v klet. To je tudi tisti del poslovnih prostorov, kamor Iskrini sodelavci najbolj podjetno in hitro tečejo, tam stečejo tudi pogovori najbolj sproščeno. Ob mizah se mimogrede reši problemček, ki se je prej valjal po sestankih kot slabo kuhan fižol. Obisk v gostinskem prostoru je tudi za večino pravi izletek v svet prijetnega oddiha, vedrih pogovorov. Morda je to marsikomu celo bolj važno kot golo obnavljanje kalorij.

Lagal bi, če bi trdil, da je tekel pogovor z Bojanom Zormanom nemoteno. Tam v njegovi pisarni, v zadnjem kotu prostora za pripravljanje in izdajanje hrane, je skoro nenehno zvonil telefon. Naročamo to, hočemo to, manjka nam tega. Vmes je tekla še akcija „kava" (išči, vrtaj, prosi, sprašuj, se priporočaj!)

To so bili tisti dnevi, ob katerih bi še kralj Rihard II vzkliknil: Kraljestvo dam za kavo! Če bi zmanjkalo pisarniškega papirja, bi bili nekateri žalostni, drugi veseli, kadar pa zmanjka kave, smo vsi nesrečni. Taki smo pač v letu gospodovem 1979, ali v letu svobode 35.

M. H.

Mladi prejeli priznanja

Prejšnji teden je bila v Novi Gorici programsko volilna konferenca občinske konference ZSMS Nova Gorica. Na tem pomembnem srečanju mladih so pregledali in kritično ocenili dosedanje delo, sprejeli obširne smernice za nadaljnje delovanje in izvolili novo vodstvo.

Konference so se udeležili tudi delegati osnovnih organizacij ZSMS iz novogoriške Iskre – Avtoelektrike. Osnovne organizacije mladih te delovne organizacije so bile namreč v dosedanji mandatni dobi med najaktivnejšimi v občini, dokaz za to pa je tudi priznanje, ki so ga prejele na konferenci.

Priznanje je v imenu OO sprejel predsednik koordinacijskega sveta Valter Bensa, podeljeno pa je bilo za uspelo organizacijo sedmega srečanja mladih delavcev Goriške, za enkratno sodelovanje z vojaki iz obmejne karavle Lokvica, za izvedbo pohoda po poteh IX. korpusa in za ostale dosežene rezultate na področju mladinskega in političnega delovanja.

Simon Bratuž – prejemnik priznanja občinske konference ZSMS Nova Gorica.

Na konferenci so podelili priznanja tudi posameznikom. Tu moramo omeniti mentorja mladih v Avtoelektriki Pavla Mermoljo, vodjo splošno-kadrovskega sektorja, ki je tudi prejel priznanje.

Za uspešno delovanje kot član predsedstva občinske konference ZSMS Nova Gorica je bil nagrajen tudi Simon Bratuž, sekretar KS ZSMS Avtoelektrike s spominskim darilom. Ta priznanja so za mlade v Avtoelektriki velika vspodbuda in poplačilo za dosedanji trud na vseh področjih, zavezujejo pa jih za še kvalitetnejše delo in sodelovanje na vseh področjih družbenopolitičnega in gospodarskega življenja.

M. R.

Kar dve delavki sta pred kratkim zapustili Avtoelektriko Nova Gorica, TOZD – Tovarno velikih zaganjalnikov in odšli v zasluženi pokoj. Milena Bonuti, delavka na liniji tuljav se je zaposlila v tej tovarni že 10. 8. 1963, Marija Mikuž pa 7. 4. 1964 na liniji vrtalnih, brusilnih in rezkalnih strojev. S svojim vestnim delom sta obe veliko pripomogli k dobrim poslovnim rezultatom, mlajšim sodelavkam in sodelavcem pa sta z veseljem pomagali pri njihovem začetnem delu. Sodelavke in sodelavci so se od vestnih delavk prisrčno poslovili, jima poklonili cvetje in spominska darila ter jima zaželeli še mnogo lepih in zdravih dni v zasluženem pokoju. Za vse dobre želje in spominska darila sta se prisrčno zahvalili in obljubili, da bosta še naprej spremljali uspehe in njihovo delo, ter da bosta ob vsaki ponujeni priliki še prišli na obisk.

INDUSTRIJA IZDELKOV ZA ŠIROKO POTROŠNJO

TOZD ELEKTROMOTORJI, ŽELEZNIKI

Obetajoče investicije

Bolj kot za marsikatero drugo temeljno organizacijo v Široki potrošnji je morda prav za Tovarno elektromotorjev v Železnikih značilna „suša" na investicijskem področju. Zadnjih deset let v tovarni skoraj niso naredili ničesar novega, vsaj o omembe vredni investiciji ni bilo ne duha ne sluha. Odlašati z modernizacijo pa v nedogled ne gre – tudi v Železnikih so se odločili, da naredijo določen korak na tem področju.

Investicije – če jih zaradi skromnega obsega sploh lahko tako imenujemo – so bile v zadnjem obdobju namenjene zgolj opremi pri izdelavi sesalnih enot, ostalih posegov v obstoječo proizvodnjo pa praktično ni bilo.

Število zaposlenih je raslo, tovarna pa je postajala iz dneva v dan pretesna, oprema se je starala itd. Poslopje sedanje TOZD je bilo zgrajeno leta 1958 za 300 delavcev, danes se gnete v njem kar 850 delavcev. Modernizacija tehnologije in proizvodnje nasploh je bila neizogibna, kajti v ožjem in širšem okolju nove delovne sile pravzaprav ni več. Rešitev bo torej v pospešenem iskanju možnosti za posodobitev, zmanjšanju števila potrebnih delavcev pri povečani proizvodnji.

Pričela se je torej izgradnja novih delovnih površin – približno 2000 kvadratnih metrov v vrednosti 10 milijard dinarjev. Domača oprema v teh prostorih bo vredna približno tri milijarde, uvozna 10. To bodo predvsem linije za povečanje proizvodnje kolektorskih motorjev, ki bodo omogočile bistveno zmanjšanje potrebnega števila delavcev.

Gradnja, ki se je že pričela, naj bi se po predvidevanjih zaključila v novembru prihodnjega leta. Naročena je že vsa potrebna strojna oprema tako, da so pričakovanja, da bodo z delom v novih prostorih lahko pričeli že naslednje leto, upravičena.

V proizvodnji bo več sprememb na vseh področjih. Največje povečanje proizvodnje bodo namenili pri sesalnih enotah, pričeli bodo s proizvodnjo kvalitetnejših kolektorskih motorjev.

V novih proizvodnih prostorih bodo vključili povsem novo linijo za izdelovanje motorjev za gospodinjske aparate (mikserje, šivalne stroje itd.). Za to proizvodnjo so že znani kupci za približno milijon kosov, treba pa bo poiskati še kupce za približno 500.000 kosov.

Razširitev načrtujejo tudi pri proizvodnji namenskih (profesionalnih) motorjev. Le-te maloserijske motorje nameravajo oplemenititi s črpalkami, regulacijami itd. Proizvodnja teh vrtečih napravic bo namenjena za prvo vgradnjo pri različnih napravah, aparatih in strojih. Nekaj kupcev je zato že določenih, nekaj pa jih še iščejo.

Pri tem velja omeniti, da te motorje že sedaj proizvajajo, vendar je postopek izdelave zastarel, obrtniški in seveda predrag. Za te motorje pričakujejo izvozne možnosti, nekaj pa bo seveda namenjenih domačim potrošnikom.

Močna industrializacija Železnikov je pripeljala do popolnega izčrpanja delovne sile, zato je prehod v sodobnejšo proizvodnjo, ki bo potrebovala za svojo razširitev manjše število delavcev, toliko bolj razumljiv. Letno planirajo sicer 1 % naraščanja števila zaposlenih, vendar pa tudi tega ne morejo z gotovostjo pričakovati.

Stane Fleischman

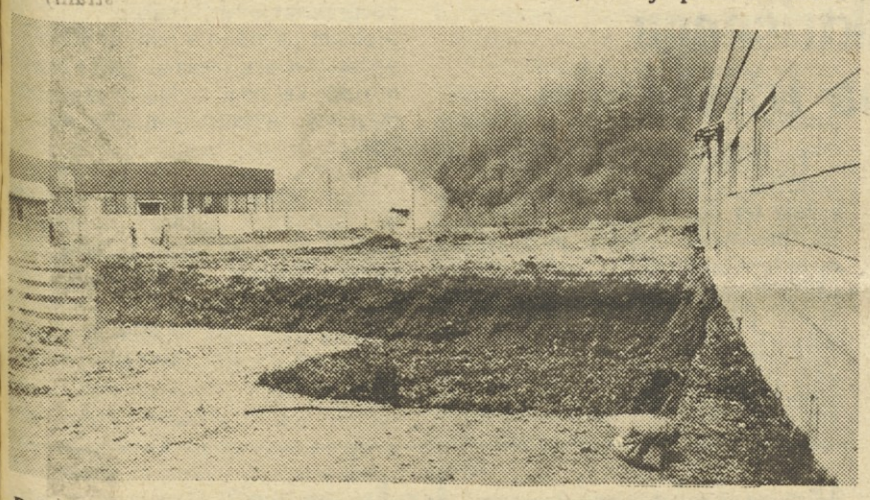

Dela pri izgradnji novih delovnih prostorov v Železnikih so se že začela.

TOZD TV PRŽAN

Seminar za pogodbene serviserje

V dneh od 7. do 9. tega meseca je TOZD TV organizirala za svoje pogodbene serviserje seminar za spoznavanje barvnih TV sprejemnikov. Srečanje, ki je bilo že tretje po vrsti (v razmakih po 14 dni), je imelo osnovni namen vpeljati serviserje v tehnologijo pržanskih barvnih TV sprejemnikov in s tem omogočiti kvalitetnejše servisne storitve.

Vsakega seminarja se je udeležilo 20–25 ljudi iz vse Jugoslavije, z izjemo prvega, ki je bil namenjen le zastopnikom iz Slovenije.

Program srečanj je bil razdeljen na teoretični in praktični del, ob zaključku vsakega pa so udeleženci lahko postavljali vprašanja, gostitelj pa je pripravil tudi test za preverjanje doseženega znanja.

Stane Fleischman

S seminarja za pogodbene serviserje v Ljubljani.

TOZD SPREJEMNIKI, SEŽANA

Nezaželeni zastoji v proizvodnji

Značilnosti gospodarjenja v prvih devetih mesecih letošnjega leta so v sežanski Iskri podobne poslovanju v ostalih temeljnih organizacijah v Široki potrošnji. Stalne težave pri realizaciji predvidenega obsega fizične proizvodnje – zlasti v zadnjem trimesečju – sicer niso povzročile nezadostnega celotnega prihodka, kljub temu pa bo treba v prihodnosti največ pozornosti nameniti fizični realizaciji.

Povečanje fizičnega obsega proizvodnje v primerjavi z istim obdobjem lani je z indeksom 115,4 na prvi pogled zadovoljivo, vendar pa je v primerjavi s prvim polletjem rast proizvodnje manjša.

Stanje je rezultat dejstva, da je preskrbljenost z reprodukcijskimi materiali boljša kot v letu 1978, vendar pa so se v zadnjem kvartalu razmere poslabšale. Od tod tudi ugotovitev, da bi z urejeno preskrbo in odpravo motenj v proizvodnji z lahkoto dosegli še precej ugodnejše rezultate brez dodatnih vlaganj.

Produktivnost je naraščala počasneje od fizičnega obsega proizvodnje, kar gre pripisati zlasti povečanemu številu zaposlenih.

Vplivi sezonskega značaja so za prvih devet mesecev letos izrazitejši kot v enakih obdojih prejšnjih let. Povpraševanje po izdelkih sežanske tovarne je bilo veliko v prvih štirih mesecih letos, sledil je močan padec, prodaja pa se je pričela „postavljati na noge" septembra. Podatki v prvi vrsti veljajo za radijske sprejemnike in TV stabilizatorje, za ojačevalne naprave in transformatorje pa so bila naročila in povpraševanje enakomernejša. Pri tem velja povedati, da stalnemu dotoku naročil niso bili kos in so z dobavami nenehno zaostajali. Iz poteka prodaje sklepajo, da do konca leta na tem področju ne bo več težav, pod pogojem, da bo s proizvodnjo vse v redu.

Povečanja zalog pri gotovih izdelkih praktično ni, je pa moč zaslediti nerazumljivo povečanje pri nedokončanih izdelkih in polizdelkih. Tu so zaloge v primerjavi z lanskim letom večje kar za 66,6 %. Vzrok za to je v prvi vrsti treba iskati v izrazitem pomanjkanju reprodukcijskega materiala, to pa onemogoča skleniti proizvodni ciklus.

Povečanje zalog reprodukcijskega materiala pa to še potrjuje – odstotek je namreč enak povečanemu obsegu realizacije.

V zvezi s tem morda še dodatek – zaradi precejšnjih potreb po uvoženih materialih ne morejo pričakovati bistveno boljšega položaja tudi v obdobju do konca letošnjega leta. Uvozni pogoji se brez ustreznega izvoza neprestano zaostrujejo, to pa bo seveda prispevalo tudi k preskrbi sežanske tovarne. Ob tem pa velja poudariti še to, da postaja uvoz in dneva v dan dražji.

Gospodarski načrt izvoza za devetmesečno obdobje so v Sežani realizirali le 42-odstotno. Glavni vzrok za to je v zmanjšanih naročilih poljske Unitre in zastoji v izvozu TV stabilizatorjev v Nigerijo. V zadnjem primeru je krivec za to nelikvidni kupec. Podatki so zlasti v zvezi z ugotovljenimi težavami pri dobavi reprodukcijskih materialov izredno slabi.

Naj v tem poglavju pričnemo „od zadaj" in najprej navedemo podatke o

(Dalje na 12. strani)

TOZD ANTENE VRHNIKA

Plan presežen

V prvih devetih mesecih letošnjega leta so na Vrhniki ustvarili več kot dvakrat večji celotni dohodek kot v istem obdobju preteklega leta, to pa istočasno pomeni, da so plan presegli za 9 %. Pohvalnemu podatku na rob pa vseeno velja pristaviti, da fizična proizvodnja, vsaj v planiranem obsegu, ni bila uresničena.

Naj takoj na začetku pričnemo s staro ugotovitvijo, da pravzaprav samo realizirana fizična proizvodnja predstavlja temelj „zdravega" dohodka. Kljub solidnemu celotnemu dohodku na Vrhniki pa še nekaj podatkov o proizvodnem planu:

Načrtovano proizvodnjo so dosegli le pri antenah in antenskem priboru, proizvodnja instrumentov in elektromotorjev pa je bila globoko pod načrtovanim obsegom.

Vzroki za nedoseganje plana pri proizvodnji elektromotorjev izvirajo deloma še iz prvega polletja, ko so se otepali s precejšnjimi težavami z naročili in dobavo polizdelkov iz Železnikov.

Neizpolnjen plan pri instrumentih pa je posledica izpada proizvodnje novih ojačevalnih sistemov. Zakasnitev je bila že pri samem razvoju novih izdelkov pa tudi pri nabavi potrebnih materialov za izdelavo.

Naj damo še nekaj podatkov o nabavi, ki je med drugim eden od vzrokov za neizpolnjen plan. Od skupno porabljenega reprodukcijskega materiala je na uvoz odpadlo 17,6 %. Izvoz ni bil tolikšen, da bi lahko pokril vse uvozne potrebe, saj je pokril le slabo tretjino.

Značilnost preskrbe reprodukcijskega materiala v Tovarni anten na Vrhniki pa je tudi mesečno večja nabava kot potrošnja. Letos je bil mesečni znesek nakupa približno 450 tisoč dinarjev večji od potrošnje posledica tega pa so več kot enkratno povečane zaloge reprodukcijskega materiala že ob koncu meseca avgusta.

USPEH POSLOVANJA

Po sistemu plačane realizacije ugotovljen celotni dohodek je bil letos skoraj za desetino nad planom. Z upoštevanjem porabljenih sredstev je indeks doseženega dohodka v primerjavi z enakim obdobjem lani 187, v primerjavi s planom pa 129. Čisti dohodek je 90 % višji od lanskoletnega in hkrati 22 % nad planiranim.

RAST ŠTEVILA BOLNIŠKIH IZOSTANKOV

Na Vrhniki so že ob polletju opozarjali na vse bolj pereč problem povečanega števila bolniških izostankov. Težava do konca devetmesečja še ni izginila, nasprotno, zasledujejo celo stalno naraščanje tega pojava. Podatki iz tega obdobja kažejo, da število izostankov z dela iz zdravstvenih razlogov že dosega desetino celotnega razpoložljivega delovnega časa ali z drugimi besedami – vsak dan je z dela odsotnih „dobrih" štirinajst delavcev.

Nedvomno bodo morali v tej temeljni organizaciji posvetiti večjo pozornost bolniškim izostankom, saj grafikon izgubljenih ur zaradi takega ali drugačnega bolovanja sem in tja poskoči celo na 20 %. Kje so vzroki takšnega odstopanja od poprečja ostalih temeljnih organizacij?

Masa obračunanih osebnih dohodkov je bila v devetih mesecih letošnjega leta 55 % višja od lanskoletne. Pri tem podatku je treba upoštevati 19 odstotno povišanje števila zaposlenih ter 30-odstotni porast poprečnega osebnega dohodka na zaposlenega delavca.

Poprečje obračunanih neto osebnih dohodkov se je od polletja naprej sicer dvignilo le za malenkost, je pa kljub temu že za 6 % preseglo prvotno načrtovano vrednost.

Prodaja na domačem trgu je bila v devetih mesecih dvakrat večja od lanskoletne ter 6 % nad planirano – podatek velja ob upoštevanju realiziranega dopolnilnega programa, ki predstavlja skupaj z antenskim priborom vrednostno okoli 28 odstotkov celotne prodaje na domačem trgu. Sicer pa razdelitev po grupah izdelkov izgleda takole – TV antene 26 %, avtoantene 21,4 %, antenski pribor predstavlja nekaj čez 31 % celotne prodaje na domačem trgu, elektromotorji dobrih 21 odstotkov.

Poudariti velja, da so letos poleg precejšnjega povečanja prodaje na domačem trgu uspeli z antenskim programom prodreti tudi na tuje tržišče. Dosežena začetna izvozna realizacija je sicer v primerjavi z domačo še skromna (predstavlja 3,5 % celotnega ustvarjenega prihodka) je pa pomemben faktor zadovoljevanja potreb po uvoznem materialu. Izvozne možnosti torej so, predvsem pa so pomembne kot spodbuda za nadaljnje prodiranje na tuja tržišča.

Fleischman

Serviserji imajo polne roke dela!

INDUSTRIJA AVTOELEKTRIČNIH IZDELKOV

Vas Soča bo dobila obrat Iskre

(Nadaljevanje z 10. strani)

kmetijstvo pa ostane le malo ugodnih mesecev, saj nastopi zima zelo zgodaj, sneg pa skopni pozno pomladi.

Te dni so zaposleni v tovarni vžigalnih tuljav v Bovcu pred pomembno odločitvijo, o pristopu k novi investicijski naložbi v skupni vrednosti šestdeset milijonov dinarjev. Investicijski program je že v zaključni fazi, zanj pa se bodo morali odločiti predvidoma že v tem mesecu.

Poglejmo sedaj, kako načrtujejo porabo investicijskih sredstev. Za izgradnjo obrata v izmeri 12,50 x 30,3 m, z gradnjo bodo pričeli v aprilu prihodnjega leta, bodo porabili nekaj več kot 7,5 milijonov din. Za domačo opremo, ki jo bodo uporabili predvsem v novem obratu, bodo porabili 711 tisoč din, znatno več pa bodo morali odšteti za uvozno opremo in za carinske dajatve.

Tako bodo kupili v tujini avtomatizirano linijo za montažo vžigalnih tuljav, le-ta pa predstavlja skoraj polovico vrednosti uvozne opreme. Tudi strojni parki bodo obnovili in povečali, saj načrtujejo nakup še enega stroja za izdelavo glav vžigalnih tuljav, stroj za izdelavo čašic vžigalnih tuljav in izdelkov za tovarno generatorjev in elektronike. Kupili bodo še štiri stroje za navijanje sekundarnih in enega za navijanje primarnih navitij vžigalnih tuljav ter specialni stružni avtomat za izdelavo vijakov za glave vžigalnih tuljav. Merilnico pa bodo opremili z merilcem debeline nanosov galvanskih prevlek, fotometer za kontrolo odpadnih vod in osciloskop za meritve vžigalnih tuljav.

Računajo, da bo omenjena investicija omogočila povečanje celotnega prihodka za 64.938,120 din, tako da bo že v letu 1982, ko bo investicija v celotni zaključena znašal celotni prihodek 179.103,470 din, to pa pomeni indeks porasta 156.

Število zaposlenih pa ostane praktično na istem nivoju kot v letošnjem letu. Tako se bo celotni prihodek na zaposlenega povečal v letošnjem letu z indeksom 134 ali 431.627 din, v letu 1982 pa 581.504 din na zaposlenega.

Kako pa bo s financiranjem investicij?

V Bovcu menijo, da ne bo težav, saj so že zagotovili potrebna sredstva. Osem milijonov din so dobili od sklada za odpravo posledic potresa v tolminski občini, pet milijonov din so dobili od sovlagatelja Intertrade iz Ljubljane, ostalo pa bodo finansirali iz združenih sredstev Ljubljanske banke namenjenih za obmejna in manj razvita območja socialistične republike Slovenije ter iz sredstev Zavarovalne skupnosti Triglav.

Tako torej z investicijo. Povrnimo se spet k novemu obratu v Soči. V tovarni vžigalnih tuljav računajo, da bo v prvi fazi zaposlenih skupno 20 delavcev, ki bodo izdelovali polizdelke iz plastike in montirali kolesarske tlačilke. Vsekakor bo nov obrat velikega pomena za prebivalce tega dela doline Trente, saj bo omogočil zaposlenim boljše delovne pogoje in kar je najvažnejše, delo v domačem kraju.

Torej je odločitev kolektiva tovarna vžigalnih tuljav v Bovcu povsem pravilna in dobro začrtana.

M. R.

INDUSTRIJA IZDELKOV ZA ŠIROKO POTROŠNJO

TOZD TOVARNA GOSPODINJSKIH APARATOV RETEČE

Preobilica dela zavira!

„Pri nas se glas sindikata sliši povsod, pa naj bo to samoupravno, kulturno, športno ali katerokoli drugo področje," se dostikrat sliši v Tovarni gospodinjskih aparatov v Retečah. Kaj se skriva za to izredno živahno sindikalno dejavnostjo, kakor jo vsi ocenjujejo, smo povprašali vodjo sindikalne organizacije, Matjaža Eržena. Pravijo, da je prav njegova zasluga, da je sindikat v veliki meri postal tisto, kar od njega zahteva Zakon o združenem delu!

„Pri samoupravnem dogajanju velja v prvi vrsti pohvaliti komisijo pri izvršilnem odboru, ki se s to problematiko ukvarja. Svoje delo opravlja na zavidljivi ravni. To pa seveda pomeni, da vsi sprejeti samoupravni akti niso bili potrjeni kot edini, na veke vekov zveličavni predpisi, ampak predvsem pogojno – za sedanje obdobje! Naši delavci so kritični in ustvarjalni, le prisluhniti jim je treba, jim odpreti vse možnosti odločanja. Mislim, da je samoupravljalec v naši tovarni res – samoupravljalec."

In kateri akt vas najbolj „bode", kje bo treba najprej spreminjati ali dopolnjevati?

„Bistveno se bo moral spremeniti zlasti pravilnik o sistemizaciji delovnih opravil in nalog. Veliko dela bo še, preden se bomo lahko potrkali na prsi in izjavili, da je pri nas delavec v kuverti dobil toliko, kolikor je delal, kolikor so v družbenem pogledu vredna njegova prizadevanja in uspehi. Imamo komisije, ki skrbijo za napredek tega, ovira pa nas pomanjkanje smernic, veljavnih za celotno SOZD."

Ostalo pa je, vsaj za zdaj, v najlepšem redu?

„Nasprotno, zelo malo je narejenega tudi v zvezi z delitvijo dela, dohodkovnimi odnosi, skupna vlaganja so še ideja itd. Zelo urejeno področje našega dela pa so obravnave periodičnih in zaključnih računov, spremljanje planskih zadolžitev. itd. Obravnave pri nas so segle do skoraj vsakega; do vsakega, ki se je le hotel seznaniti s problematiko. Nikakršnega zapiranja v manjše ali večje kroge ni več."

Kako pa potekajo te obravnave? Od kod za vse razumljivi podatki? So pri vas preobsežna gradiva izginila?

„Analitsko-planska služba izdela obsežnejšo analizo, namenjeno samoupravnim organom, strokovnim sodelavcem, družbenopolitičnim organizacijam. Obenem pa se izdela krajša analiza, ki zajema vse glavne podatke, to pa dobi praktično vsak član kolektiva. Predvsem pa vodje sindikalnih skupin, ki to v svoji sredini prenesejo še na tiste, ki zaradi tega ali onega vzroka s problematiko še niso seznanjeni."

Koliko sindikalnih skupin imate? Kako delujejo?

„V tovarni imamo 21 sindikalnih skupin, ki jih povečini sestavljajo zaključene, čimmanjše enote. Osnovno načelo pri osnovanju teh skupin je bilo nemoteno delo kljub obravnavi, razgovoru.

Najbolje delujejo te skupine v pripravljalnih službah, ker tam ljudje pač niso vezani na norme kot delavci v neposredni proizvodnji, za tekočimi trakovi. Delavce v proizvodnih halah pa povrhu vsega moti še ropotanje strojev, pa tudi tematika sama jim je slabše poznana kot tistim v pripravljalnih službah. Seveda pa je različen tudi spekter zanimivih vprašanj v različnih krogih – v neposredni proizvodnji so najaktualnejša vprašanja vedno v zvezi z družbenim standardom, osebnimi dohodki in nemoteno proizvodnjo."

Aktivno sindikalno delo se sooča predvsem z zelo široko paleto vprašanj in problemov. Kako se pri vas izogibate zastojem zaradi „preobilice dela"?

„V našem planu dela je zapisano, da se o opravljenem delu poroča mesečno. V takih obdobjih pa se seveda tudi rešuje nakopičena problematika. Vsakoletno delo in naloge pa pretresemo na letnem občnem zboru."

Pred nami je obdobje srednjeročnih planov. Kako se sindikat pripravlja na sodelovanje pri planiranju?

„Srednjeročni načrt bomo vsekakor podrobno obdelali, saj ne moremo dovoliti, da bi bil kakršenkoli – še zlasti pa ne srednjeročni – načrt sprejet res brez podrobnega pretresa.

Za nas aktualno je še zlasti vprašanje delovne sile na škofjeloškem področju."

Kaj pa predvolilne priprave?

„Petnajstega decembra bomo imeli občni zbor povezan z obletnico tovarne. Že zdaj imamo v pripravi kompletno poročilo o delu sindikata, predložili ga bomo izvršilnemu odboru in če bo sprejet, ga bomo dali v javno obravnavo. Po istem postopku imamo v izdelavi tudi program dela.

Nove vodje sindikalnih skupin bodo izbrale vse skupine samostojno, kandidacijska lista pa bo na volitvah po zboru sindikalnih skupin, 14. decembra."

Kje pa je še področje vašega bodočega dela?

„V prvi vrsti bo to izpopolnjevanje informacijskega sistema, predvsem v obliki dobrega dela sindikalnih skupin in oddelka za analize in plan. Želimo si poročil, ki bi bila razumljiva in dostopna večini članov kolektiva."

Kako se sindikat angažira na športnem področju?

„Pred očmi imamo predvsem rekreativni šport, za kar pa ni tolikšnega interesa, kot bi si želeli. Za športne dejavnosti kljub temu namenjamo precej sredstev, ki pa jih porabi predvsem peščica – različne ekipe za različna tekmovanja. Izgleda, da boljših izgledov vsaj zaenkrat še ni – premočna ovira načrtnejšemu pristopu k rekreativnemu športu so kmetije, raztresenost naših delavcev."

In vprašanje, ki za zimsko obdobje morda ni najbolj primerno, pa vseeno aktualno – kako sindikat skrbi za letovanje članov kolektiva?

„Skupne Iskrine počitniške kapacitete so, kot je vsem znano, veliko prepičle, da bi omogočale letovanje vsem ali vsaj večini naših delavcev. Problem smo pri nas – kot še marsikje drugod – pričeli reševati s počitniškimi prikolicami. Zdaj imamo 3, dve sta še v načrtu, tako da bo prihodnje leto lahko letovalo približno 130 družin. Zavedamo pa se, da so te prikolice le kratkoročna rešitev, zato bo potrebno izdelati pametnejši predlog. Vsekakor pa načrtujemo z nakupi teh prikolic nadaljevati, tako da bi do leta 1982 imeli 12 do 13 takšnih „hišic na kolesih", s takim številom pa bi omogočili letovanje polovici družin.

Med kolektivnim dopustom pa bomo tudi v prihodnjih letih gledali predvsem na to, da bodo imele absolutno prednost družine z najnižjimi osebnimi dohodki."

Stane Fleischman

ISKRA COMMERCE, LJUBLJANA

ISKRA V JUGOSLAVIJI, BRDO '79

V prizadevanjih za nadaljnji, še okrepljeni prodor Iskrinih delovnih organizacij na jugoslovansko tržišče je Iskra Commerce organizirala v četrtek in petek, 22. in 23. novembra na Brdu pri Kranju konferenco z delovnim naslovom „Iskra v Jugoslaviji". Lahko bi rekli, da gre za dvojčico znanih in nadvse uspešnih zunanje-trgovinskih konferenc, seveda s to razliko, da bodo na njej predstavniki vseh Iskrinih kolektivov kar se da najbolj podrobno preučili naš dosedanji nastop na domačem tržišču ter nakazali naloge in možnosti za njihovo uresničevanje v prihodnje.

Kot že rečeno, se bodo srečanja na Brdu udeležili vodilni Iskrini delavci iz vseh delovnih organizacij in najverjetneje tudi iz domala vseh temeljnih organizacij. Konferenco bodo vodili Ljuban Artič, Ilja Medič in Jože Cvar, uvodno besedo pa bo imel predsednik kolegijskega poslovodnega organa SOZD Iskra Anton Stipanič.

Po uvodnem govoru bodo na dnevnem redu prvega dne konference naslednji referati – Iskra na jugoslovanskem tržišču v srednjeročnem obdobju 1981–1985 (I. Medič), Razvojno raziskovalna dejavnost v funkciji trženja (M. Kobe), Prodaja sistemov (D. Podlogar), Prodaja repromateriala (J. Tomšič), Prodaja blaga široke potrošnje (F. Anžič) in Predstavniška mreža (J. Cvar).

Opoldne bo tudi tiskovna konferenca, popoldne pa si bodo udeleženci najprej ogledali novi film o Iskri, sledila pa bo razprava. Obsežen dnevni red prvega dne srečanja na Brdu bo s tem zaključen.

Drugi dan bodo na sporedu naslednji referati – Informacijski sistem tržno-prometne funkcije (F. Hudej), Opazovanja trgov kot del informacijskega sistema (B. Slapnik), Povezovanje marketinga, razvoja in proizvodnje v sistem (I. Banič), Servisna dejavnost (M. Stegnar), Maloprodajna dejavnost (M. Perenič) in Nabavna dejavnost (S. Vlepič).

Po referatih se bo konferenca nadaljevala z razpravo, ki naj bi bila poleg referatov delno tudi osnova za sprejem sklepov konference.

LD

Pomanjkanje električnega ročnega orodja na tržišču

Blejski hotel Lovec je bil minuli teden gostitelj dveh Iskrinih tradicionalnih seminarjev, ki jih že nekaj let zapored uspešno organizira prodajni oddelek ERO v TOZD Prodaja kranjske Elektromehanike.

Osnovni namen obeh seminarjev je bil seznaniti predstavnike Iskrinih filial po Jugoslaviji in komercialiste trgovskih organizacij ter predstavnike maloprodajne mreže Iskre Commerce z novostmi v programu kranjske tovarne električnih ročnih orodij. Pri tem so dali velik poudarek prav novemu lesno-obdelovalnemu programu električnih ročnih orodij, ki jih bo začela Iskra izdelovati v sodelovanju z zahodno-nemško firmo ELU, nadalje novostim v Klip-Klap in profesionalnem programu, kot tudi prodajnim akcijam in novim prijemom v trženju.

Prvi seminar je bil v dneh od 5. do 7. novembra, udeležili pa so se ga komercialisti trgovskih podjetij ter predstavniki Iskrinih filial, drugega seminarja s povsem istim dnevnim redom pa so se udeležili predstavniki maloprodajne mreže Iskre Commerce, trajal pa je od 7. do 9. novembra.

Po izjavah udeležencev obeh tradicionalnih srečanj sta seminarja dobro uspela ter jim omogočila, da bodo v teh preostalih mesecih in v prihodnjem letu lahko še uspešneje prodajali Iskrin program električnih ročnih orodij. Edina problema, ki sta po njihovem mnenju izredno pereča pa sta v tem, da so zmogljivosti kranjske tovarne ERO mnogo premajhne glede na povpraševanje na tržišču, drug tak problem pa vidijo v tem, da Iskra prepočasi uvaja v program ERO številne novosti, kar pa je vsekakor povezano z razvojem, investiranjem in še z marsičem.

Prav zato je gotovo najpomembnejša ugotovitev blejskih seminarjev, zapisali pa so jo tudi v sklepih, da bi morali čimprej investirati v proizvodnjo električnih ročnih orodij, če želimo uspeti na tržišču, in če nočemo, da bi nas morebiti prehitela konkurenca.

LD

Servisiranje in kakovost

V okviru rednih obiskov po Iskrinih kolektivih je imel področni kolegij za kakovost SOZD Iskra minuli teden (14. t.m.), v Ljubljani srečanje s predstavniki servisne temeljne organizacije v Iskri Commerce. Na njem so gostitelji seznanili vodje za nadzorovanje kakovosti po Iskrinih delovnih organizacijah z delom in načrti Iskrinih serviserjev, obsežno pa tudi s problemi, ki jih tarejo. O tem je člane področnega kolegija, ki jih je vodil Lotar Kozina, seznanil direktor Servisa Miro Stegnar.

Zlasti je opozoril na skrajno nepravilno stališče nekaterih v naši sestavljeni organizaciji, češ, da je servisna dejavnost nekaj ločenega od proizvodnih organizacij, ne pa da je servis skupnega pomena za vso Iskro in, da moramo vanj združevati moči, predvsem še zdaj, ko smo se odločno usmerili v profesionalnizacijo našega proizvodnega programa, pa tudi zaradi večje zanesljivosti delovanja, torej večje kakovosti Iskrinih izdelkov, s tem pa tudi ugleda celotnega našega kolektiva na jugoslovanskem in tudi tujih tržiščih.

V zvezi z novimi tehnologijami in novo tehniko je beseda nanesla tudi na nujnost ustanavljanja centralnih servisnih delavnic. Prav zato, so menili na seji področnega kolegija in predstavnikov TOZD Servis, bi morali čimprej izdelati razvojni projekt načina servisiranja profesionalnih naprav, ki prihajajo v Iskrine proizvodne programe v tem in prihodnjih srednjeročnih obdobjih.

Srečanje med „kakovostniki" in serviserji je nadalje pokazalo, ali še bolje rečeno opozorilo, da je servisiranje vsekakor del tržne funkcije in, da ga moramo obravnavati na enem mestu, prav tako pa se morajo, razumljivo, vse informacije zbirati na enem mestu in jih ne smemo drobiti.

Veliko pozornosti so namenili tudi investiranju. Menili so, da je sedanji način investiranja v servisno dejavnost – ureja ga Samoupravni sporazum o združevanju v SOZD Iskra – pomanjkljiv.

V prihodnje bi morali v Iskri celoviteje gledati na investicijske projekte in to s stališča, da mora vsak projekt poleg proizvodnje upoštevati tudi tržno funkcijo, njen del pa je servisira-

(Dalje na 13. strani)

Komercialisti naših filijal in predstavniki trgovske mreže na seminarju.

Predstavniki Iskrine trgovske mreže, trgovski potniki in predstavniki VPS na blejskem seminarju o električnem ročnem orodju.

Nezaželeni zastoji v proizvodnji

(Nadaljevanje s 12. strani)

višini osebnih dohodkov. Razpon med najvišjim in najnižjim je relativno visok, najnižji dohodek v obravnavanem obdobju je bil nekaj čez 2.700– dinarjev, najvišji pa nekaj čez 13.000– dinarjev. Pripomniti pa velja, da še vedno preko 120 delavcev prejema poprečno 3.300 in 4.000 dinarjev osebnega dohodka. Podatek vsekakor marsikaj pove!

Porast poprečnih mesečnih dohodkov je bil 21-odstoten torej polovico manjši od rasti celotnega prihodka, vseeno pa je izplačilo preveliko glede na Pravilnik o delitvenem razmerju čistega dohodka. Ta je za letošnje leto predvideval razmerje 82 : 18 v korist osebnih dohodkov, doseženo pa je bilo razmerje 92 : 8.

Pri kazalcih uspešnosti gospodarjenja je moč zaslediti še podatek, da je v primerjavi z enakim obdobjem lani letošnji odstotek dohodka, danega v sklade (110,4 %) manjši kot pa so bili izplačani osebni dohodki. Nujno bo torej do konca leta to razmerje popraviti.

Iz vseh navedenih kazalcev je razvidna ugotovitev, da bo do konca leta potrebno stanje v Sežani popraviti. S tem v zvezi so na delavskem svetu konec preteklega meseca sprejeli – na osnovi nezadovoljive ocene finančnega stanja – vrsto sklepov, ki naj bi prispevali k sanaciji.

Za meseca november in december so se odločili, da bodo največ naporov vložili v vse razpoložljive proizvodne zmogljivosti; potrebno bo doseči manjkajoče število radijskih aparatov, transformatorjev in ojačevalnih naprav.

Da bi realizirali proizvodni program za zadnja dva meseca letos, so na delavskem svetu sprejeli akcijski program. Vsi delavci so dolžni v novembru in decembru delati tudi v dopolnilnem delovnem času in prostih sobotah, če bo po določilih operativnega plana to potrebno. Pri odstranjevanju morebitnih zastojev v proizvodnji so dolžni sodelovati vsi delavci ne glede na delo in naloge v okviru rednih zadolžitev. V tem času bo zato verjetno potrebno prerazporejanje delavcev na mesta, kjer bo to potrebno.

Vodilne in vodstvene delavce so zadolžili, da morajo svoje delo v prvi vrsti usmeriti v realizacijo akcijskega programa, ostalo, manj nujno redno delo pa odložiti.

Vodje proizvodnih enot in vodje sektorjev morajo izdelati plan dopustov tako, da ne bo moteno izvajanje akcijskega programa.

Za realizacijo plana proizvodnje radijske proizvodnje bo potrebno urgirati pri dobavi reprodukcijskega materiala. Urgence morajo izdelati vse proizvodne enote po proizvodih, material, ki pa ga ni moč dobiti na domačem trgu, bo potrebno intervencijsko uvoziti.

Enota „Transformatorji" bo proizvodni plan realizirala po akcijskem programu, vendar pa ji je za to dolžna enota mehanskih delov zagotoviti zadostne količine potrebne pločevine. V tej enoti bo potrebno organizirati delo v izmenah. Enoti ojačevalnih naprav bo potrebno dobaviti zadostno količino setvo zvočnikov, direktor TOZD pa je dolžan dnevno ugotavljati realizacijo proizvodnega plana in o rezultatih poročati vsakih 10 dni poslovnemu odboru.

Za uspešno izpeljavo akcije se bo morala v največji meri prizadevati tudi TOZD Prodaja, najkasneje do 20. januarja pa mora biti delavski svet seznanjem z rezultati akcijskega programa.

Fleischman

INDUSTRIJA ELEMENTOV ZA ELEKTRONIKO, LJUBLJANA

Pomembne naloge TOZD Feriti

„Nekaj negotovosti je bilo na začetku, ko smo pred leti ustanovili obrata Iskre TOZD Feriti na Ljubnem in v Solčavi. Danes pa so delavci postali samozavestni. Dobili so socialno gotovost in zato jim tovarna mnogo pomeni.“ Tako nam je rekel v pogovoru o obratih TOZD Feriti predsednik skupščine občine Mozirje Hinko Čop.

Kako je sploh prišlo do ustanovitve obratov na Ljubnem in v Solčavi in zakaj je mozirska občina tako podprla to zamisel?

Sleherno delovno mesto v Zgornji Savinjski dolini mnogo pomeni, saj je bilo mnogo ljudi brez prave zaposlitve. Že podatek, da se nekateri vozijo v Ljubljano, Kamnik, Celje in še kam na delo, veliko pove. Svoj čas so na Ljubnem že začeli z obratom kamnitega Titana na Ljubnem. Pa so ga ukinili zaradi velike oddaljenosti, predragih prevozov in previsokih stroškov zaradi dislokacije obrata.

Nato pa so v TOZD Feriti v Iskrini DO IEZE začeli širiti proizvodnjo in so rabili nove delavke. Da ne bi bilo preveč težav s prevozi in stanovanji, so iskali ustrezen kraj in prostor ter žensko delovno silo. Pa smo se dogovorili in začeli v skromni zasebni hiši na Ljubnem.

Obrat se je razvijal, dobili so primernejše prostore in nato ustanovili še obrat v Solčavi, kjer je bilo precej žena, ki so iskale zaposlitev blizu doma. Danes je v obeh obratih že 90 delavk, delo je utečeno v zadovoljstvo krajanov in Iskre.

Zdaj pa Feriti že načrtujejo širitev in predvsem posodabljanje proizvodnje. Trenutno je namreč „v večini“ živo delo. Z avtomatizacijo in mehanizacijo pa bo storilnost porasla in tudi delovnih mest bo še več. Seveda pa bomo tudi na občini naredili vse za ustrezno lokacijo in ostala dovoljenja za širitev obrata.

Ste z Iskro v Zgornji Savinjski dolini zadovoljni?

V Mozirju smo turistična občina in naš biser je Savinjska dolina. Zato je Iskra, ki ima zelo „čisto“ industrijo, zelo primerna. Tako ni težav z odpadki niti z onesnaževanjem vode.

Še en važen faktor je. Zlasti Solčava in okolica je obmejno področje in je zato važno, da ljudje dobijo delo in ostanejo doma. Po vojni so se množično selili in hribovske kmetije so čedalje bolj samevale. Zdaj pa se je preseljevanje ustavilo. Tudi oblika dela, ki jo uvaja Iskra s proizvodnjo elektronskih izdelkov, je ravno prav. Mnogo mož namreč dela v lesno predelovalni industriji, pri spravilu lesa in negovanju gozdov, ženske pa so se zaposlile na lažjem delu, v Iskri.

Tako že nastajajo nove mlade družine, mladi očetje in matere ostajajo doma, začeli so graditi nove hiše – skratka, industrija daje temu občutljivemu področju več socialne gotovosti.

Kaj mislite, kako se bo Zgornja Savinjska dolina razvijala? Kako bo možno kombinirati turizem in industrijo?

Logarska dolina in dolina ob Savinji sploh ter smučišča nudijo zelo kratko turistično sezono, pa naj bo to poleti ali pozimi. Čudovita kombinacija bi bila sezonska zaposlitev. Med turistično sezono v turizmu, izven sezone pa v industriji. To so sicer šele lepe ideje, o katerih pa bi veljalo razmisliti. Mislim, da bi z dobro voljo našli lahko še več možnosti za dobro gospodarjenje v zadovoljstvo industrije in turizma. Morali bi poiskati programe, ki bi tak način dela prenesli in ekonomsko opravičili.

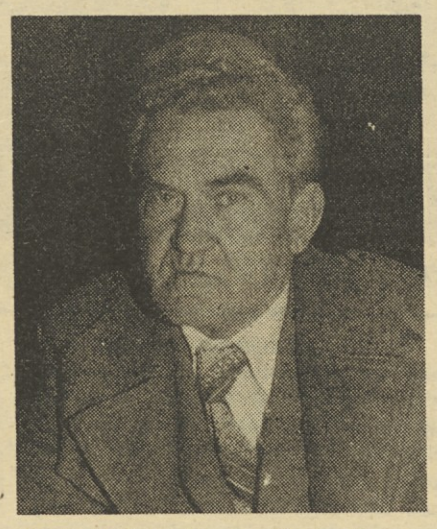

Predsednik SO Mozirje Hinko Čop.

Se v Zgornji Savinjski dolini že pozna industrializacija in kako se v krajih odraža ta novi vpliv?

Vpliv je seveda že viden in to le pozitiven. Dobro je namreč to, da ne prihaja do razslojevanja prebivalcev. Tak način, kot je sedaj, je za kraje ugoden, saj nudi ženam zaposlitev, možje pa ostajajo v tradicionalni lesni in lesnopredelovalni industriji ter v kmetijstvu.

Pozitiven vpliv industrije pa je tudi ta, da kraji ostajajo živi, živahni in vitalni. To je zlasti važno za obmejna področja, kakršno je na primer Solčava.

In kako je s kadri, ki jih bo industrija s časom rabila vse več, zlasti strokovnega kadra?

V občini štipendiramo okrog 200 študentov na višjih in visokih šolah. Mislim, da bodo morale družbenopolitične organizacije narediti še več za izbiro potrebnih smeri študija. Še vedno je premalo študentov, ki bi se lotili tehničnih poklicev, ki jih bomo rabili vedno več. Vse to bomo predvideli in upam tudi izpeljali, v prihodnjem srednjeročnem načrtu 1981-85.

F. Kotar

V torek, 20. 11. 1979 se je v TOZD Keramični kondenzatorji v Žužemberku prvič sestal Odbor za pripravo proslave Dneva Iskre 1979. Določili so mesto prireditve, ki bo pod Grajskimi pečinami tik ob Krki. Imenovali so tudi koordinacijski odbor, ki bo vodil operativne priprave za Dan Iskre. V Odboru so: predsednik Gojmir Blenkuš, člani: Dušan Lavrič, Jože Kocmur, Alojz Pajk, Jože Klopčar, Boštjan Smrke, Kenda Anton, Zdenko Pečar, Geni Maver, Marko Deu, Jarc Franc in Ivan Polzelnik. Padla je tudi ideja, da bi običajno proslavljanje poživili z novim konceptom, namreč tako, da bi imel dan Iskre bolj značaj družinskega srečanja in več skupnega tudi po oficielnem programu. Program bodo pripravili v TOZD Marketing.

TOZD POTENCIOMETRI IN HIBRIDNA VEZJA ŠENTJERNEJ

V razvoju imajo polne roke dela

TOZD Potenciometri je lani dobila nove proizvodne prostore in s tem primernejše in zlasti funkcionalne prostore. Kvalitetna raven mora biti zelo visoka, saj velik del proizvodnje izvažajo na zelo zahteven trg. Zato morajo razvojniki sproti slediti novitetam na področju potenciometrov in vgraditi najsodobnejšo tehnologijo. Za pogovor smo prosili vodjo razvoja Tomaža Rehbergerja in ta nam je povedal precej o delu na tem področju.

Mislim, da je prav, da na začetku povemo, da je potenciometer upor, ki se mu lahko nastavlja vrednost. Poznamo ga vsi, to je element, s katerim naravnavamo jakost glasu na radiu ali svetlobo s svetlobnim regulatorjem.

Potenciometri so v glavnem razvrščeni v pet vrst: ogljenoplastni na pertinaksu, ogljenoplastni na keramiki, cermet plastni na keramiki, prevodna plastika in žični potenciometri. V Šentjerneju delajo prve tri vrste z različnimi različicami, pač po potrebi trga ali želji naročnika.

Tomaž Rehberger nam je povedal, da za sedaj drugih vrst ni in zato je razvoj omejen v te osnovne tehnologije. Seveda pa so izvedbe kaj različne, tako po funkcionalnosti, kakor tudi po obliki in velikosti. In tu je torišče dela razvojnikov v TOZD Potenciometri.

Predvsem skušajo doseči zmanjšanje časa izdelave (kje pa tega ne poskušajo), da bi tako zmanjšali stroške oz. pocenili proizvodnjo. To delajo tako, da izdelujejo več sestavnih delov hkrati. Tako imajo že prešni avtomatski pomik pri vsakem stroju po eden. Imajo tudi avtomatske preše za plastične sestavne dele. V tehnologiji izdelave drsnih obročkov pa so tehnologijo že precej izpopolnili.

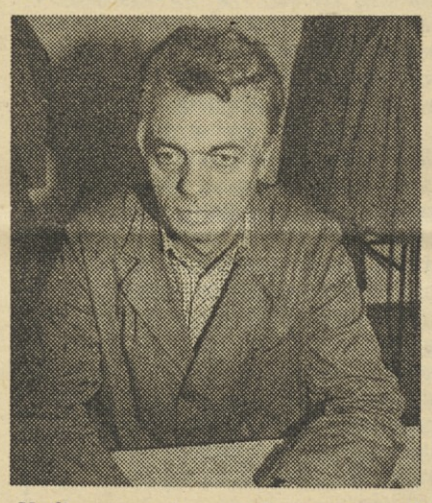

Vodja razvoja v Potenciometrih Tomaž Rehberger.

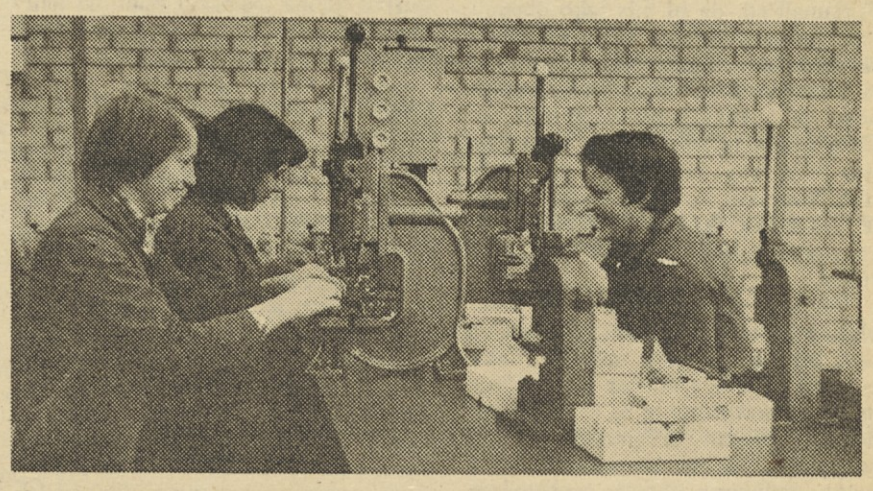

V montaži potenciometrov.

Največja pridobitev bi bila popolna avtomatizacija izdelave, zlasti montaže, ki je zdaj v celoti ročna, če odštejemo nekaj enostavnih delovnih priprav. Tako je izdelavni čas praktično vse dražji, sorazmerno z dražjo delovno silo. Zbirajo ponudbe za strojno – avtomatsko opremo, ki pa je sorazmerno zelo draga. Tako trenutno kaže, da je še vedno cenejše ročno delo.

Za avtomatizacijo delovnih postopkov žal ni univerzalnih strojev, zato bo nujno ali izdelati ali naročiti in kupiti drage tipske stroje. Ti bi bili dobro porabljeni ob zelo velikih serijah, ki pa so pogostokrat vprašljive, glede na tržne zmogljivosti doma in v izvozu.

Asortiment potenciometrov imajo zelo širok, saj izdelujejo zelo veliko število vrst po velikostih in sisteme potenciometrov, poleg tega, več vrst podvariant in posebnih izvedb po željah kupcev. Tako delajo 3 – 4 tipe velikoserijsko, ostale pa maloserijsko.

Kvaliteta in zanesljivost je vse višja tako, da nimajo težav na zunanjem trgu, saj so s tema dvema bistvenima komponentama konkurenčni. Izvažajo po vsej Evropi: v Anglijo, Zvezno republiko Nemčijo, Italijo, Norveško in še nekatere. Prodajajo največjim svetovnim renomiranim firmam, kot so na primer Telefunken in Grundig.

Zadnja leta tesno sodelujejo z bodočimi kupci že v fazi razvoja izdelkov. Tako se že ob nastajanju novega aparata ali naprave dogovorijo, kakšne potenciometre bodo rabili in strokovnjaki v Šentjerneju svetujejo, kaj bi bilo boljše. Tako razvojno sodelovanje je zelo ugodno za oba partnerja. Tak primer sodelovanja že pri nastajanju je na primer nov tip potenciometra za Betriebs Electronic.

Strokovno je razvoj dobro zaseden, morda ne bi bilo slabo, meni inženir Rehberger, če bi vsaj v najožjem programskem razvoju zaposlili še kakega inženirja, ker tehniki več ne zmorejo vsega. Uspelo jim je ustvariti tudi ekipo, ki se na podlagi tržnih raziskav ukvarja z dalekosežnejšim načrtovanjem in razvojem izdelkov, ki šele prihajajo v uporabo.

Za konec je povedal vodja razvoja, da je njihovo delo strokovno zelo razvejano, saj rabijo pri svojem razvojnem delu strojnike, elektroinženirje in tehnike, kemike in druge, ker se srečujejo s problemi kemije, mehanike in elektromehanike ter elektronike.

F. Kotar

Delovna enota TOZD Feriti na Ljubnem.

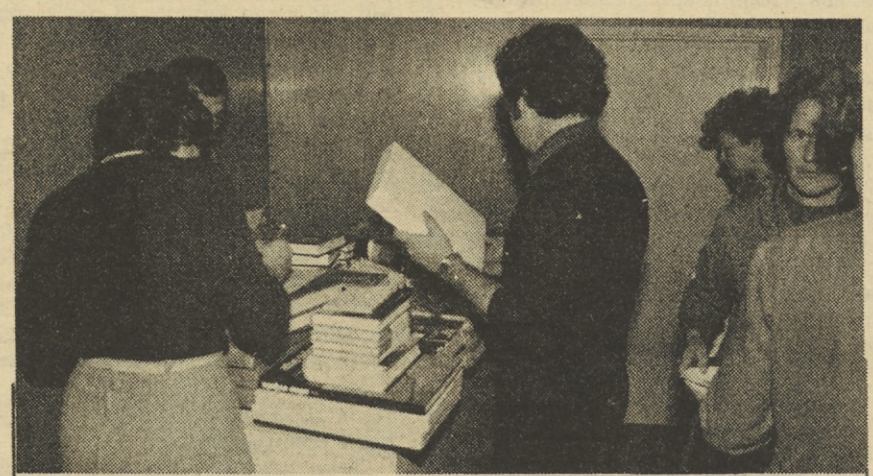

Tale posnetek je iz TOZD Upori Šentjernej. Pred jedilnico sta prodajalca iz Partizanske knjige prodajala knjige te in drugih založb. Rekla sta mi, da „posel cvete“. Kupujejo v[illegible]na ženske. Največ posegajo po strokovnih knjigah za gospodinjst[illegible]čna dela, gojitev cvetja, obdelavo vrta in seveda tudi po kuharskih [illegible]igah. Precej pa pokupijo tudi leposlovja in poljudno znanstvenih del, zlasti tistih, ki bi utegnila koristiti šolarjem.

ISKRA COMMERCE

Servisiranje in kakovost

(Nadaljevanje z 12. strani)

nje. „Šele v tem primeru se bo resnično pokazala rentabilnost nekega izdelka, oz. njegova tržnost, Iskra pa bi lahko pravočasno poskrbela, lahko bi rekli za sprejem takšnega izdelka na tržišču, torej za pravilne in pravočasne prodajne in servisne akcije, ne pa tako kot doslej, ko smo vedno nekaj investirali za nazaj in ne za naprej,“ je na skupnem sestanku serviserjev in članov področnega kolegija za kakovost SOZD Iskra poudaril Mirko Stegnar.

Lado Drobež

NEKAJ MISLI O SREDNJEROČNEM NAČRTU 1981—1985

Temelji srednjeročnega načrta Iskre Industrije elementov za elektroniko so sredi priprav in razprav. Zato bodo te misli vezane na dosegljive smernice srednjeročnega razvoja, oz. na strokovno utemeljene predloge tega obsežnega programa. Glavni cilji v tem obdobju bodo večanje akumulacije, ki jo bodo dosegli s širitvami obsega proizvodnje in modernizacijo tehnologije. To pa bodo dosegli z racionalizacijami tehnologije, se pravi z avtomatizacijo proizvodnje in uvajanjem sodobnejšega proizvodnega programa, posodabljanjem sedanjega in s sistematičnim zasledovanjem najvišjih kvalitet – se pravi profesionalizacijo velikega dela proizvodov.

Seveda je v sedanjem stadiju priprav na sprejemanje srednjeročnih načrtov še mnogo nedorečenega. Vsi dokumenti so pripravljeni glede na zvezni Zakon o družbenem planiranju. Tak zakon pa morajo tudi sprejeti republike in ga narediti bolj konkretnega, ga prilagoditi svojim specifičnim potrebam in možnostim. Slovenski Izvršni svet je sicer že pripravil predlog takega zakona, ker pa je bilo preveč vsebinskih pripomb, zato še ni bil sprejet. Zato je vse planiranje v občinah in organizacijah združenega dela še v fazi sprejemanja.

Druga težava, s katero se strokovni ljudje, ki pripravljajo osnutke programskih dokumentov za razdobje 1981 – 85 v Iskri pa je ta, da na ravni SOZD še ni sprejetih konkretnih smernic razvoja v tem programskem obdobju za vso Iskro.

Vendar delovne organizacije. oz. TOZD vseeno pripravljajo svoje osnutke dokumentov, s širšimi družbenopolitičnimi skupnostmi in vso SOZD pa jih bodo uskladili, ko bodo te sprejele konkretne smernice srednjeročnih načrtov.

NAČRTI IN SREDSTVA ZA URESNIČITEV

V Industriji elementov ugotavljajo, da je start za prihodnji srednjeročni načrt položaj, ki so si ga TOZD oz. delovne organizacije pripravile v teku sedanjega srednjeročnega obdobja 76 – 80. Vse ocene kažejo, da je IEZE

(Dalje na 14. strani)

INDUSTRIJA ELEMENTOV ZA ELEKTRONIKO, LJUBLJANA

NEKAJ MISLI O SREDNJEROČNEM NAČRTU 1981—1985

(Nadaljevanje s 13. strani)

svoje obveznosti v srednjeročnem načrtu izpolnila, faze nekaterih obveznosti pri izvozu, vsaj doslej, mnogo pa je seveda odvisno od prihodnjega poslovnega leta 1980, ki bo pokazalo končni in otipljiv rezultat.

Sicer pa so v IEZE zelo tesno sledili zastavljenim ciljem sedanjega srednjeročnega načrta, tako v proizvodnji, v inovacijah, investicijah, kot tudi na področju družbenopolitičnega razvoja in usklajevanja z Zakonom o združenem delu.

Predlog temeljev srednjeročnega načrta 1981 - 85 v Industriji elementov predvideva, naj bi bila stopnja rasti fizičnega obsega proizvodnje med 8 in 13 % letno. To bi se lahko reklo, da bi bila rast približno 10 %. Zračunali so, da bi bila tako dinamična rast proizvodnje solidna gospodarska baza za racionalno ekonomiko.

Smernice družbenopolitičnih skupnosti pa predvidevajo stabilnejšo, se pravi bolj umirjeno rast in utemeljujejo to z večjo stabilnostjo gospodarstva. Vsekakor bo treba ti dve stališči še uskladiti, a zaradi ekonomskih pokazateljev odstopanja ne bodo prav velika.

Ob tem je važno vedeti, da bodo ob načrtovanju predvideli samo realno rast, brez upoštevanja inflacije. Tako bo realno rasla vrednost proizvodnje in ne bo računanja le na večji pretok denarja. Sistem programiranja tudi predvideva, da se bo sorazmerno z rastjo fizičnega obsega proizvodnje dvigala tudi višina celotnega dohodka z isto stopnjo rasti.

Za vso to rast imajo v delovni organizaciji IEZE vse realne možnosti. Osnutki namreč upoštevajo vse bistvene elemente in možnosti za rast proizvodnje: kadrovske, strojni potencial in druge. To večanje, oz. rast proizvodnje bo šla polovico na račun „notranjih rezerv“, se pravi na račun organizacije dela, posodabljanja in tehnologije. Drugi del rasti pa bodo dosegli z vlaganji v nove zmogljivosti, kar je tudi realno; pokazalo se je že v sedanjem srednjeročnem obdobju.

Za rast, kot jo predvidevajo, imajo tudi dobro strokovno osnovo, tako na področju raziskovalne in razvojne dejavnosti, kot tudi na področju raziskav tržišča doma in v izvozu. To zadnje je še zlasti važno, ker je Industrija elementov velik izvoznik, saj mora okrog 65 % svoje proizvodnje izvoziti in to veliko večino na najzahtevnejše trge sveta.

Tudi proizvodne programe bodo po načrtih v prihodnjem petletnem obdobju izpopolnjevali tako po kvaliteti, kakor tudi z uvajanjem novih tehnologij, ki jih dopuščajo najnovejši dosežki svetovne tehnike.

Asortiment proizvodov bodo še preanalizirali in dognanja vgradili v proizvodne programe TOZD. Vse to pa bodo naredili pod lupo sodobnih tehničnih zahtev in potreb, ki jih kažejo raziskave trgov.

DRUŽBENOPOLITIČNI IN ORGANIZACIJSKI PROGRAMI

Tudi organizacijsko in družbenopolitično bodo delovno organizacijo dograjevali in skušali doseči za razvoj delegatskega sistema v praksi. Gotovo bo ena največjih nalog pomagati, da bodo v tem sistemu dejansko zaživele 3 nove TOZD v Šentjerneju. Treba bo precej družbenopolitične in strokovne pomoči, da bodo TOZD že na začetku polno zaživele na vseh področjih.

V TOZD Feriti načrtujejo reorganizacijo, oz. ustanovitev samostojne TOZD na Ljubnem in v Solčavi, kjer sta zdaj dislocirani poslovni enoti. Nekaj reorganizacij bodo doživele verjetno še nekatere TOZD v IEZE, zlasti tam, kjer je več zaključenih faz tehnologije in so sedanje TOZD postale za realno odločanje in delegatski sistem prevelike in preobširne.

V srednjeročni načrt bodo „vgradili“ tudi precejšnjo skrb za družbeni in osebni standard delavcev. Tako bodo predvideli načine in sredstva za reševanje stanovanjskih problemov, letovanj, rekreacije, družbene prehrane, zdravstvenega varstva, prevozov in varstva okolja. Marsikaj bodo na tem področju uredili v okviru stegenskega kompleksa Iskre.

CILJI IN NALOGE

Strategija srednjeročnega obdobja 81 – 85 predvideva predvsem posodabljanje proizvodnega programa, ki bo z najnovejšo tehnologijo porok za primerno ekonomiko in še večji prodor na mednarodni trg.

Drugi cilj je večanje dohodka na zaposlenega in večji dohodek na vložena sredstva. Tekoče bodo to realizirali z večanjem celotnega dohodka in zmanjševanjem porabe sredstev. Največ poudarka pa bodo dali večjemu deležu akumulacije in tudi hitrejšemu tempu investiranja. To bodo dosegali s pravilno razporeditvijo dohodka in čistega dohodka. Osnova in temelj vsega načrtovanja pa je sodoben proizvodni program z veliko mero ekonomike.

RAST IN NALOGE V TOZD

Vse prej navedene poteze srednjeročnega načrta imajo tudi načrti TOZD. Ena od novosti bo združevanje sredstev za investicije na ravni delovne organizacije in ravni SOZD Iskra. Sedanji bančni sistem namreč v takem primeru omogoča oplemenitenje sredstev.

Važno je tudi to, da bo tako celotna Iskra imela z združenimi sredstvi možnost regulirati program prioritetnih nalog. Tako bodo, koncept srednjeročnega načrta predvideva tako, časovno opredeljeni „paketi investicij“ za določena področja dela. Tako bo mogoče izpeljati naloge širših koristi sistematično in najsmotrneje z združenimi sredstvi.

Ko bo zaključen prvi „paket“, se bodo lotili drugega. V srednjeročnem načrtu je v teh „paketih“ zajeta večina TOZD Industrije elementov, ki bodo tako prišle do potrebnih investicij, zlasti za posodabljanje proizvodnje in tehnologije.

Tako bodo z združenimi sredstvi, ki bodo oplemenitena, več možnosti za hitrejši razvoj in bolj dinamično rast vseh TOZD. Seveda pa je ta mehanizem še v oblikovanju in fazi sprejemanja.

Vsaka TOZD pa ima formirane lastne osnovne smernice srednjeročnega razvoja. Vse TOZD imajo tudi lasten načrt posodabljanja proizvodnega programa. Tu moramo zlasti omeniti Mikroelektroniko, ki dobiva vse večji pomen v DO IEZE, kot tudi v strateških načrtih Iskre.

F. Kotar

OB SAMOSTOJNI RAZSTAVI MARTINA GORIČANCA

Zvestoba naravi in spomenikom

V prijetnem ambientu, ki ga Iskrašem nudi avla Iskre na Laborah v Kranju, je bila od 5. do 17. novembra razstava akvarelov Martina Goričanca.

Avtor se je leta 1971 kot amater vključil v likovno sekcijo komisije za kulturno dejavnost pri sindikalni organizaciji Iskre Elektromehanike. Zadnja leta je redno sodeloval na skupinskih in samostojnih razstavah, predvsem v okviru Iskrinih praznovanj. Hkrati vodi likovno sekcijo Elektromehanike. V njej je 12 članov. Svoje likovne sposobnosti so si izpopolnjevali na predavanjih o slikarstvu, ki jih organizira Zveza kulturnih in prosvetnih organizacij skupaj z Akademijo za likovno umetnost v Ljubljani. Udeleževali so se tudi tečajev pri Centru za estetsko vzgojo v Kranju.

Sekciji je v veliko pomoč njen mentor dr. Cene Avguštin, ki s svojimi bogatimi izkušnjami pomaga našim likovnikom pri izboru del, postavitvah razstav, kritiki in publiciranju v tisku itd.

Ob pregledu sodelovanja slikarja Martina Goričanca na likovnih razstavah v Iskrinih tovarnah, filialah in predstavništvih, na raznih pomembnih likovnih srečanjih in prireditvah širom po naši domovini ugotovimo, da se res aktivno vključuje v širši slovenski in jugoslovanski likovni prostor.

„Število krajinarjev – akvaristov iz dneva v dan raste, še posebej živo se njihova likovna prizadevanja uveljavljajo v posameznih likovnih skupinah, med katere sodi tudi Društvo likovnikov Iskra,“ je zapisal dr. Cene Avguštin ob otvoritvi Goričančeve razstave.

Goričančev interes za krajinski detajl, za njegovo arhitekturo je podoben zanimanju, ki sta ga v preteklosti izpričala Ladislav Benesch in Ljubo Ravnikar. Podobno tudi Goričanec z izrednim čutom za zvestobo naravi in spomenikom, ki jih je človek ustvarjalno položil v njeno naročje, slika svoje akvarele.

Njegova dela po svojem oblikovnem izrazu tekmujejo z naravno resničnostjo in pogosto dobivajo kar dokumentaren značaj. Motivni svet Goričančevih krajin je bližnja in širša okolica Škofje Loke in vsi tisti kraji, ki jih je slikar na svojih poteh obiskal – Kras, Dolenjska itd. Kot žive stopajo pred naše oči njihove lepote in znamenitosti – vasi in mesta, samotni zaselki, lesene kmečke hiše iz Loških hribov in zopet kamnite kraške domačije v njihovem slikovitem okolju. Pisan svet arhitekturnih spomenikov se prepleta z odmaknjeno tišino gozdov, ravninskih polj ali drevesnih tihožitij. Roka, ki upodablja to pokrajino nam pripoveduje o njenih privlačnostih, o zgodovinskih mikavnostih in jih ohranja tudi zanamcem.

Martinu Goričancu se za njegova prizadevanja na likovnem področju v imenu DO Iskre Elektromehanike iskreno zahvaljujemo.

A. Boc

Sodelovanje likovnikov

Pretekli teden je v dvorani Delavskega doma na Jesenicah bila odprta razstava 25 slik in 4 plastik, dela 12. članov DRUŠTVA LIKOVNIKOV ISKRE. Razstava sodi v okvir sodelovanja z likovniki DOLIK. Ob otvoritvi je o razstavljenih delih in društvo spregovoril dr. Cene Avguštin.

Že nekajkrat smo mogli ugotoviti, da Društvo likovnikov Iskre sodi med tiste likovne skupine, ki so si z nenehnim prizadevanjem za kvalitetno rast svojih članov pridobili ugledno mesto v naši ljubiteljski likovni kulturi. Če pregledujemo kataloge številnih razstav, ki jih je društvo pripravilo v zadnjih letih, ugotavljamo nenehni vzpon ne samo v kvaliteti razstavljenih del, temveč tudi v bogastvu motivnega sveta, ki ga člani društva upodabljajo in v raznolikosti tehnik, ki jih pri slikanju in kiparjenju uporabljajo.

Krajina je še vedno najbolj privlačen predmet likovnega upodabljanja članov društva. Naslon na realistično tradicijo je močno opazen, čeprav se v precejšnji meri uveljavljajo tudi impresionistični slikarski prijemi. V kolikor realizem obenem prispeva k dokumentarnosti upodobljenega gradiva, še posebej v okviru slikarske obdelave arhitekture krajine je še danes aktualen in vreden naše pozornosti.

Ekspresivnost v izrazu se med deli članov poglablja najpogosteje v figuralnih kompozicijah, manj v pejsažu, katerega vsebinske komponente se vežejo na bolj ali manj izraženo razpoloženjsko področje.

S stilizacijo in abstraktnostjo naravne pojavnosti se srečamo predvsem v grafiki, ki je morda zaradi zahtev tehnične narave na področju ljubiteljstva tudi sicer premalo uveljavljeno izrazno sredstvo. Ta pomanjkljivost bi z nabavo najnujnejše grafične opreme pri posameznih društvih oziroma skupinah hitro odpadla. S pritegnitvijo novega grafičnega elementa v likovno govorico bi tudi ljubiteljska dejavnost postala bolj komunikativna in zaradi lažjega transporta dosegljiva tudi razstaviščem v oddaljenih krajih.

V zadnjem času se v delu članov Društva likovnikov ISKRA vse bolj uveljavlja slikarski portret in še posebej risba. Čeprav ostaja risba v veliki meri še vedno interna zadeva posameznih članov društva in je na razstavi prisotna le njena zabrisana, včasih na naivo cepljena zornost, kažejo prav risarska prizadevanja na poglobljen študijski pristop k delu, ki bo prej ali slej pripomogel k kvaliteti likovnih storitev.

Kiparstvo se med člani društva uveljavlja v lesu kot krealistično oblikovana figura pa tudi v kovini kot karikirana deloma naivna v posameznih primerih tudi realistično občutna figuralna plastika.

Dokaj realistična je podoba Goričančevih akvarelov.

Če bo v prihodnosti uspelo društvu obdržati vpeljano oblikovalno in organizacijsko vnemo z vsemi njegovimi skrbnimi likovnimi pridobitvami, vključno z načrtovano večerno likovno šolo, se lahko nadejamo, da bo rast likovnega društva ISKRA še bolj napredovala in se še uspešneje vključevala v delovanje ljubiteljske kulture na Slovenskem.

Menimo, da je sodelovanje v obliki izmenjave razstav zelo koristno za člane društev in zanimivo za obiskovalce – ljubitelje te zvrsti umetnosti, ker omogoča spremljanje razvoja ustvarjalcev samorastnikov. Verjamemo, da se bo sodelovanje nadaljevalo tudi v bodoče.

Jože Volarič

»Bil sem fant mlad vesel«

Ta naslov bo tiste, ki so bili v petek, 9. 11. ob 18. uri v jedilnici ATC Labore, spomnil na prijeten glasbeni večer, v katerem je nastopal mlad, vsem dobro znani glasbenik Andrej Šifrer. Pobudnik koncerta je bila osnovna organizacija ZSMS TOZD ATC.

Andrej Šifrer je med uro in pol dolgim koncertom pritegnil občinstvo (350 prisotnih), ki je bilo po starostni strukturi precej različno. Vendar so izjave, pesmi in glasba Andreja premostile starost in vzpostavile vzdušje, ki so ga potrjevali aplavzi, skandiranje in občasna pomoč pri petju nekaterih pesmi. Večina pesmi, ki jih je Andrej zapel, so bile s plošč „MOJ ŽULJ“ in „OD ŠANKA DO ŠANKA“.

Besedila le-teh so zelo zanimiva in predvsem življenjska, zato so poslušalce nemalokrat spravile v položaj, ko so se zamislili in se vprašali ali se z njimi ne dogaja isto, kot z osebami iz pesmi (poslušaj: LEPI LJUDJE in HLADEN ALI VROČ!)

Kot vse lepo se je tudi petkov glasbeni večer končal in pustil za seboj občutek prijetno preživetega večera in s tem tudi željo, da bi se zopet videli na podobni prireditvi.

Džilio Filipčič

Andrej Šifrer med nastopom v Iskri

Prebrali smo za vas

Pisatelja in partizana Karla Grabeljška-Gabra ni potrebno še posebej predstavljati, saj je dovolj znano in brano ime na slovenskem sodobnem Parnasu. Prav tako ga ni treba predstavljati mladim bralcem, saj je v svoji pisateljski delavnici porabil precej časa tudi za pisanje, namenjeno mladim in najmlajšim. V svojem pisanju za mlade s partizansko tematiko je Grabeljšek vsekakor vedno našel ustrezno pot in način: lotil se je popisovanja in doživetij preprostih borcev, pa naj so to kurirji, kuharji, mulovodci ali takšni partizani, ki so daleč od stereotipnega, črno belega in vedno junaškega lika partizana in drugič, svoje pisanje za mladino je znal začiniti s tistim resničnim in neponovljivim humorjem, ki daje njegovemu pisanju nekakšno žlahtnost, privlačnost in tudi intimnost.

V tem smislu se je v svoji knjigi „Kuharji“ lotil opisovanja likov in dejanj partizanskih kuharjev, ki jih je med svojo partizanščino srečal kar lepo število, bil njihov „gost“ ter z njimi doživljal najrazličnejše vesele pa tudi tragične zgodbe. Še več, v partizanskih likih kuharjev je postavil svojevrsten spomenik tem partizanom, ki so se prav tako s kuhalnico, po potrebi pa tudi s puško, enakovredno borili z ostalimi partizani, pri vsem tem pa so morali skrbeti še za zelo važno področje, to je področje želodca, da so partizani lahko vzdržali in se borili.

Sicer pa je Grabeljšek tako-le sam najbolje označil svoje delo v uvodnem poglavju pod naslovom „Kuharji“:

„Seveda mislim na partizanske kuharje, ker se mi ne zdijo tako imenitni, da bi pisal o njih. Ne smete pa misliti, da so bili partizanski kuharji kaki funkcionarji, kakor so bili komandirji, komandanti, komisarji in politdelegati, do neke mere pa tudi intendanti, ne, partizanski kuharji so bili pač samo kuharji, ki naj bi skrbeli za naše želodčne zadeve. Ni se zgodilo, da bi kdaj kuharji poklicali na štabne seje, na katerih so pretehtavali, kako izvesti to ali ono akcijo, kako dvigniti bojnega duha v enoti, kako premagati to ali ono težavo in podobne zadeve.

Morebiti si boste mislili, če je bil kuhar v partizanih tako ugledna živina, ste se vsi potegovali za to lepo službo. Ne, to pa ne. Kot skoraj ne poznam partizana, ki se je prostovoljno prijavil za kuharja, večina partizanov se je kuharske službe otepala. Ta služba le ni bila tako mikavna, kakor si morebiti mislite. Če je bilo mirno, še nekako, kuhar se je sukal okrog kotlov, kakor da je v kakem hotelu, ne v gozdu. A kdaj je bilo v partizanih mirno? Take dneve bi lahko prešteli na prste. V hudih bojih pa je moral tudi kuhar prijeti za puško. Ali pa je kuhal, ko so okrog njega treskale mine in granate. Ne, partizanskim kuharjem ne postavljajo spomenikov, zato sem se odločil, da jih z nekaj sestavki nekoliko ovekovečim. Seveda bom opisal samo kuharje, tiste, ki so skrbeli za moje želodčne potrebe. Kako so skrbeli, dobro ali slabo, pa boste zvedeli, ko boste prečitali vse sestavke.“

Tako avtor v svojem uvodu h knjigi, ki je vsekakor prijetno, zanimivo in duhovito branje, ki bo navdušilo tudi starejše bralce, hkrati pa predstavlja najnovejša Grabeljškova knjiga o partizanskih kuharjih lep prispevek k sodobni mladinski literaturi na partizansko temo. Predvsem je to [illegible] konkvencionalna knjiga, ki jo je prav tako s humorjem in odlično ris[illegible] opremil in dopolnil Božo Kos, izdala pa založba Borec iz Ljubljane.

D. Ž.

DELOVNA ORGANIZACIJA BATERIJE ZMAJ

Kje in kako so letovali

Čeprav najmanjša, pa je delovna organizacija Zmaj med tistimi redkimi v Iskri, ki ima kolikor toliko dobro organizirano letovanje svojih delavk in delavcev. Pa ne samo to – pozabili tudi niso na svoje upokojence ter starejše in bolehne delavce, pa tudi na tiste ne z najnižjimi osebnimi dohodki, ki si sami res ne bi mogli privoščiti dragih počitnic na morju.

V Bašaniji pri Savudriji je Zmaj lastnik več počitniških paviljonov in spremljevalcih objektov v okviru Počitniške skupnosti več slovenskih delovnih organizacij. In to njihovo letovišče je tudi letos omogočilo oddih največjemu številu Iskrašev iz tega kolektiva ter njihovim najbližjim sorodnikom. Sezona se je začela v Bašaniji sredi junija in je trajala vse do sredine septembra. V tem času se je zvrstilo osem izmen, s tem, da so bili v prvi in zadnji zlasti upokojenci in pa tisti, ki so bili po mnenju sindikata in po zdravniškem navodilu potrebni preventivnega letovanja.

Tudi cena celodnevnega letovanja v njihovih počitniških zmogljivostih ni bila pretirana – nasprotno prav ugodna. Zmajevi delavci in njihovi družinski člani so plačali po 145 dinarjev na dan, otroci do 7 let starosti pa polovico od te vsote.

In kako so letovali v Bašaniji? Po mnenju večine je bilo tudi letos v Bašaniji prav prijetno, čeprav bi lahko bilo še dosti bolje, če bi končno le uredili neprimerne prostore za kuhinjo in jedilnico. Zdaj, ko se je poletna sezona že zdavnaj prevesila v jesensko in tudi skoraj zimsko, v Zmaju poudarjajo, da prihodnje leto v Bašaniji doma ne bodo odprli, če do takrat ne bodo rešili vprašanja kuhinje, jedilnice in tudi kadrov. Seveda se to gotovo ne bo zgodilo, je pa kljub temu resen opomin tistim, ki v Zmaju in drugih delovnih organizacijah, ki sestavljajo „bašanijsko" počitniško skupnost, odgovarjajo za letovanje svojih sodelavcev.

Drug takšen počitniški objekt, s katerim razpolaga Zmaj, pa je prijetna planinska kočica na Uskovnici na Pokljuki. Kočo imajo v najemu že vrsto let, do prave veljave pa je prišla šele nekako letos, ko so jo začeli bolj uporabljati, pa naj bo za dopust ali pa za številne izlete. Dopustniki si morajo na Uskovnici kuhati sami, s seboj pa morajo prinesti tudi posteljnino, medtem ko za drva in plin vedno poskrbi lastnik koče. Svojo veljavo bo koča na Uskovnici dobila še večjo zdaj, ko so le asfaltirali cesto do Rudnega polja, od tam pa je do Uskovnice le še 20 minut prijetne hoje. Za prenočišče plačajo delavci Zmaja 15 dinarjev, člani njihovih družin in morebitni zunanji gostje pa 30 dinarjev.

Tudi v Iskrinem kampu Mir na Dugem otoku v zalivu Telaščica ima Zmaj dva šotora, ki pa sta letos samevala ali še bolje rečeno – zasedli so ju delavci drugih Iskrinih kolektivov. Vzrok za takšno abstinenco pa ni nikakor v tem, da delavci Zmaja ne bi želeli tja na oddih. Ne, nikakor ne. Ko so spomladi v Zmaju zbirali prijave za letovanja, se jih je mnogo prijavilo prav za Dugi otok, ko pa so zvedeli za ceno – okoli 270 dinarjev so vsi odpovedali. Kot je znano, pozneje ta cena ni obveljala in so jo morali znižati za okroglih deset starih jurjev. O tej „normalizaciji" Zmaja niso obvestili in to je bil tudi osnovni razlog, da delavci te tovarne letos niso šli organizirano v ta Iskrin kamp.

Seveda pa vsi „Zmajevci" niso letovali po njihovih počitniških domovih, saj bi bili tudi dosti premajhni, zlasti zato, ker imajo tudi v Zmaju kolektivni dopust. Številni so se odločali za oddih pod platneno streho, nekaj za letovanje v počitniških avtomobilskih priklopnikih, žal, pa je velika večina delavcev Zmaja tudi letos ostala kar doma in ni izkoristila dopustniških dnevov.

V Zmaju se že zdaj ukvarjajo z mislijo, kako omogočiti čim večjemu številu zaposlenih oddih po napornem delu v tovarni. Eno od možnosti vidijo v tem, da bi del regresa združevali na ravni delovne organizacije in bi ga nato porabili ali za nakup novih objektov ali za razširitev obstoječih zmogljivosti ali pa npr. za rezervacijo pri različnih potovalnih agencijah. V Šentvidu pri Stični je slišati tudi želje, da bi kupili več avtomobilskih prikolic, vprašanje pa je, ali je to res dolgoročna investicija in tudi rešitev? ! Dr.

ČASOPISNE NOVICE

Nova tovarna Iskre, ki bo zrasla v soboški industrijski coni, bo v prvi stopnji, v začetku 1981. leta zaposlila 247 delavcev, tako, da bo že leta 1985 delalo tamkaj 511 ljudi. V skladu s to zahtevno naložbo in tehnologijo proizvodnje so v soboški občini že zastavili kadrovanje. Izkazalo se je, da že premorejo več strokovnjakov strojne, elektro in kemijske smeri, piše ljubljansko Delo.

Ing. Tihomir Živanović je patentiral elektronski pomnilnik, s katerim se lahko vsaka telefonska centrala v državi vključi v avtomatski telefonski promet. Patent se vgrajuje v obstoječe centrale, ki jih izdelujeta Iskra in Nikola Tesla. Večernje novosti iz Beograda, ki pogrevajo to temo, se sprašujejo, zakaj po enem letu skupnost jugoslovanskih PTT še vedno ni atestirala ta koristen patent.

Iskra, ki se v zadnjem času vse bolj uveljavlja tudi v deželah v razvoju, si na južnoameriško tržišče utira pot prek mešane družbe Iskra EMEC, v kateri ima 49 % delež. Lani je prodala tamkaj za okoli dva milijona dolarjev izdelkov, prihodnje leto pa naj bi prodala na tem tržišču že za več kot pet milijonov dolarjev izdelkov, piše Delo.

Beograjska Politika Ekspres piše dne 6. novembra, da bo tega dne Elektrodistribucija prodala tisoč dvotarifnih trifaznih števcev naše proizvodnje in sicer vsem tistim, ki bodo tega dne prišli v njene prostore in plačali 3.200 dinarjev. Dvotarifne števce bo Elektrodistribucija nato montirala plačnikom v njihovih novih stanovanjih.

Vključevanje telefonske centrale Zemun II. za 12 tisoč priključkov kasni. Centr. montira Iskra, vendar ni še dokončala vseh del. Komisija PTT je namreč ugotovila nekaj težav pri telefonskem prometu, zato Iskrini monterji v največji naglici odpravljajo motnje tako, da bo centrala nared v najkrajšem času, piše beograjska Politika.

V Skopju so podpisali sporazum za elektrifikacijo proge od Skopja do Gevgelije. Proga do jugoslovansko-grške meje je dolga 163 km, za elektrifikacijo pa bodo porabili 270 milijonov dinarjev.

Kulturni dom Ivana Cankarja bo dokončan ob koncu prihodnjega leta, nova pa je tudi predračunska vrednost, ki znaša sedaj 1.125 milijonov dinarjev. Cene bodo vsako leto revalorizirali v skladu z dokumentirano rastjo cen vgrajenih materialov in storitev. Dogovor (aneks k temu dogovoru so podpisali pred kratkim) vsebuje tudi določilo udeležbe Iskre, ki bo za izgradnjo dvonamenskega objekta kot sestavnega dela kulturnega doma povečala svoj delež za nekaj več kot 130 milijonov dinarjev, piše ljubljansko Delo.

„Odnesel sem televizor v popravilo v servis Iskre na Bulvar revolucije. Po nekaj dneh sem ga dobil, toda ko sem ga doma vključil, ni delal. Spet sem ga odnesel v servis, toda poslej so mi vedno odgovarjali pridite jutri, jutri bo popravljen. Ta hoja sem ter tja je trajala mesec dni," je zapisal v prijavi beograjskemu mestnemu inšpektoratu Dragan Kolarević iz Cvijićeve ulice v Beogradu. To je uvod v obširen članek, ki ga je objavila beograjska Politika Ekspres z naslovom: „Črne izkušnje z belo tehniko".

Ples gluhih telefonov – pod tem naslovom objavlja novosadski Dnevnik vest, da so tamkajšnji poštarji že julija meseca dobili iz Iskre 25 najmodernejših aparatov – javnih govorilnic za medkrajevni promet, toda še danes niso inštalirani, ker tega ne dovolijo mestni urbanisti.

Medobčinsko sodelovanje med nekaterimi podjetji Vojvodine in Slovenije se uspešno razvija. Tako Žitopromet iz Sente uspešno sodeluje s kranjsko občino in kaže, da se bo takšno sodelovanje razširilo tudi na druge organizacije združenega dela. Predvideno je, da se bodo nekatere organizacije združenega dela iz Sente vključile v „sistem" Iskre – piše novosadski Dnevnik.

V Nišu so položili temeljni kamen za novo tovarno računskih strojev Elektronske industrije v Nišu. Ko bo tovarna pričela z redno proizvodnjo, bo izdelala približno 14o kompletnih računalniških sistemov v vrednosti 600 milijonov dinarjev. Pri raalizaciji te investicije sodelujejo poleg Elektronske industrije ameriško podjetje HOONEYWEL in delovna organizacija Progres – TOZD Informatika iz Beograda. Skupna investicija velja 240 milijonov dinarjev. Gradnja bo potekala v treh stopnjah. Pričakujejo, da bo tovarna nared 1982. leta.

Ob 30-letnici prvega Iskrinega telefona in začetka množične industrijske proizvodnje so imeli delavci tozda telefonski elementi in aparati proslavo. O njej je obširno pisal kranjski Glas.

V Novem Sadu montirajo tri rajonske telefonske centrale in sicer za center mesta, Kliso in Petrovaradin. Centrale imajo zmogljivost 26 tisoč telefonskih priključkov. Ko bodo vključene v javni promet, bo imel Novi Sad skupaj 70 tisoč priključkov, oziroma poprečje 40 telefonov na 100 prebivalcev. To je v jugoslovanskem merilu eden najboljših uspehov, piše novosadski Dnevnik.

Zgrešena investicija tovarne elektromotorjev in gospodinjskih aparatov Temika iz Foče, ki jo je ustanovilo podjetje Metalno iz Zenice, dobiva sedaj epilog pred sodiščem. Na zatožni klopi je njen bivši generalni direktor dipl. pravnik Ezher Eza Arnautović.

V šestih mesecih letošnjega leta se je okrog tisoč Beograjčanov pritožilo, ker so dobili previsoke račune za telefonske razgovore. Telefonski naročniki so dobili – kot piše beograjska Politika – astronomske številke in nekateri so v enem mesecu izkoristili več impulzov kot bi jih morali skupaj v enem letu. Članek obravnava možnost napak računalnika in možnost razgovorov z drugih telefonov. Komisija za pritožbe ima na voljo za štetje impulzov tako imenovani kontrolnik, vendar je, žal, teh kontrolnikov samo 20, kar je odločno premalo za 200 tisoč beograjskih telefonskih naročnikov.

Gospodarski vestnik obravnava v zadnji številki aktualno temo in sicer resolucijska določila o izvozu in uvozu, osebnih dohodkih ter porabi. Pri tem objavlja tudi mnenje našega predsednika poslovodnega odbora Antona Stipaniča:

„V zvezni resoluciji piše o manjši rasti zaposlovanja v negospodarskih dejavnostih kot v gospodarskih. Taka oblika po mojem ni zadostna. Zaposlovanje v negospodarstvu bi bilo treba ustaviti, razen v zdravstvu in šolstvu, kjer pa naj bi bila rast seveda nižja kot v gospodarskih dejavnostih. S posebno analizo je treba preučiti, zakaj je v zadnjih letih zaposlovanje v negospodarstvu tako naraščalo, večje število zaposlenih v teh dejavnostih pa praktično ni k ničemur pripomoglo, razen k zviševanju stroškov. Slišal sem, da smo v zadnjih desetih letih povečali število zaposlenih v gospodarstvu za 39 odstotkov, izven njega pa kar za sto odstotkov. Tak predlog je neuresničljiv, proračun bi se moral povečati na ravni povečanja nominalnega družbenega proizvoda in ne več. Veliko govorimo o tem, da bi bilo treba večji del zasebnih sredstev usmeriti v stanovanjsko gradnjo. v gospodarstvu dajemo šest odstotkov od bruto osebnih dohodkov za ta namen. V primerjavi z gibanjem hranilnih vlog je ta stopnja odločno previsoka, zato bi jo verjetno kazalo za odstotek znižati, da bi bila pet odstotna. Izpadli odstotek bi nadomestili z večjim angažiranjem zasebnega denarja tistih, ki to zmorejo. Odstotek iz bruto osebnih dohodkov ne bi ostal v osebnih dohodkih, temveč bi ta denar direktno prelili v povečano amortizacijo za naslednje leto."

Zbral in uredil Marjan Kralj

PODROČJE ZA ŠPORT IN REKREACIJO ISKRA INVEST SERVIS

RAZPISUJE

tridnevni seminar za organizatorje in animatorje športne rekreacije TOZD, DO in SOZD Iskra.
Seminar bo 14., 15. in 16. decembra 1979 v Kranjski gori, v hotelu „Prisank".
Obsegal bo praktični in teoretični del.

TEORETIČNI DEL

1. športno rekreativna dejavnost žena in starejših občanov,
2. športno rekreativna tekmovanja v naši teoriji in praksi,
3. srednjeročni program razvoja rekreacije in telesne kulture,
4. informacije o rezultatih in problemih v zvezi z nadaljnjim razvojem delavskih športnih iger v Sloveniji,
5. šola smučanja in druge aktivnosti
6. kaj moramo vedeti o tekih na smučah
7. razgovor z družbeno-političnimi delavci SOZD Iskra.

PRAKTIČNI DEL

1. smučanje
2. tek na smučeh – možnost sposojanja opreme
3. organizacija tekmovanja VSL in v teku na smučeh
4. druge aktivnosti

Navodila

1. Rok za pismene prijave je 4. december 1979 na naslov: Dejavnost za šport in rekreacijp Iskra Invest Servis, Ljubljana, Ilirska 27, tel.: 325-587. Prijava mora vsebovati priimek in ime udeleženca ter točen naslov delovne organizacije.
2. Seminar se bo pričel 14. decembra 1979 ob 9.
3. Zaključek seminarja bo 16. decembra 1979 ob 14.
4. Stroški bivanja na udeleženca znašajo 580,00 din.
5. Znesek nakažite na žiro račun: Iskra Invest Servis, Trg revolucije 3, Ljubljana (50101-601-17218) s pripisom za seminar, Stroške lahko poravnate tudi v gotovini ob prihodu v hotel Prisank.
6. Vsi, ki imate lastno opremo za smučanje in tek na smučeh, jo prinesite s seboj.
7. V primeru slabih snežnih razmer, seminar ne bo prestavljen.
8. Organizacijske stroške krije pokrovitelj.

Zaradi boljšega informiranja, sodelovanja in uspešnega poteka seminarja, vam posredujemo seznam odgovornih organizatorjev in predavateljev:

Vodja seminarja: Vili Tekavec
Organizacijski vodja: Prof. Boris Sila
Predavatelj: Mg. prof. Herman Berčič, Drago Ulaga, Vlado Žorž, Voje Zalokar, Vinko Goršič,
Razgovor; SOZD Iskra.

Po prejemu prijav bomo interesente pismeno obvestili o podrobnejšem programu in urniku seminarja.

S tovariškimi pozdravi!

XX.HITROPOTEZNO ŠAHOVSKO PRVENSTVO ISKRE

V soboto, 17. novembra 1979 so bili šahisti Iskre v gosteh v DO IEZE TOZD Keramični kondenzatorji v Žužemberku na Dolenjskem. Slabo vreme, dež in neparna prepoved vožnje je povzročila, da se je tokrat zbralo le 21 šahistov in šahistk. Klub temu pa šahovsko vzdušje ni bilo nič slabše kot na preteklih srečanjih in so se z vso srditostjo pomerili v borbi za šahovski pokal zmagovalcev in za pokal 100 točk.

Doseženi so bili naslednji rezultati: 1. Jože Kerec 17,5, 2. Janez Kumše 15,5, 3. Dane Černe 15.5, 4. Brane Deželak 14,5, 5. Jože Miklavec 13,5, 6. Bogdan Brezigar 11,4, 7. Pavle Jereb 11, 8. Sandi Černač 10, 9. Peter Jerman 8,5, 10. Ciril Kosmina 8, 11. Jure Muhič 8, 12. Branko Stele 7, 13. Marjan Planinc 7, 14. Bojan Černač 6, 15. Janez Torkar 5,5, 16. Rihard Piskar 5,5, 17. Gorazd Kosmina 4,5, 18. Martin Brce st. 3, 19. Jože Fortuna 0 točk.

Jubilejnega prvenstva sta se udeležili samo dve dekleti, zato sta srečanje temeljito izkoristili za uspešen trening. Prvakinja Iskre, Olga Mavrič s svojo nasprotnico ni imela pretežkega dela, tako da se je dvoboj končal v njeno korist in to:1. Olga Mavrič 3, 2. Stanka Pogačnik 2 točki.

V borbi za šahovski pokal so bili zmagovalci v sedanjem krogu tekmovanj naslednji šahisti: XVI. prvenstvo – v Kranju Ivan Jokovič, XVII. prvenstvo – v Trbovljah Brane Deželak, XVIII. prvenstvo – v Ljubljani Miha Šmid, XIX. prvenstvo – v Šentjerneju Jože Kerec, XX. prvenstvo – v Žužemberku Jože Jerec.

V tekmovanju za pokal 100 točk pa je stanje naslednje: 1. Janez Kumše 62,5 2. Jože Kerec 54,5, 3. Brane Deželak 52,5, 4. Miha Šmid 40, 5. Bogdan Brezigar 28,5, 6. Martin Brce ml. 28, 7. Dane Černe 25,5, 8. Vito Šoukal 23, 9. Janez Krek 22, 10. Jože Pucelj 22, 11. Stane Horvat 22, 12. Sandi Černač 17 točk. i. t. d.

Doslej se je v tekmovanje za pokal 100 točk uvrstilo 39 igralcev, ki so dosegli od 62,5 točk do 0,5 točke.

Gostitelj OO sindikata TOZD Keramični kondenzatorji je pripravil za udeležence lepe praktične nagrade. Poskrbel pa je tudi za okrepčilo, kar je še povečalo prijetno vzdušje na tem jubilejnem šahovskem tekmovanju.

Prvi trije tekmovalci so prejeli tudi zlato, srebrno in bronasto kolajno.

Prireditelj, Šahovsko društvo Iskra je organizatorju poklonilo šahovsko uro v zahvalo za gostoljubje in za boljše delo v sekciji. Obenem se ob tej priliki tudi zahvaljujemo za lep sprejem in gostoljubje, posebno še organizatorju Sandiju Černaču in predsedstvu OOS. P. Jereb

PETI DUPLJANSKI SMUČARSKI MARATON BO 20. JAN. 1980

Kranj: Za letošnjo bližajočo se zimsko sezono pripravljajo posebni organizacijski odbori in društva ter smučarske organizacije številne smučarske prireditve v smučarskih tekih, med katerimi bo v ospredju vsekakor „Trnovski maraton" z mednarodno udeležbo in okoli pet tisoč udeleženci. Za Trnovski maraton sta rezervirana dva datuma: 10. februar in 17. februar v slučaju slabega vremena.

Peti dupljanski smučarski maraton „Po poteh Kokrškega odreda" bo v Dupljah 20. januarja ter bo ponovno velika preizkušnja moči in sposobnosti blizu 2000 tekmovalcev. Pokrovitelj maratona v Dupljah bo Slovenijales, prireditelji pa so se odločili za množičen tek na 30 km, na katerem bodo lahko startali moški in ženske, na sporedu pa bo še trimski tek na 15 km.

Tretjega marca bo start „Teka treh dežel" v Kranjski gori, proga pa bo tekače vodila v Italijo in Avstrijo s ciljem v Podkloštru na Koroškem. 30. marca pa bo tradicionalni „Gorski tek na Vršič". Bloški teki bodo tokrat tretjega februarja. Za vsak maraton lahko že rečemo, da je postal množična prireditev športnikov, prijateljev športa in delovnih ljudi, med katerimi vzgaja prijateljstvo, družabnost in spoštovanje.

Omenimo naj še, da so delavci Smučarske zveze Slovenije sklenili, da bo za vse člane smučarskih organizacij štartnina na smučarskih tekih le polovična!

Koledar množičnih prireditev v smučarskih tekih za sezono 1979/80:

December:
9. 12. – Osankarica: „Memorial pohorskega bataljona"
16. 12. – Pokljuka: „Memorial zmage mrtvega bataljona"

Januar:
13. 1. – Dražgoše: „Po stezah partizanske Jelovice"
20. 1. – Duplje: „Po poteh Kokrškega odreda"
27. 1. – Ravne na Koroškem: „Po bojnih poteh štirinajste"

Februar:
3. 2. – Nova vas: „Bloški teki"
10. ali 17. 2. – Črni vrh nad Idrijo: „Trnovski maraton"
24. 2. – Mrkopalj: „Memorial 26 zmrznjenih partizanov"

Marec:
3. 3. – Kranjska gora: „Tek treh dežel"
23. 3. – Pokljuka: „Pokljuški maraton"
30. 3. – Kranjska gora: „Gorski tek na Vršič"

April:
6. 4. – Logarska dolina: „Množični smučarski tek",
20. 4. – Komn: „Elanov tek dvojic".

J. Kuhar

Kljub slabemu vremenu konec prejšnjega tedna se je prvega teka ŠD Viž marje-Brod na Šmarno goro udeležilo 69 tekačic in tekačev. Med njimi je v razredu tekačec nad 35 let zanesljivo zmagal Branko Kušar, Iskraš, šofer v DSSS SOZD Iskra. Čestitamo!

PRAZNIČNA NAGRADNA KRIŽANKA

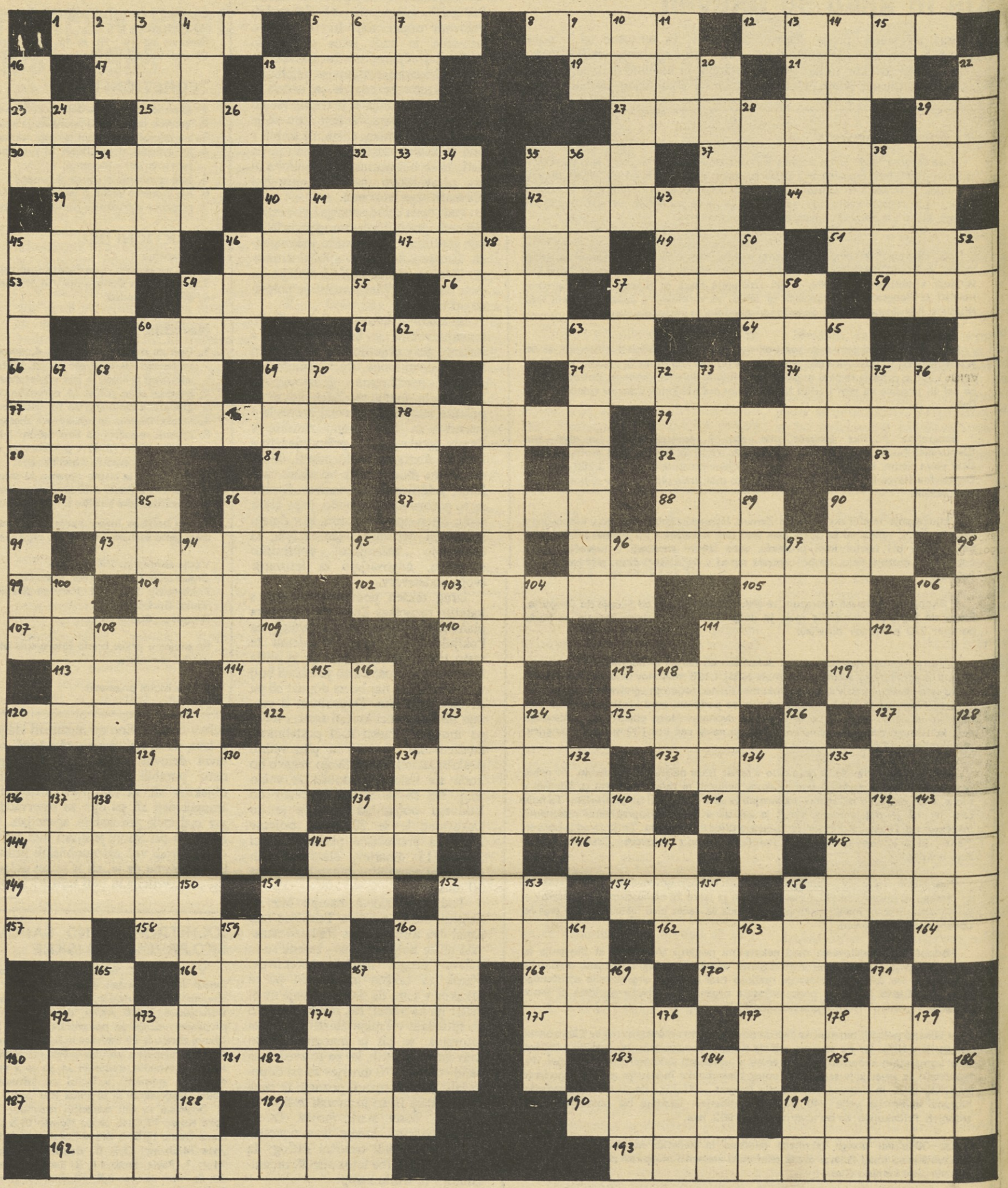

VODORAVNO: 1. spaček, pohabljenec, 5. staro nordijska pripoved v prozi, 8. ena izmet TOZD Avtomatike, 12. pomota, napaka, 17. kratica za alžirsko fronto narodne osvoboditve, 18. načrtno zdravljenje po določeni metodi, 19. ne more govoriti, 21. mesto ob Donavi (Z. Nemčija), industrijsko središče, 25. izdelek ene izmed TOZD Avtoelektrike, 27. del jedilnega pribora, 29. veznik, 30. gora v Kaliforniji, 32. nebesni pojav, 35. grška črka, 37. letoviško-zdraviliški kraj blizu Kopra, 39. hrib, planina, 40. zvezda v ozvezdju Orla, 42. žganje slabše vrste (proti koncu destilacije), 44. koralni otok, 45. italijansko ime za Pulj, 46. tovarna v Kamniku, 47. oblačilo iz krzna, 49. ljubek, nežen, 51. arabski vodja, predmolilec v mošeji, 53. kratica amer. združenje za standarde, 54. odpadki, nesnaga, 56. kos sukanca, 57. delavec v energetiki, 59. igralne karte, 60. krilo rimske legije, 61. deli moške garderobe, 64. skandinavska letalska družba, 66. vrsta morske ribe, 69. zaprta židovska mestna četrt, 71. večanje, naraščanje, 74. žensko ime, 77. poldnevnik, geografska dolžina, 78. rusko moško ime, 79. vrsta bonbonov, 80. turški velikaš, 81. pritrdilnica, 82. Albrecht Ivan, 83. začimba, 84. uradni spis, umetniška stvaritev, 86. pregovor, 87. kaluži, večji luži, 88. okrajšano žensko ime, 90. okrajšava za alpski, 92. mesto v Laosu, 95. nekoristna primes rude, 99. pripovedna pesem, 101. čebelji izdelek, 102. mož v visoki starosti, 105. gorski reševalni čoln, 106. veznik, 107. drevesni zajedalec, 110. ameriško moško ime, 111. s solitrom prepojena notranjost kresilne gobe, 113. rimski hišni bog, 114. ujemanje koncev verzov, 117. levi pritok Rena v Švici, 119. stara oblika veznika, 120. vrsta konjskega teka, 122. nočno zabavišče, 123. polk v srbohrvaščini, 125. vzklik na španski koridi, 127. desni pritok Volge, 129. židovsko žensko ime, 131. predstojnik židovske verske občine, 133. država na severozahodu ZDA, 136. škodljivec, namerni poškodovalec, 139. že umrli slovenski novinar in pisatelj (Davorin), 141. rudarsko mesto v južni Španiji, 144. tako in tako, 145. del ženskega oblačila, 146. ptica pevka, 148. priimek slovenske smučarke (Nuša), 149. vrsta lokvanja, 151. tudi plačilno sredstvo, 152. čutilo, ki slikovno zazna zunanji svet, 154. lesena ali kovinska posoda, 156. cvetni prah, 157. desni pritok Irtiša v Zah. Sibiriji, 158. oglas, razglas, 160. del nogometnih vrat, 162. zelo velik hrib, 164. delovna organizacija, 166. reka v Egiptu, 167. obrtnik živilske stroke, 168. reka, ki je desni pritok Donave in izvira v Švici, 170. podredni veznik, 172. karta pri taroku, 174. mesto v Bosni ob izlivu Čehotine v Drino, 175. japonsko mesto na otoku Honšu, 177. hitra, urna, 180. kazalni zaimek, 181. znana pasta za zobe, 182. sinjska viteška igra, 185. indijski mitološki junak ali utelešni bog Višnu, 187. listnato okrasno drevo, 189. marborska operna pevka (Ondina), 190. prevelik dela preglavice izvoznikom, 191. širokolistnata zdravilna rastlina, 192. južnoameriška orjaška kača, 193. reka v Alžiriji,

NAVPIČNO: 2. Prešeren France, 3. državica v Pirenejih, 4. podnebje, poprečno celoletno vreme na določenem območju, 5. dvom, sumljivost, 6. značilen, prijeten vonj, 7. kemični znak za galij, 9. glavni števnik, 10. diakon pri slovesnem bogoslužju, 11. tipa Citroenovega vozila, 13. ljubkovalni znak za mačko, 14. soli oleinske kisline, 15. tega meseca, 16. hitra smrt, 18. borilni šport z golimi rokami, doma na Okinavi, 20. gotski kralj (+410), 22. industrijska rastlina, 24. glavno mesto Nigerije, 25. žensko ime, 26. predlog, 28. Ivan Novak, 29. Hotel v Portorožu, 31. ime jugoslovanske popevkarice (Novaković), 33. bikovo oglašanje, 34. švedski ali češkoslovaški denar, 35. zaščitno tkivo na rastlinski skorji (zamaški) 36. ne debel, ne moker, 38. originalno ime prestolnice sosedne države, 41. zmikavt, 43. noju podoben ptič, doma v Avstriji, 45. znamka toaletnega papirja, 46. žensko ime, 48. naš praznični pozdrav, 50. kožni izrastek na glavi, 52. moško ime, 54. vzklilo žito za pripravo piva ali žganja, 55. naglas, 57. vulkan na Filipinih (Mauna), 58. zgornji del telesa, 60. ljubkovalno moško ime, 62. športna zvrst z žogo, 63. dežela na jugovzhodu Balkanskega polotoka, 65. ena izmed TOZD Industrije elementov za elektroniko, 67. drugo ime za žabo, 68. reka v Vzhodni Turčiji, 69. kar damo v potico ali štruklje, 72. vrsta Talisovega piva, 73. mesto na Taivanu, 75. naš izumitelj (Nikola), 76. nadomešča stole, 85. planinska staja, 86. pomembna navigacijska naprava, 89. mesto v Srednji Braziliji ob reki Paranapanema, 90. rt na otoku Honšu, 91. nerazbit, nerazdeljen, 93. urejenost, 94. avtomobilska kratica za Novi Sad, 96. okrajšani podredni veznik, 97. vzdevek bivšega amer. predsednika Eisenhowerja, 98. del posode, 100. Pulj 103. kemični znak za aluminij, 104. pogojna členica, 106. mesto blizu Bačke Palanke, 108. moški pevski glas, 109. jugoslovanski revolucionar (Ivo Lola), 111. mehki apnenec, ki služi za pisanje, 112. isto kot pod 119. vodoravno, 115. koža na rastočem jelenjem rogovju, 116. ploskovna mera, 117. Anton Oberstar, 118. vprašajna členica, 120. obrok hrane obed, 121. šahovski poraz, 123. okrasna ptica, 124. preprosto orožje, 126. nemški fizik, po katerem imenujemo upornost električnega toka, 128. mesto v severovzhodni Španiji, 129. ptica ujeda, manjša od orla, 130. zadnji del živali, 131. etiopski plemič, 132. nedoločni zaimek, 134. ženski pevski glas, 135. pokrajina v avstralski Antarktiki, 137. mikroskopsko majhen delček snovi, 138. del motorja, 139. zgoden, 140. čutilo, del obraza, 142. kraj blizu Domžal, 143. mesto na severnem Madžarskem, 145. spremljevalec strela, 147. brezalkoholna pijača, 150. naše ime velike francoske reke, 151. velika plesna prireditev, 152. močan veter, 153. morje, stisnjeno med dele kopnega, 155. objekt v ladjedelnici, 156. drobna luknjica v snovi ali koži, 159. naš predsednik, 160. hladno orožje, 161. žensko ime, 163. velika vzhodno sibirska reka, 165. slovenski pisatelj (Janez), 167. naš nekdaj najboljši smučarski skakalec, 169. moralnost, 171. ljudski izraz za druščino, 172. vodni hlapi, 173. madžarsko moško ime, 174. sklad, 176. otok v Filipinih, 178. hranljiva stročnica, 179. najdaljša vzhodno sibirska reka, ki se deltasto izliva v Azovsko morje, 184. Knjižni zavod Hrvatske, 186. vzklik, 188. Ante Kovačić, 191. Ljudska republika.

ISKRA — glasilo delovnega kolektiva SOZD Iskra — Industrija za elektroniko, telekomunikacije, elektromehaniko, avtomatiko in elemente — Ljubljana.
—V. d. glavni urednik Mitja Tavčar, odgovorni urednik: Dušan Železnov, tehnični urednik: Janko Colnar — Ureja uredniški odbor: Alojz Boc (Elektromehanika), Špela Dittrich (Avtomatika), Lado Drobež (Iskra Commerce), Boris Čerin DO (Široka potrošnja), Franc Kotar (IEZE) in Marko Rakušček (Avtoelektrika) — Izhaja tedensko — Rokopisov ne vračamo — Naslov: Ljubljana, Prešernova 27, telefon: 24-905, int. 48 — Tisk: Časopisno-tiskarsko podjetje PRAVICA-DNEVNIK, Ljubljana.

Po mnenju sekretariata za informacije SRS je glasilo oproščeno plačila temeljnega davka od prometa proizvodov.

ISKRA
TOZD DELAVSKA RESTAVRACIJA
KRANJ

Po sklepu delavskega sveta TOZD Delavska restavracija objavljamo prosta dela in naloge

1) **Servirke in blagajničarke v restavracijah in bifejih**
2) **Delavke za pomoč v kuhinji,**
3) **Vratarja v Samskem domu.**

Kandidati morajo poleg splošnih pogojev izpolnjevati tudi zdravstveni pogoj za dela z živili.

Delavke, ki nimajo ustrezne izobrazbe za dela pod tč. 1, se bodo za ta dela lahko priučila.

Delovni čas po dogovoru.

Vabimo delavke, ki jih zanima dinamično delo in delo z ljudmi, da oddajo prijave z navedbo podatkov v roku 15 dni po objavi na naslov ISKRA KRANJ, TOZD Restavracija Kranj, Savska loka.

Informacije lahko dobite tudi po telefonu 28-86.

ISKRA
Industrija za telekomunikacije elektroniko in elektromehaniko
KRANJ, n.sol.o.

Komisija za delovna razmerja DELOVNE SKUPNOSTI SKUPNIH SLUŽB KRANJ

objavlja prosta dela in naloge

VEČ VARNOSTNIKOV

Kandidati morajo poleg splošnih, z zakonom določenih pogojev izpolnjevati še naslednje pogoje:
— končana osemletka,
— odslužen kadrovski rok,
— da niso v kazenskem postopku, oziroma da niso bili kaznovani zaradi prilaščanja družbene imovine,
— moralno-politična neoporečnost,
— obvladati morajo delovanje brezžičnih zvez in razglasne postaje.

Za dela velja 3-mesečno poskusno delo.

Kandidati naj pismene prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljejo v 15 dneh po objavi na naslov: ISKRA ELEKTROMEHANIKA KRANJ, Kadrovska služba, Savska loka 4, Kranj.

ISKRA
INDUSTRIJA ZA TELEKOMUNIKACIJE
ELEKTRONIKO IN ELEKTROMEHANIKO
KRANJ, n.sol.o.

Delavski svet in komisija za delovna razmerja TOZD NABAVNA ORGANIZACIJA KRANJ

razpisuje

dela in naloge delavca s posebnimi pooblastili in odgovornostmi

VODJA ODDELKA ZA EKONOMIKO

Pogoji:
— visokošolska izobrazba ekonomske smeri,
— 5-letne delovne izkušnje s področja ekonomskega poslovanja,
— organizacijske in vodstvene sposobnosti,
— ustrezne moralno-politične vrline.

Mandatna doba za razpisana dela je 4 leta.

in objavlja

prosta dela in naloge

VODJA KOOPERACIJE

Pogoji:
— visokošolska izobrazba strojne ali elektro smeri — šibki tok,
— 5 let delovnih izkušenj,
— pasivno znanje tujega jezika.

Kandidati naj pisne prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljejo v 15 dneh po objavi na naslov: ISKRA ELEKTROMEHANIKA KRANJ, Kadrovska služba, Savska loka 4, 64000 Kranj, Kandidati bodo o izbiri obveščeni v 30 dneh po dokončni odločitvi.